

การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียน
ที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ

นางสาวศิริพร อ้วนคำ

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์พัฒนาการ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-170-014-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

INFORMATION EXPOSURE KNOWLEDGE AND PARTICIPATION IN ENVIRONMENTAL ACTIVITIES
AMONG STUDENTS IN SCHOOLS JOINING THE SCHOOL ENVIRONMENTAL
CHALLENGE AWARDS PROJECT

Miss Siriporn Ounkhum

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Development Communication

Department of Public Relations

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-170-014-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ
โดย	นางสาวศิริพร อ้วนคำ
สาขาวิชา	นิเทศศาสตรพัฒนการ
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ พัชนี เขยจรรยา

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ จุมพล รอดคำดี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ธนวัต บุญลือ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ พัชนี เขยจรรยา)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ อุบลวรรณ ปิติพัฒนาโชษิต)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศิริพร ช้วนคำ : การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ (INFORMATION EXPOSURE KNOWLEDGE AND PARTICIPATION IN ENVIRONMENTAL ACTIVITIES AMONG STUDENTS IN SCHOOLS JOINING THE SCHOOL ENVIRONMENTAL CHALLENGE AWARDS PROJECT) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ พัทธนี เที่ยงรรรยา, จำนวน 148 หน้า. ISBN 974-170-014-8.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและเปรียบเทียบ การเปิดรับข่าวสาร รวมถึงความรู้ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ โดยจำแนกตามคุณลักษณะประชากร 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การเปิดรับข่าวสาร และความรู้ ที่มีต่อข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสาร และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ 4) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติของกลุ่มบริษัทขอนแก่นในประเทศไทย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา โรงเรียนวัดสุวรรณคีรี ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนบ้านบางกะปิ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนศึกษานารี ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติ t-test และ One Way ANOVA และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยใช้ Pearson's Product Moment Correlation และทำการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีอายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2. นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีอายุ และระดับการศึกษาต่างกันมีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3. นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีอายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 4. การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียน 5. การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียน 6. ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียน

ภาควิชา..... การประชาสัมพันธ์..... ลายมือชื่อนิสิต.....
 สาขาวิชา... นิเทศศาสตร์พัฒนาการ... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ปีการศึกษา.. 2544..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4385274028 : MAJOR DEVELOPMENT COMMUNICATION

KEY WORD: INFORMATION EXPOSURE / KNOWLEDGE / PARTICIPATION / ENVIRONMENTAL ACTIVITIES / THE SCHOOL ENVIRONMENTAL CHALLENGE AWARDS PROJECT / STUDENTS IN BANGKOK

SIRIPORN OUNKHUM : INFORMATION EXPOSURE KNOWLEDGE AND PARTICIPATION IN ENVIRONMENTAL ACTIVITIES AMONG STUDENTS IN SCHOOLS JOINING THE SCHOOL ENVIRONMENTAL CHALLENGE AWARDS PROJECT. THESIS ADVISOR : ASSOC PROF. PATCHANEE CHEYJUNYA, 148 pp. ISBN 974-170-014-8

The purposes of this research were to study 1) the information exposure, knowledge and participation in environmental activities among students in schools joining the School Environmental Challenge Awards Project 2) the correlation between information exposure and knowledge in environmental issues of the students 3) the correlation between information exposure and participation in environmental activities of the students 4) the correlation between knowledge and participation in environmental activities of the students.

A survey research was conducted with a random sample size of 400 students in 3 schools in Bangkok area namely Wat Suwankiri School, Bann Bangkapi School and Suksanaree School. The percentage, mean, t-test, One way ANOVA and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient were used to analyze the data. Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) Programme was employed for data processing. The results of the research were as follows ;

- 1) Students with different age and education were significantly different in terms of environmental information exposure.
- 2) Students with different age and education were significantly different in terms of knowledge in environmental issues.
- 3) Students with different age and education were significantly different in terms of participation in environmental activities.
- 4) Information exposure of environmental issues was not significantly correlated with knowledge in environmental issues of students.
- 5) Information exposure of environmental issues was positively and significantly correlated with participation in environmental activities of students.
- 6) Knowledge in environmental issues was not positively and significantly correlated with participation in environmental activities.

Department Public Relations..... Student's signature.....

Field of study... Development Communication.. Advisor's signature.....

Academic year..2001..... Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

กว่าที่วิทยานิพนธ์เล่มนี้จะเสร็จสมบูรณ์ได้ ต้องผ่านกระบวนการและขั้นตอนมากมาย ซึ่งในแต่ละขั้นต่อนั้นล้วนมีรายละเอียด ซึ่งถ้าผู้วิจัยไม่ได้รับความกรุณา และความช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณหลายๆท่าน ผลงานเล่มนี้คงไม่ปรากฏต่อสายตาของท่านในตอนนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านทั้งหลาย ดังนี้

รองศาสตราจารย์ พชณี เขยจรรยา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไขงาน ตลอดจนคอยถามไถ่และติดตาม เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถทำงานชิ้นนี้ให้สำเร็จตามกำหนดเวลา รวมทั้งรองศาสตราจารย์ ดร. ธนวดี บุญลือ ประธานกรรมการวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ อุบลวรรณ ปิติพัฒน์ รมช.รมว.ศษ. กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำเพื่อทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะนิเทศศาสตร์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ตลอดระยะเวลา 2 ปี ที่ได้ศึกษา ณ สถาบันอันทรงเกียรติแห่งนี้

ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณอาจารย์และนักเรียนโรงเรียนวัดสุวรรณคีรี โรงเรียนบ้านบางกะปิ และโรงเรียนศึกษานารี ที่ให้ความกรุณาในการเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล และช่วยในการทำแบบสอบถาม

ขอขอบคุณเพื่อนๆนิเทศศาสตร์พัฒนาการทุกคน ที่คอยให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ บริษัท เอเซียฮอนด้า มอเตอร์ จำกัด ทุกคนที่ให้กำลังใจและเข้าใจ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำภาควิชาทุกท่าน ที่คอยอำนวยความสะดวกในการติดตามเอกสาร

ท้ายสุดขอขอบคุณกำลังใจอันยิ่งใหญ่จากครอบครัวอ้วนคำ และครอบครัวศรีสุข ทุกๆคน ที่คอยให้กำลังใจตลอดมา จนมีวันนี้

ศิริพร อ้วนคำ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหาในการวิจัย.....	8
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	8
สมมติฐานการวิจัย.....	9
ขอบเขตในการวิจัย.....	9
นิยามศัพท์.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
ทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร.....	12
แนวคิดการวิเคราะห์ผู้รับสาร.....	18
ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล.....	21
แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้.....	22
ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	24
แนวคิดเรื่องสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	45
ประชากรที่ศึกษา.....	45
กลุ่มตัวอย่าง.....	45
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย.....	47
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	48

บทที่

หน้า

	การตรวจสอบเครื่องมือ.....	49
	เกณฑ์ในการให้คะแนนตัวแปร.....	51
	เกณฑ์การประเมินระดับความสัมพันธ์ (ค่าสหสัมพันธ์).....	54
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
	การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล.....	54
	การประมวลผลข้อมูล.....	57
4	ผลการวิจัย.....	58
	ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา.....	59
	1.1 ข้อมูลลักษณะประชากร.....	59
	1.2 การเปิดรับข่าวสารทั่วไป.....	64
	1.3 การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม.....	70
	1.4 ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม.....	76
	1.5 การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม.....	78
	ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย.....	80
	สมมติฐานที่ 1 นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียน สร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีการ เปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน.....	80
	สมมติฐานที่ 2 นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียน สร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมี ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน.....	84
	สมมติฐานที่ 3 นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียน สร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีส่วนร่วม ในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน.....	89

สารบัญ (ต่อ)

ณ

บทที่

หน้า

สมมติฐานที่ 4	การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียน ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์ สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ มีความสัมพันธ์ กับความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม.....	93
สมมติฐานที่ 5	การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียน ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์ สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ มีความสัมพันธ์ กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อ สิ่งแวดล้อม.....	94
สมมติฐานที่ 6	ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียน ที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อม ดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ มีความสัมพันธ์กับการมี ส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม.....	95
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	96
	สรุปผลการวิจัย.....	96
	การสรุปผลการวิจัยเชิงสำรวจ.....	97
	ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา.....	97
	ตอนที่ 2 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย.....	99
	อภิปรายผล.....	105
	ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	122
	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	124
	รายการอ้างอิง.....	126
	ภาคผนวก	131
	ความเป็นมาของโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อม ดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ.....	132
	แบบสอบถาม.....	137
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	148

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ.....	59
2	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มอายุ.....	59
3	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	60
4	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามโรงเรียน.....	60
5	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพของบิดา.....	61
6	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพของมารดา.....	61
7	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้รวมต่อเดือนของบิดา และมารดา.....	62
8	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะการได้เงิน มาโรงเรียน.....	62
9	แสดงค่าใช้จ่ายเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามลักษณะการได้เงิน มาโรงเรียน.....	62
10	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดา.....	63
11	แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษาของมารดา...	63
12	แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารทั่วไป จำแนกตามสื่อ.....	64
13	แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารทั่วไป จำแนกตามประเภทข่าวสาร.....	65
14	แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารทั่วไป จำแนกตามจุดมุ่งหมายในการเปิดรับข่าวสาร.....	68
15	แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร เรื่องสิ่งแวดล้อม จำแนกตามสื่อ.....	70
16	แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของสื่อที่สามารถให้ความรู้ หรือทำให้เข้าใจ เรื่องสิ่งแวดล้อมได้ดีที่สุด.....	71
17	แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารเรื่อง สิ่งแวดล้อม จำแนกตามรายการโทรทัศน์ที่กลุ่มตัวอย่างเคยดู.....	72
18	แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของข้อมูลเกี่ยวกับข่าวเรื่องสิ่งแวดล้อม จากหนังสือพิมพ์ต่างๆ ที่กลุ่มตัวอย่างเคยอ่าน.....	73

สารบัญตาราง(ต่อ)

ฎ

ตารางที่	หน้า
19 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจในประเด็น ปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อม.....	75
20 แสดงจำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบคำถามความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม ถูกต้องในแต่ละคำถาม.....	76
21 แสดงร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม เพื่อสิ่งแวดล้อม.....	78
22 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม จำแนกตามเพศ.....	80
23 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม จำแนกตามอายุ.....	80
24 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม จำแนกตามระดับการศึกษา.....	81
25 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม จำแนกตามระดับรายได้ของครอบครัว.....	82
26 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดา.....	83
27 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม จำแนกตามระดับการศึกษาของมารดา.....	83
28 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมจำแนกตามเพศ.....	84
29 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมจำแนกตามอายุ.....	84
30 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมจำแนกตาม ระดับการศึกษา.....	85
31 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมจำแนกตาม ระดับรายได้ของครอบครัว.....	86
32 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมจำแนกตาม ระดับการศึกษาของบิดา.....	87
33 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมจำแนกตาม ระดับการศึกษาของมารดา.....	88

สารบัญตาราง(ต่อ)

ฎ

ตารางที่	หน้า
34 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม จำแนกตามเพศ.....	89
35 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม จำแนกตามอายุ.....	89
36 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม จำแนกตามระดับการศึกษา.....	90
37 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม จำแนกตามระดับรายได้ของครอบครัว.....	91
38 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดา.....	92
39 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม จำแนกตามระดับการศึกษาของมารดา.....	92
40 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม กับความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม.....	93
41 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม.....	94
42 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม.....	95

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์มีชีวิตอยู่ ณ ท่ามกลางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอันสมบูรณ์ได้ ก็ด้วยการอาศัยความสัมพันธ์อันลึกซึ้ง และต่างเกื้อกูลซึ่งกันและกัน การเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติเป็นไปอย่างสมดุล แต่ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากร การขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางวิทยาการต่างๆของประเทศไทย ได้ก่อให้เกิดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เสื่อมโทรมและทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น จึงส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

กรุงเทพฯ เป็นตัวอย่างที่เด่นชัดของเมืองในประเทศไทย ที่มีปัญหาด้านมลพิษรุนแรงที่สุด โดยปัญหาคับหนึ่งคือ มลพิษทางอากาศ ทั้งนี้ การใช้มาตรการเชิงรุกของภาครัฐ ทำให้ปริมาณสารตะกั่วในอากาศลดลงอย่างรวดเร็ว แต่มลพิษอื่น เช่น ฝุ่นละออง ยังคงเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของผู้คนในกรุงเทพฯ นอกจากนี้ ปัญหาน้ำทิ้งจากบ้านเรือน น้ำเสียจากอุตสาหกรรม ขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย ทั้งหมดนี้มีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นในช่วงการขยายตัวอย่างรวดเร็วทางเศรษฐกิจที่ผ่านมา นอกจากนี้ แหล่งน้ำผิวดินประมาณหนึ่งในสามก็มีคุณภาพต่ำ และถูกจัดอยู่ในประเภทของแหล่งน้ำที่มีคุณภาพเสื่อมโทรม ในด้านทรัพยากรน้ำ ความต้องการน้ำที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วผนวกกับการขาดแคลนน้ำ ทำให้แรงกดดันอย่างมหาศาลต่อทรัพยากรน้ำของประเทศไทย พร้อมกันนั้นพื้นที่ชายฝั่งทะเลก็เสื่อมโทรมลงอย่างมาก เนื่องมาจากการขยายตัวของ การจับปลา การเพาะเลี้ยงกุ้ง การอุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว และแม้ปริมาณปลาทั้งหมดที่จับได้จะมีจำนวนเพิ่มขึ้นแต่รายรับการจับปลากลับมีจำนวนลดลง

ปัจจุบัน ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่นับวันจะทวีความรุนแรงขึ้น ซึ่งหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนให้ความสนใจในการแก้ไขปัญหา ถึงกระนั้นปัญหาสิ่งแวดล้อมก็มีไขว่จะแก้ไขได้โดยง่าย หากแต่จะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมและการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

ประเทศไทยก็ได้ตระหนักถึงภาวะความสำคัญในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิตของประชาชน จึงได้กำหนดขึ้นไว้ในรัฐธรรมนูญไทย พ.ศ. 2521 มาตรา

ที่ 61 ว่า "รัฐพึงบำรุงรักษาความสมดุลของสภาพแวดล้อมและพึงจัดสิ่งเป็นพิษที่ทำลายสุขภาพและอนามัยของประชาชน" และได้ตราพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติขึ้น เมื่อปี 2518 ตลอดจนได้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ขึ้นในปีเดียวกัน โดยมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการศึกษาวิเคราะห์สภาวะและคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้ในการกำหนดนโยบายและการวางแผนและการกำหนดแนวทางในการส่งเสริม อนุรักษ์และแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในประเทศ

เพื่อสนองตอบต่อปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม รัฐบาลไทยและประชาชนชาวไทยได้ริเริ่มการปรับปรุงคุณภาพอากาศและคุณภาพน้ำให้ดีขึ้น ได้ปลูกป่าในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม และนำเทคโนโลยีการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพมาใช้ รวมทั้งการลงทุนในโครงการลดมลพิษ และเพื่อดำเนินภารกิจให้ได้ตามเป้าหมายกลยุทธ์ ในปี พ.ศ. 2540 รัฐบาลได้ประกาศนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540 - 2559 เป็นระยะเวลา 20 ปี การแก้ปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมเหล่านี้เป็นผลมาจากข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากโครงการติดตามสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมของหน่วยงานระดับชาติหลายหน่วยงาน

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 - 7 ที่ผ่านมา เป็นการนำทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์และความได้เปรียบด้านแรงงานราคาถูกของประเทศมาใช้สนับสนุนการพัฒนาและการขยายฐานการผลิต โดยเริ่มกระจายการผลิตภาคการเกษตรสู่พืชหลักมากขึ้น การพัฒนาอุตสาหกรรมทดแทนการนำเข้า อันนำไปสู่การผลิตเพื่อส่งออกและอุตสาหกรรมที่ใช้ทุนและเทคโนโลยีที่สูงขึ้น ทำให้ระบบเศรษฐกิจขยายตัวในอัตราสูง แต่การเติบโตดังกล่าว นอกจากต้องแลกด้วยทรัพยากรธรรมชาติในปริมาณที่ร่อยหรอลงไปแล้ว ยังต้องพึ่งพาเทคโนโลยี ทุนและตลาดจากต่างประเทศด้วย ขณะที่การพัฒนาคุณภาพคน การเสริมสร้างฐานทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและการฟื้นฟูดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมลงยังเป็นไปได้ช้า ส่งผลให้ประสิทธิภาพการผลิตโดยรวมของประเทศไม่เพิ่มขึ้น ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศลดน้อยลง ตลอดจนมีปัญหาความขัดแย้งในสังคมจากการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540 - 2544 จึงได้ปรับกระบวนการทัศน์มาเน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา และปรับระบบบริหารจัดการประเทศใหม่ แต่เนื่องจากระบบบริหารงานภาครัฐขาดความยืดหยุ่น ไม่สามารถปรับตัวทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทำให้การแปลงแผนไปสู่ภาคปฏิบัติเป็นไปได้ช้า เมื่อเกิดภาวะเศรษฐกิจกลางปี 2540 แผนพัฒนาฯ จึงไม่

อาจเดินหน้าต่อไปได้ โดยมีสาเหตุสำคัญมาจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างไม่ยั่งยืนและขาดความสมดุล คนไทยใช้จ่ายเกินตัว อุตสาหกรรมและการค้าพึ่งพาต่างประเทศสูง รัฐบาลจัดสรรเงินลงทุนเพื่อการพัฒนาขาดความสมดุล มุ่งเรื่องกายภาพมากกว่าการพัฒนาคุณภาพคน ขณะที่ฐานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีสภาพอ่อนแอไม่สามารถแข่งขันได้ในเวทีการค้าโลก ภาคการเกษตรพึ่งสินค้าหลักน้อยชนิด ภาคอุตสาหกรรมเน้นอุตสาหกรรมที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ และแรงงานเป็นหลัก เมื่อต้องอาศัยการส่งออกเพื่อเร่งการฟื้นตัวก็ประสบปัญหาตลาดส่งออกมีฐานแคบ ปัญหาความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาระหว่างภาค ระหว่างชนบทกับเมือง และระหว่างกลุ่มคนในสังคมยังส่งผลให้เกิดความยากจนรุนแรงขึ้นหลังภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจอีกด้วย

ในการกำหนดยุทธศาสตร์และรายละเอียดของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 - 2549 จึงมีการระดมความคิดเห็นประชาชนทั่วประเทศเพื่อจัดทำ "วิสัยทัศน์ร่วม" ซึ่งบ่งชี้แนวคิดที่ยึดหลัก "ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" อันเป็นทางสายกลางบนพื้นฐานความสมดุลรู้จักพอประมาณอย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้เท่าทันโลก เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของคนไทย และเป็นพื้นฐานการพัฒนา โดยมี "คน" เป็นศูนย์กลาง ส่วนสังคมไทยที่พึงประสงค์มีสามประการ คือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมसानฉันทที่เอื้ออาทรต่อกัน

แผนฯ 9 ได้จัดลำดับความสำคัญของแนวทางการพัฒนา โดยกำหนดยุทธศาสตร์แต่ละเรื่องให้เอื้อต่อการแก้ไขปัญหาความยากจน ควบคู่ไปกับการปรับระบบบริหารจัดการ โดยมุ่งเสริมสร้างขีดความสามารถจากรากฐานของสังคมให้เข้มแข็งและรู้เท่าทันโลก มุ่งพัฒนาคน ครอบคลุมชุมชน และสังคมเป็นหลัก การปรับตัวทางเศรษฐกิจให้เท่าทันโลก และเศรษฐกิจยุคใหม่ (ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ) สามารถแข่งขันและร่วมมือได้บนพื้นฐานการพึ่งตนเอง และการปฏิรูประบบบริหารจัดการให้เกิดธรรมภิบาล (Good Governance) ในทุกส่วนสังคม เพื่อจัดการทุจริตประพฤติมิชอบโดยกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาไว้ 7 ด้านได้แก่

1. การพัฒนาคุณภาพและการคุ้มครองทางสังคม
2. การปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืน
3. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. การจัดการระบบบริหารเศรษฐกิจส่วนรวม
5. การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
6. การพัฒนาความเข้มแข็งทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
7. การบริหารจัดการเพื่อนำไปสู่ธรรมภิบาล

ในที่นี้จะดูเฉพาะรายละเอียดในหัวข้อที่ 3 ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากร

1. การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - (1) ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่มีความเสื่อมโทรมรุนแรง ทั้งทรัพยากรป่าไม้ และป่าชายเลน ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรชายฝั่งทะเลและทะเลไทย
 - (2) เปิดโอกาสและเพิ่มขีดความสามารถแก่ท้องถิ่น ชุมชน และประชาชนให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม อย่างเป็นรูปธรรม โดยเน้นการสร้างจิตสำนึก และใช้มาตรการเพื่อการป้องกัน ลดปัญหาและมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อค่าใช้จ่าย
 - (3) บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเข้มงวด
2. การจัดการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน
 - (1) ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้เหมาะสมกับศักยภาพ เป็นธรรมและไม่กระทบต่อภาวะแวดล้อม โดยออกกฎหมายกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ครอบคลุมพื้นที่เกษตรอุตสาหกรรม ที่อยู่อาศัย และเขตป่าไม้ที่เหมาะสม รวมทั้งคุ้มครองที่ดินการเกษตรที่รัฐได้ลงทุนระบบชลประทานไปแล้วให้ใช้ประโยชน์ด้านการเกษตรอย่างจริงจัง
 - (2) ปรับปรุงระบบจัดการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรมและการออกเอกสารสิทธิเพื่อแก้ไขปัญหาเกษตรกรไร้ที่ทำกิน และมีการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ
 - (3) บริหารจัดการทรัพยากรน้ำให้ใช้ประโยชน์ได้เต็มที่ สอดคล้องความต้องการของประชาชนในพื้นที่ มีการจัดสรรน้ำอย่างเป็นธรรม เพียงพอต่อความต้องการโดยวางกลไกการบริหารจัดการน้ำในระดับลุ่มน้ำที่เปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรท้องถิ่นมีส่วนร่วม
 - (4) กำหนดเขตการใช้ทรัพยากรชายฝั่งทะเลไทยและเขตต่อเนื่อง ให้ได้ประโยชน์สูงสุด โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ ที่ทรงให้ความสนพระทัยต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม

ของประเทศเสมอมา และทุกพระองค์ทรงตราครุฑพระวรกาย เพื่อทรงช่วยแก้ไขปัญหา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม ตลอดจนปัญหาภาวะมลพิษในพื้นที่ที่มีความรุนแรงจนถึงขั้นที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน และเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2532 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงมีพระราชดำรัสพระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้า ถวายพระพร เนื่องในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน มีใจความเกี่ยวกับสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของประเทศและของโลกที่ทวีความรุนแรงขึ้น และทรงห่วงใยต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ชาวไทยกำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน พร้อมทั้งตรัสเตือนพสกนิกร ให้ร่วมมือกันแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจังด้วยความสุขุมรอบคอบ โดยให้ถือว่าเป็นหน้าที่ของทุกคนที่ต้องปฏิบัติ มิใช่เพียงเพื่อประเทศไทยเท่านั้น หากเพื่อความอยู่รอดของโลกด้วย

จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวดังกล่าว นับเป็นการเริ่มต้นที่มีผลให้ทุกคนในประเทศตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม และนับเป็นจุดเริ่มต้นของการเคลื่อนไหวในการดำเนินงานเพื่อสิ่งแวดล้อมของทุกฝ่าย ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในการให้การสนับสนุนกิจกรรมรณรงค์ทางสังคม เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกันของประชาชนในการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะภาคเอกชน ที่ได้เริ่มให้ความสำคัญกับเรื่องสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง โดยมีการคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม ในการดำเนินธุรกิจและกระบวนการผลิตต่างๆ ริเริ่มโครงการอนุรักษ์ และพัฒนาทางด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อประโยชน์ต่อชุมชนและสังคมส่วนรวมของประเทศ ตลอดจนมีการจัดตั้งองค์กรใหม่ ๆ เพิ่มขึ้นในรูปของมูลนิธิ ชมรม สมาคม เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินงานการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อันแสดงให้เห็นถึงการรวมพลังของประชาชน เพื่อร่วมกันพิทักษ์รักษาสิ่งแวดล้อมของประเทศ

กลุ่มบริษัทฮอนด้าในประเทศไทย หน่วยงานเอกชน ซึ่งดำเนินธุรกิจในประเทศไทยภายใต้ร่มพระบรมโพธิสมภารขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นระยะเวลาอันยาวนานกว่า 37 ปี ได้ตระหนักถึงความสำคัญและระดับความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศ และด้วยนโยบายการดำเนินธุรกิจของฮอนด้าที่มุ่งรักษาสภาพแวดล้อม ในทุกกิจกรรมการผลิต การจำหน่าย และการบริการ ฮอนด้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในสังคมไทยที่ช่วยสร้างสรรค์กิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อเจริญตามรอยเบื้องพระยุคลบาท กลุ่มบริษัทฮอนด้าในประเทศไทย จึงได้ริเริ่มโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่น เฉลิมพระเกียรติ ขึ้น

ในปี 2542 กลุ่มบริษัทฮอนด้าในประเทศไทยได้ริเริ่มและสนับสนุนโครงการ "โรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ" โดยร่วมกับสมาคมสร้างสรรค์ไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เพื่อแสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ และร่วมเฉลิมพระเกียรติ โดยเชิญชวนโรงเรียนระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาทุกสังกัดทั่วประเทศจำนวน 37,283 โรงเรียน สร้างสรรค์โครงการสิ่งแวดล้อม เพื่อมุ่งพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการศึกษา จัดกระบวนการเรียนรู้ ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมโดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ โรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการป้องกันและแก้ปัญหาและพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน เริ่มจากความมุ่งมั่นของผู้บริหารโรงเรียนในการปลูกฝังให้นักเรียนมีความตระหนักและลงมือทำกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่เยาว์วัย เปิดโอกาสให้ครู นักเรียนร่วมแสดงความคิด ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน เพื่อให้โครงการเป็นสื่อกระตุ้น ปลูกฝังจิตสำนึกให้ทุกฝ่ายร่วมรับผิดชอบปกป้อง คุ้มครอง อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง

ผลการดำเนินงานคือมีโรงเรียนต่างๆ ได้ส่งโครงการเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อมเข้าร่วมประกวดถึง 1,150 โรงเรียน โดยมีโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเข้ารับทุนสนับสนุนเพื่อการดำเนินโครงการทั้งสิ้นจำนวน 131 โรงเรียน จำนวน 131 โครงการ จาก 76 จังหวัดทั่วประเทศ ซึ่งแต่ละโรงเรียนได้เริ่มดำเนินโครงการตามแผนที่ได้วางไว้โดยมีระยะเวลาดำเนินงาน ตลอดปีการศึกษา 2543 ถึงมีนาคม 2544 หลังจากนั้นเพื่อส่งเสริมให้เกิดแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม โครงการที่ดำเนินการเสร็จสมบูรณ์แล้วจะได้รับเลือกจากผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาและสิ่งแวดล้อมอีกครั้ง เพื่อเลือกโครงการที่ดีเด่นที่สุดเพียงโครงการเดียวเพื่อรับถ้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และได้รับการประกาศเป็น "โรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่น เฉลิมพระเกียรติ" ซึ่งโรงเรียนที่ได้รับรางวัลคือโรงเรียนบ้านคลองหาเหนือ จากจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ในส่วนของโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครมีโรงเรียนถึงสามโรงเรียน คือ โรงเรียนศึกษานารี โรงเรียนบ้านบางกะปิ และโรงเรียนวัดสุวรรณคีรี ซึ่งเป็น 3 โรงเรียน ในกลุ่มโรงเรียน 131 โรงเรียน ที่ได้รับสนับสนุนทุนการจัดดำเนินโครงการเพื่อสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนจากโครงการดังกล่าว

โรงเรียนศึกษานารี โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา จัดทำโครงการบ่อดักไขมันอย่างง่าย ใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อช่วยในการดักไขมันก่อนปล่อยน้ำทิ้งสู่ท่อระบายน้ำ ปัจจุบันมีเด็กนักเรียนร่วมกันจัดตั้งชมรม เป็นกิจกรรมหลังเวลาเรียน

ภายใต้การดูแลของอาจารย์ประจำหมวดวิทยาศาสตร์ มีนักเรียนร่วมในชมรม กว่า 160 คน ปัจจุบันนอกจากจะมีโครงการบอดักไขมันแล้ว ยังมีการขยายกิจกรรมไปในส่วนอื่นๆ อาทิเช่น กิจกรรมขยะรีไซเคิล การรณรงค์การประหยัดพลังงานภายในโรงเรียน พร้อมเชิญชวนผู้ปกครองให้มีส่วนร่วม

โรงเรียนบ้านบางกะปิ โรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ดำเนินโครงการ Bye Bye ขยะ โดยการรณรงค์ให้เด็กนักเรียนและผู้ปกครองช่วยกันแยกขยะ เพื่อนำขยะที่ยังดีอยู่นำกลับมาใช้ใหม่ผู้ปกครองครู นักเรียน และชุมชนรอบโรงเรียน และพื้นที่ใกล้เคียง รวมกันกว่า 4,500 คน ได้เข้าร่วมโครงการนี้

โรงเรียนวัดสุวรรณคีรี โรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ดำเนินโครงการ ภูมิทัศน์ภายในโรงเรียน เน้นให้นักเรียนรู้ถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม โดยธรรมชาติศึกษารณรงค์ให้นักเรียนพร้อมด้วยผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยเริ่มจากที่โรงเรียน และรณรงค์ให้เด็กเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดไปยังผู้ปกครอง

ในปัจจุบันโรงเรียนทั้งสามแห่งยังได้ดำเนินโครงการด้านสิ่งแวดล้อมอยู่อย่างต่อเนื่อง และมีการขยายไปสู่กิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ซึ่งจะช่วยทำให้โรงเรียน ชุมชนรอบโรงเรียน มีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี ทุกคนเห็นถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม

โครงการดังกล่าวของกลุ่มบริษัทฮอนด้าในประเทศไทย เป็นโครงการที่เปิดโอกาสและเน้นให้โรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยสถาบันสังคมที่สำคัญ ประกอบด้วยบุคลากรที่เป็น ครู อาจารย์ และนักเรียน มีความคิดที่จะสร้างสรรค์โครงการด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และรักษาสุขภาพแวดล้อมในชุมชนของตน โดยอาจทำได้ภายในโรงเรียนเอง หรือเป็นการแสดงผลสามประสานที่ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของสังคมระดับชุมชน คือ บ้าน วัด และโรงเรียน

จากหน่วยงานระดับชุมชน ซึ่งเป็นหน่วยสังคมพื้นฐานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนา การพัฒนาสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนต่างๆ ย่อมต้องอาศัยการสื่อสารเป็นเครื่องมือ เพื่อผลของการพัฒนาในระยะสั้น และอาจส่งผลให้มีการพัฒนาแบบยั่งยืนถาวร ชุมชนมีความเข้มแข็งที่จะร่วมกันอนุรักษ์สภาพแวดล้อมในชุมชนของตนให้อยู่ในสภาพที่ดีขึ้น และสานต่อจนชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่ดีแบบถาวร

ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าเยาวชนของประเทศไทยเป็นกลุ่มหนึ่งที่มีการตื่นตัวเรื่องสิ่งแวดล้อม และกลุ่มเยาวชนทั้งหลายเหล่านี้ต่างเข้าร่วมกิจกรรมการรณรงค์ด้านสิ่งแวดล้อมต่างๆ โครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติของกรมบริษัทฮอนด้าในประเทศไทยก็เป็นอีกโครงการหนึ่งที่เปิดโอกาสให้เยาวชนของชาติมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มจากภายในบริเวณโรงเรียน ขยายผลสู่ชุมชนโดยรอบ

ปัญหานำในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาว่าเด็กนักเรียนมีการเปิดรับข่าวสาร มีความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อม อันจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนนั้นมีรูปแบบอย่างไร โดยผู้วิจัยศึกษาว่าเด็กนักเรียนที่มีลักษณะทางประชากรต่างกันนั้น จะมีการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนแตกต่างกันหรือไม่ และการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมนั้น มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร เพื่อนำผลที่ได้เป็นต้นแบบเพื่อการจัดกิจกรรมรณรงค์ต่างๆ ที่มีกลุ่มเด็กเป็นกลุ่มเป้าหมาย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ การเปิดรับข่าวสาร รวมถึงความรู้ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ โดยจำแนกตามคุณลักษณะประชากร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การเปิดรับข่าวสาร และความรู้ ที่มีต่อข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การเปิดรับข่าวสาร และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติของกลุ่มบริษัทฮอนด้าในประเทศไทย

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

2. นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน
3. นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน
4. การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม
5. การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม
6. ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

ขอบเขตในการวิจัย

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะกลุ่มเด็กนักเรียนของโรงเรียนศึกษานารี โรงเรียนบ้านบางกะปิ และโรงเรียนวัดสุวรรณคีรี ซึ่งเป็น 3 โรงเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร จากโรงเรียน 131 โรงเรียน จาก 76 จังหวัดทั่วประเทศ ที่ได้รับทุนสนับสนุนการดำเนินโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ
2. การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการเพื่อสิ่งแวดล้อม ของโรงเรียนศึกษานารี โรงเรียนบ้านบางกะปิ และโรงเรียนวัดสุวรรณคีรี เท่านั้น ซึ่งทั้งสามโรงเรียนนี้ เป็นโรงเรียนที่มีการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งก่อนและหลังจากที่ร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ

นิยามศัพท์

การเปิดรับข่าวสาร หมายถึง ความถี่ หรือความบ่อยครั้งที่เด็กนักเรียนในสามโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร เปิดรับสื่อและเลือกใช้สื่อเพื่อรับรู้ข่าวสารจากสื่อต่างๆ ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต รวมทั้งสื่อบุคคล ได้แก่ ครู คนในครอบครัว เพื่อน ญาติ

ข่าวสาร หมายถึง เรื่องราว ข้อมูล สาระความรู้ต่างๆ ที่เผยแพร่ไปสู่กลุ่มเด็กนักเรียน โดยผ่านสื่อประเภทต่างๆ

ความรู้ หมายถึง การรู้และเข้าใจในสภาพเรื่องราว ข้อเท็จจริง ตลอดจนสภาพปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

การมีส่วนร่วม หมายถึง การให้ความร่วมมือ ได้แก่ การร่วมประชุม การร่วมแสดงความคิดเห็น การร่วมในการตัดสินใจ การร่วมประสานงาน การร่วมในการวางแผน การร่วมเป็นผู้นำ ตลอดจนเข้าร่วม ในกิจกรรม หรือโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

กิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแล รักษา อนุรักษ์ และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยวิธีใดวิธีหนึ่ง อาทิ เช่น การกรองของเสียก่อนปล่อยน้ำทิ้งสู่ท่อระบายน้ำ การนำขยะที่ยังอยู่ในสภาพใช้ได้นำกลับมาใช้ใหม่ การรณรงค์ให้เห็นถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ซึ่งไม่ก่อให้เกิดพิษภัยต่อสังคมส่วนรวม ดำรงไว้ซึ่งสภาพเดิมของสิ่งแวดล้อม ให้อยู่ในสภาพที่สอดคล้องกับธรรมชาติที่มีอยู่ รวมทั้งการหาทางป้องกันมิให้มีการทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่

สิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเรา ซึ่งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ได้แก่ ป่าไม้ สัตว์ป่า แม่น้ำ ดิน อากาศ ฯลฯ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ บ้านเรือน ดึก อาคาร อ่างเก็บน้ำ ถนน ประเพณี วัฒนธรรม และรวมถึงตัวมนุษย์ด้วยกันเองด้วย

นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ หมายถึง เด็กนักเรียนของโรงเรียนศึกษานารี โรงเรียนบ้านบางกะปิ และโรงเรียนวัดสุวรรณคีรี ซึ่งเป็นโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครเพียง 3 โรงเรียน ที่ได้รับทุนสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมจากโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ของกลุ่มบริษัทฮอนด้าในประเทศไทย

โครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ หมายถึง โครงการที่กลุ่มบริษัทฮอนด้าในประเทศไทยให้การสนับสนุนเงินทุนแก่โรงเรียนจำนวน 131 โรงเรียน ใน 76 จังหวัดทั่วประเทศ เพื่อนำเงินสนับสนุนนั้นไปดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมภายในเขตโรงเรียน และชุมชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้สามารถทราบถึงความสัมพันธ์ของการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของเด็กนักเรียน เพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางสำหรับหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ สำหรับการรณรงค์โครงการเพื่อสิ่งแวดล้อมต่อกลุ่มเด็กนักเรียน
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ทำให้เด็กนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนงานด้านการประชาสัมพันธ์และการรณรงค์แก่กลุ่มเด็กและเยาวชน ในกิจกรรมรณรงค์รูปแบบต่างๆ
3. ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนโครงการเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนการปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ให้กับกลุ่มเยาวชนทั่วไปได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง "การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ" ในครั้งนี้ ได้นำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) ในการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร
2. แนวคิดการวิเคราะห์ผู้รับสาร
3. ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล
4. แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้
5. ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
6. แนวคิดเรื่องสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร (Information Exposure)

ข่าวสารเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากในชีวิตประจำวันของมนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม จึงต้องมีการแลกเปลี่ยนข่าวสารซึ่งกันและกัน ข่าวสารนี้จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่กำหนดการตัดสินใจของมนุษย์ในเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะเมื่อเกิดความไม่แน่ใจในสิ่งหนึ่งสิ่งใด ข่าวสารจะมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น บุคคลจะไม่รับข่าวสารทุกอย่างที่ผ่านเข้ามาสู่ตนเองทั้งหมดแต่จะเลือกรับรู้เพียงบางส่วนที่คิดว่ามีประโยชน์ต่อตน เพราะข่าวสารมีที่มาจากหลายแหล่งด้วยกัน แรงผลักดันที่ทำให้บุคคลหนึ่งๆ มีการเลือกรับรู้นั้นเกิดจากคุณสมบัติพื้นฐานของผู้รับสารในด้านต่างๆ ได้แก่

1.องค์ประกอบทางด้านจิตใจ เช่น กระบวนการเลือกรับข่าวสาร การเลือกรับรู้ตามทัศนคติ และประสบการณ์เดิมของตน

2.องค์ประกอบทางด้านสังคม สภาพแวดล้อม เช่น ครอบครัว วัฒนธรรม ประเพณี ลักษณะทางประชากร เช่นอายุ ภูมิฐานะ การศึกษา ตลอดจนสถานภาพทางสังคม

ชาร์ล เค แอตคิน (Charles K. Atkin, 1973) กล่าวว่า บุคคลที่เปิดรับข่าวสารมากยิ่งขึ้น ดูกว้างไกล มีความรู้ความเข้าใจในสภาพแวดล้อม และเป็นคนที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์กว่าบุคคลที่เปิดรับข่าวสารน้อย

คอลิน เชอร์รี่ (Colin Cherry, 1978) ชี้ให้เห็นว่า การสื่อสารของมนุษย์นั้นจะกระทำเพื่อแบ่งปันข่าวสารกัน (An Age of Sharing) และการแบ่งปันข่าวสารระหว่างกันนี้จะก่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันตามมา ซึ่งจะนำไปสู่การตัดสินใจ และกระทำกิจกรรมประสานสอดคล้องกัน

เมอร์ริลล์ และ โลเวนสไตน์ (Merill and Lowenstein, 1971) กล่าวว่า การเปิดรับข่าวสารเกิดจากความอยากรู้อยากเห็น (เนื่องจากความรู้เกิดจากความอยากรู้อยากเห็น) ตามปกติแล้วคนเราจะอยากรู้อะไรที่ใกล้ตัว หรือเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองทั้งทางตรงและทางอ้อม

การศึกษาการเปิดรับข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางด้านต่างๆ ประกอบด้วย การเปิดรับข่าวสาร 2 ลักษณะ คือ

1. การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน
2. การเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคล

ในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน ผู้รับสารย่อมมีกระบวนการเลือกสรร (Selective Process) ซึ่งแตกต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ ประสบการณ์ ความต้องการ ความเชื่อ ทักษะคิด ความรู้ สึกนึกคิด ฯลฯ ที่แตกต่างกันไป ซึ่ง โจเซฟ ที แคลปเปอร์ (Joseph T. Klapper, 1960) ได้แบ่งขั้นตอนการเปิดรับสารได้ดังนี้

1. การเลือกเปิดรับหรือเลือกสนใจ (Selective Exposure or Selective Attention) กล่าวคือ ผู้รับสารมีแนวโน้มที่จะเลือกสนใจข่าวสารจากแหล่งใดแหล่งหนึ่ง โดยมักจะเลือกตามความคิดเห็นความสนใจของตน เพื่อสนับสนุนทัศนคติเดิมที่มีอยู่ และหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจ หรือทัศนคติที่มีอยู่เดิม เพื่อมิให้เกิดความไม่สมดุลทางจิตใจหรือความไม่สบายใจ (Cognitive Dissonance) ฉะนั้น การลดหรือหลีกเลี่ยงภาวะดังกล่าวได้ก็ต้องแสวงหาข่าวสารหรือเลือกสรรเฉพาะข่าวที่สอดคล้องกับความคิดของตน

2. การเลือกรับรู้และตีความหมาย (Selective Perception and Interpretation) หลังจากการเลือกเปิดรับข่าวสารแล้ว ผู้รับสารจะเลือกรับรู้ และตีความข่าวสารที่ได้รับแตกต่างกันไปตาม

ประสบการณ์ ทักษะ ทักษะ ความต้องการ ความหวัง แรงจูงใจ สภาวะร่างกาย หรือสภาวะอารมณ์ในขณะนั้น ฉะนั้น ในบางครั้งผู้รับสารอาจจะบิดเบือนข่าวสาร เพื่อให้สอดคล้องกับทัศนคติและความเชื่อของตนเองด้วย

3. การเลือกจดจำ (Selective Retention) หลังจากที่บุคคลเลือกสนใจ เลือกรับรู้และตีความข่าวสารไปในทิศทางที่สอดคล้องกับทัศนคติและความเชื่อของตนเองแล้ว บุคคลยังเลือกจดจำเนื้อหาสาระในส่วนที่ต้องการจำเอาไว้เป็นประสบการณ์ จึงเท่ากับเป็นการช่วยเสริมทัศนคติหรือความเชื่อของผู้รับสารให้มั่นคงยิ่งขึ้น และเปลี่ยนแปลงได้ยากขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็มักจะลืมข่าวสารที่ไม่ตรงกับความสนใจของตนเอง

กล่าวโดยทั่วไปแล้ว นอกจากข้อมูลข่าวสารต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนการสอน ความบันเทิง เรื่องราวความรู้ที่เป็นประโยชน์ และเรื่องราวสนุกสนานต่างๆสำหรับเด็กและเยาวชน ตลอดจนการสื่อสารเพื่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เด็กนักเรียนยังมีความต้องการข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมที่สอดแทรกไปในเนื้อหาในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะที่ประเทศไทยและทุกประเทศทั่วโลกต่างกำลังเผชิญกับวิกฤติการณ์ทางสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน เด็กนักเรียนยังมีความต้องการข้อมูล ข่าวเรื่องสิ่งแวดล้อม เพื่อสามารถนำมาใช้ประโยชน์สำหรับประกอบการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และชุมชนของตนเอง โดยอาจได้รับการแนะนำและแรงสนับสนุนจากครู อาจารย์ และผู้ปกครอง ทำให้ เด็กนักเรียนมีการเปิดรับข่าวสาร ทั้งจากสื่อบุคคล เช่น ครอบครัว เพื่อนนักเรียน ครู อาจารย์ และจากสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ เป็นต้น

ในการศึกษาเรื่องการเปิดรับข่าวสารนั้น จำเป็นต้องเริ่มศึกษาจากแนวคิดเรื่องการเลือกรับสารของบุคคล ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจถึงพฤติกรรมของบุคคลที่มีการใช้วิธีการสื่อสารและสารแตกต่างกันไป ทั้งนี้ตัวผู้รับสารถือเป็นตัวแปรสำคัญในการวิจัย ไม่ว่าจะเป็นลักษณะทางประชากร รูปแบบการดำเนินชีวิต ทัศนคติ ที่มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลนั้นในด้านการสื่อสาร โดยเฉพาะการเลือกรับสาร ซึ่งจะส่งผลต่อการแสวงหาข่าวสารของบุคคลต่อไป

ชาร์ล เค แอตคิน (Charles K. Atkin, 1973) กล่าวว่าบุคคลจะเลือกรับข่าวสารใดจากสื่อมวลชนนั้น ขึ้นอยู่กับการประเมินผลที่ได้รับ โดยการคาดคะเนเปรียบเทียบระหว่างผลรางวัลตอบแทน (Reward Value) กับการลงทุนลงแรง (Expenditures) และพันธะผูกพันที่จะตามมา (Liabilities) ถ้าผลตอบแทนที่จะได้รับสูงกว่า การลงทุนลงแรง หรือการใช้ความพยายามที่จะรับรู้

หรือทำความเข้าใจ บุคคลก็ยอมแสวงหาข่าวสารนั้น (Information Seeking) แต่หากผลตอบแทนที่ได้รับน้อยกว่าการลงทุนลงแรง บุคคลก็อาจเฉยเมยต่อข่าวสารนั้น (Information Ignoring) ในกรณีที่บุคคลเห็นว่าการรับข่าวสารนั้นจะก่อให้เกิดพันธะผูกพัน เช่น ทำให้เกิดความไม่สบายใจ หรือความไม่แน่ใจ ก็จะใช้วิธีหลีกเลี่ยงข่าวสารนั้น (Information Avoidance) แต่ถ้าการหลีกเลี่ยงนั้น ต้องใช้ความพยายามหรือต้องลงทุนสูง บุคคลอาจต้องจำยอมรับข่าวสารนั้นทั้งที่ไม่เต็มใจ (Information Yielding) นอกจากนั้นแล้ว ยังชี้ให้เห็นว่าการแสวงหาข่าวสารหรือความต้องการสื่อสารมวลชนของปัจเจกบุคคลนั้น คือ ความต้องการได้รับข่าวสาร (Information) และความต้องการความบันเทิง (Entertainment)

วิลบอร์ ชแรมม์ (Wilbur Schramm, 1973: 107) ได้กล่าวถึงหลักที่ใช้ในการเลือกข่าวสารของบุคคลว่า ขึ้นอยู่กับหลักการใช้ความพยายามน้อยที่สุดและผลที่จะได้ดังนี้

การเลือกข่าวสาร (Fraction of Selection)	=	$\frac{\text{ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Expectation of Reward)}}{\text{ความพยายามที่ต้องใช้ (Effort Required)}}$
--	---	--

สูตรดังกล่าวนี้ เป็นเพียงหลักการเบื้องต้น หรืออาจเกิดขึ้นเฉพาะการเลือกรับสารบางครั้งเท่านั้น ยังมีสาเหตุอื่นๆ อีกหลายประการ เช่น การมีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ความสามารถในการประเมินสารนั้น ภูมิหลัง สถานภาพ ตลอดจนสภาวะทางสังคมและจิตใจของผู้รับสารแต่ละคนด้วย อย่างไรก็ตามสูตรนี้แสดงถึงแนวโน้มที่บุคคลจะเปิดรับข่าวสารที่ใช้ความพยายาม เช่น ข่าวสารใกล้ตัวแสวงหาได้ง่ายและเป็นข่าวสารที่มีประโยชน์กับตนเอง (อัญชนี วิทยารักษ์ บุนนาค, 2540)

ความต้องการข่าวสารเกิดจากความไม่รู้หรือความไม่แน่ใจ (Uncertainty) ของปัจเจกบุคคลที่เกิดจาก

1. ความไม่สอดคล้องกันระหว่างระดับความรู้ของปัจเจกบุคคลขณะนั้นกับความต้องการที่อยากจะรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมภายนอก (Extrinsic Uncertainty) ยิ่งเป็นเรื่องสำคัญยิ่งต้องการความแน่ใจในระดับสูง
2. ความไม่สอดคล้องกันระหว่างความรู้ที่มีอยู่ในขณะนั้นของปัจเจกบุคคลกับความรู้ตามเป้าหมายที่ต้องการซึ่งกำหนดโดยระดับความสนใจส่วนบุคคลของปัจเจกบุคคลนั้นต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Intrinsic Uncertainty)

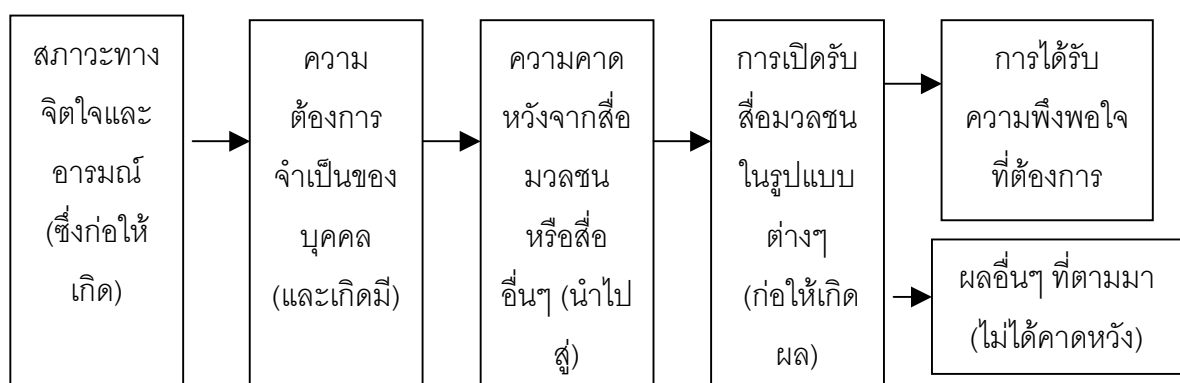
ข่าวสารที่จะลดความไม่รู้หรือความไม่แน่ใจที่เกี่ยวข้องกับความสนใจภายในส่วนบุคคล (Intrinsic Desire) นั้น เรียกว่า "ข่าวสารที่ให้ความพึงพอใจทันทีในเชิงการบริโภค" (Immediate Consummately Gratifications) ส่วนข่าวสารที่ลดความไม่รู้ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมภายนอก (Extrinsic Uncertainty) นั้น เรียกว่า "ข่าวสารที่ใช้ประโยชน์เป็นเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความคิด และแก้ปัญหา ต่าง ๆ" (Instrumental Utilities)

ชาร์ล เค แอตคิน (Charles K. Atkin, 1973) ได้กล่าวถึงความต้องการในการรับข่าวสารของมนุษย์ว่า ในกรณีที่มนุษย์เกิดความไม่แน่ใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากเท่าไร ความต้องการในการรับข่าวสารของมนุษย์ก็จะมีมากขึ้นเท่านั้น โดยการแสวงหาข่าวสารเพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน 4 ประการ คือ

1. ต้องการรู้ในเหตุการณ์
2. ต้องการคำแนะนำในการปฏิบัติให้ถูกต้อง
3. ต้องการข่าวสารเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้กับตนเอง
4. ต้องการข่าวสารเพื่อนำไปใช้ในการสนทนากับผู้อื่น

แคทซ์ (Katz, 1974 อ้างใน ยุบล เบญจรงค์กิจ, 2534) ได้สร้างแบบจำลองเพื่ออธิบายกระบวนการการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ ว่าปัจเจกบุคคล สภาวะทางจิตใจและสังคม ซึ่งก่อให้เกิดความจำเป็น ความต้องการในด้านต่างๆ เช่น ต้องการเป็นคนรอบรู้ ทันสมัย เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น และมีความคาดหวังจากสื่อมวลชนว่าการบริโภคข่าวสารจากสื่อมวลชนจะช่วยตอบสนองความต้องการของเราได้ จึงเลือกช่องทางในการรับสาร เช่น ดูโทรทัศน์ ฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์ เพื่อก่อให้เกิดความพึงพอใจตามที่เขาต้องการ และขณะเดียวกันการบริโภคข่าวสารจากสื่อมวลชนทุกวัน ก็อาจจะมีผลอื่นตามมาเหนือความต้องการของปัจเจกบุคคลในขั้นตอนแรก เรียกว่า เป็นผลที่ไม่ได้คาดหวังไว้ เช่น ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ หรือ เปลี่ยนลักษณะนิสัยและพฤติกรรมบางอย่าง อธิบายได้ดังรูปนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงแบบจำลองเพื่ออธิบายกระบวนการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ

แม็คคอมบ์ส และ เบ็คเคอร์ (McCombs and Becker, 1979) ได้วิจัยโดยเน้นถึงเหตุผลของบุคคลในการติดตามข่าวสารจากสื่อเป็น 6 ข้อ

1. เพื่อต้องการรู้เหตุการณ์ (Surveillance) โดยสังเกตการณ์ และติดตามความเคลื่อนไหวต่างๆ จากสื่อมวลชนเพื่อให้รู้เท่าทันเหตุการณ์ให้ทันสมัย และรู้ว่าอะไรมีความสำคัญที่จะเรียนรู้
2. เพื่อช่วยในการตัดสินใจ (Decision) โดยเฉพาะการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน โดยการรับสื่อมวลชนทำให้บุคคลสามารถกำหนดความเห็นของตนต่อสถานะหรือเหตุการณ์รอบๆ ตัว
3. เพื่อต้องการข้อมูลประกอบการสนทนา พูดคุยในชีวิตประจำวัน (Discussions) โดยการรับสื่อมวลชนทำให้บุคคลมีข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการพูดคุยกับบุคคลอื่น
4. เพื่อต้องการมีส่วนร่วม (Participation) ในเหตุการณ์และความเป็นไปต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบๆ ตัว
5. เพื่อเสริมความคิดเห็นหรือสนับสนุนการตัดสินใจที่ได้กระทำไปแล้ว (Reinforcement)
6. เพื่อความบันเทิง (Relaxing and Entertainment) เพื่อความเพลิดเพลินและผ่อนคลายอารมณ์

แม็คควอล และ กูเรวิทช์ (Mcquail and Gurevitch, 1983) ได้กล่าวไว้ว่า การรับรู้ของมนุษย์ไม่ได้เป็นกระบวนการบีบบังคับ แต่เป็นกระบวนการที่ผู้ใช้สื่อเป็นผู้สร้างขึ้น สื่อมวลชนจึงจำเป็นต้องยอมรับว่า

1. ผู้รับสารตั้งใจแสวงหาข่าวสาร ไม่ได้ถูกยัดเยียดจากสื่อ ผู้รับสารสามารถหลีกเลี่ยงข่าวสารที่ไม่ต้องการได้
2. ผู้รับสารใช้สื่ออย่างมีจุดมุ่งหมาย
3. สื่อต่างๆ รวมทั้งสื่อมวลชน จำเป็นต้องแข่งกับสิ่งเร้าอื่นๆ ที่เขามากระทบผู้รับสาร ผู้รับสารเป็นผู้กำหนดความต้องการในการรับสารเอง

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการเปิดรับข่าวสาร นอกจากจะเป็นการสนับสนุนทัศนคติ ความคิด และความเข้าใจเดิมแล้ว ยังเป็นการเปิดรับเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในด้านอื่นอีก เช่น เพื่อเพิ่มพูนความรู้ เพื่อตอบสนองความสนใจส่วนบุคคล เพื่อเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจแก้ปัญหา เพื่อความสนุกสนานบันเทิง เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าผู้รับสารมีบทบาทในการกระทำการสื่อสารในการเปิดรับข่าวสารซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการใช้ประโยชน์จากสื่อ ซึ่งเน้นบทบาทของผู้รับสารในฐานะผู้ทำการสื่อสาร เช่น เมื่อต้องการข้อมูลข่าวสารก็จะเปิดรับข่าวสารนั้นด้วยตนเอง และชี้ให้เห็นความต้องการต่างๆ ของผู้รับสารที่มีผลต่อพฤติกรรมทางด้านการสื่อสาร เพื่ออธิบายให้เห็นว่าความต้องการ บุคลิกภาพ และองค์ประกอบทางด้านสังคมอื่นๆ มีส่วนในการที่จะทำให้ผู้รับสารทำการเปิดรับข่าวสารและนำข้อมูลข่าวสารที่ได้ไปใช้ประโยชน์และตอบสนองความต้องการ หรือกล่าวได้ว่า ความต้องการและการเลือกรับสารของแต่ละบุคคล จะส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกันไป เพื่อให้ได้ข่าวสารที่ตรงกับความสนใจ และความต้องการของตน

แนวคิดการเปิดรับข่าวสารนี้ จะทำให้เราสามารถรู้ได้ว่ากลุ่มเด็กนักเรียนในโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครที่เข้าร่วมโครงการสิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ นั้น เด็กเหล่านี้มีการเปิดรับข่าวสารทั่วไป และข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมอย่างไร

2. แนวคิดการวิเคราะห์ผู้รับสาร (Analysis of Audience)

แนวคิดด้านประชากรศาสตร์ ตั้งอยู่บนหลักการของความเป็นเหตุเป็นผล กล่าวคือพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์เกิดขึ้นตามแรงบังคับจากภายนอกมากกระตุ้น มนุษย์ดำเนินชีวิตตามแบบฉบับที่สังคมได้วางเป็นแม่บทไว้ให้คนที่มีคุณสมบัติทางประชากรที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมแตกต่างกันได้ด้วย ในการพิจารณาพฤติกรรมในการสื่อสาร นอกจากจะพิจารณาเลือกใช้ถ้อยคำในภาษาหรือการใช้วัจนภาษา ตลอดจนกลยุทธ์ในการสื่อสารแล้วยังพิจารณาการเลือกใช้สื่อหรือการเปิดรับข่าวสารข้อมูลจากสื่อต่างๆ ตามที่ผู้รับสารต้องการ

ตามทฤษฎีการแบ่งกลุ่มทางสังคม ได้แบ่งประเภทของผู้รับสารออกเป็น 2 ลักษณะที่สำคัญ (พัชนี เชนจรรยา, เมตตา วิวัฒนานุกูล และถิรนนท์ อนุชิตีวงศ์, 2538: 187)

1. แบ่งตามลักษณะทางประชากร ได้แก่ การแบ่งผู้รับสารออกตามเพศ อายุ อาชีพ การศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม ฯลฯ
2. แบ่งตามลักษณะความสนใจของผู้รับสาร ได้แก่ ผู้รับข่าวสารทั่วไป (General Publics) คือ ผู้รับสารทั่วไปในสังคมมีขนาดใหญ่ และหลากหลาย

ผู้รับข่าวสารเฉพาะกลุ่ม (Specialized Audiences) ประกอบด้วยบุคคลที่มีลักษณะทางประชากรและจิตวิทยา (Demographic and Psychographic Characteristics) เหมือนๆ กัน มี

ความสนใจร่วมกัน เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันในบางเรื่อง กลุ่มนี้จึงมีขนาดเล็กกว่าผู้รับสารประเภทแรก

จอห์น อาร์ บิทท์เนอร์ (John R. Bittner, 1983) ได้แบ่งประเภทผู้รับสารออกตามลักษณะดังต่อไปนี้

1. ลักษณะทางจิตวิทยา (Psychographic Characteristics) ได้แก่ ลักษณะทางจิตใจของมวลชนผู้รับสาร เช่น ทศนคติ ความคิดเห็น ค่านิยม ความนับถือตนเอง รสนิยม ความต้องการ เป็นต้น
2. ลักษณะทางประชากร (Demographic Characteristics) ได้แก่ อายุ เพศ สถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ การศึกษา ศาสนา ภูมิฐานะ

อย่างไรก็ตาม ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ผู้รับสารตามลักษณะทางประชากร โดยจะพิจารณาจาก ลักษณะต่างๆ ดังนี้

1. อายุ

อายุ ทำให้บุคคลมีความแตกต่างกันในด้านความรู้ ความชำนาญ ความรับผิดชอบ ความสนใจ ความสามารถในการแก้ปัญหา ความจำ บุคลิกภาพ ตลอดจนพฤติกรรมที่แสดงถึงความพร้อม เนื่องจากอายุเป็นเกณฑ์ (สุภัททา ปินทะแพทย์, 2532: 112)

คนที่มีอายุต่างกันมักจะมีความต้องการในสิ่งต่างๆ แตกต่างกันไปด้วย เช่น คนวัยกลางคนและคนสูงอายุมักจะคิดเรื่องความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การรักษาพยาบาล การมีบ้านและที่ดินเป็นของตนเอง ในขณะที่คนหนุ่มสาวอาจจะสนใจในเรื่องการศึกษา ความยุติธรรมและความเสมอภาคในสังคม (ปรมะ สตะเวทิน, 2538: 113)

อายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีความแตกต่างกันในเรื่องความคิดและพฤติกรรม คนที่มีอายุน้อยมักจะมีความคิดเสรีนิยม ยึดถืออุดมการณ์ ใจร้อน มองโลกในแง่ดีกว่าคนที่มีความสูงวัยซึ่งมักจะยึดถือการปฏิบัติมากกว่าระมัดระวัง ประสบการณ์ของคนที่มีอายุต่างกันทำให้ทัศนคติและความนึกคิดของคนต่างรุ่นต่างวัยไม่เหมือนกัน นอกจากความแตกต่างในเรื่องความคิดแล้วอายุยังเป็นสิ่งกำหนดความแตกต่างในเรื่องความยากง่ายในการชักจูงใจด้วย โดยพบว่าคนที่มีความสูงวัยมีโอกาสที่จะเปลี่ยนใจหรือถูกชักจูงใจมีน้อย ลักษณะการใช้สื่อมวลชนก็แตกต่างกัน คนที่มีความสูงวัยมักจะใช้สื่อมวลชนแสวงหาข่าวสารที่มีสาระมากกว่าเพื่อความบันเทิง

2. เพศ

ความแตกต่างทางเพศทำให้บุคคลมีพฤติกรรมของการติดต่อสื่อสารที่แตกต่างกัน กล่าวคือ เพศหญิงมีแนวโน้มและมีความต้องการที่จะส่งและรับข่าวสารมากกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชายไม่เพียงแต่มีความ ต้องการที่จะส่งและรับข่าวสารเท่านั้น แต่ยังมีความต้องการที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดขึ้นจากการรับและส่งข่าวสารนั้นด้วย (ICA Data 1978, Quoted In Wilo, Goldhabers and Yates. 1980)

นอกจากนั้น ผู้หญิงและผู้ชายมีความแตกต่างกันอย่างมากในเรื่องความคิด ค่านิยม และทัศนคติ ทั้งนี้ เพราะวัฒนธรรมและสังคมได้กำหนดบทบาทและกิจกรรมของหญิงชายไว้ต่างกัน ผู้หญิงจึงมักเป็นคนที่มีความมั่นใจ อ่อนไหว หรือเจ้าอารมณ์ โอนอ่อนผ่อนตามและเป็นแม่บ้านแม่เรือน และมักจะถูกชักจูงได้ง่ายกว่าผู้ชาย แต่หยิ่งใจของคนได้ดีกว่าผู้ชาย ในขณะที่ผู้ชายใช้เหตุผลมากกว่าผู้หญิง และจดจำข่าวสารได้มากกว่า ความแตกต่างอีกอันหนึ่งก็คือ ผู้หญิงมักโทษตัวเองเมื่อมีความผิดพลาดเกิดขึ้น ในขณะที่ผู้ชายมักโทษคนอื่น หรืออุปสรรคอื่น ๆ แต่ไม่โทษตัวเอง (ปรมะ สตะเวทิน, 2538: 114)

3. การศึกษา

การศึกษาถือเป็นตัวแปรที่สำคัญมากต่อประสิทธิภาพการสื่อสารของผู้รับสารซึ่งอาจพบได้ตั้งแต่การอ่านออกเขียนได้ก็จะต้องมีการศึกษาระดับหนึ่ง การมีความรู้ความเข้าใจคำศัพท์หรือคำพูดบางประโยคก็อาจต้องการความรู้อีกระดับหนึ่ง สาขาวิชาที่จบมาก็มีอิทธิพลที่ทำให้บุคคลนั้นมีความรู้ความเข้าใจหรือความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งต่างกัน มีการศึกษาหลายเรื่องที่ได้ชี้ว่าการศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีความแตกต่างกันในเรื่องความคิด และพฤติกรรม ระดับการศึกษาของผู้รับสารทำให้ผู้รับสารเปิดรับข่าวสารแตกต่างกันออกไป เช่น บุคคลที่มีการศึกษาสูงจะมีความสนใจในข่าวสารกว้างขวาง แต่ไม่เชื่ออะไรง่ายๆ หากไม่มีเหตุผลสนับสนุนเพียงพอ

นอกจากนี้ยังพบว่าคนที่มีการศึกษาสูงจะใช้สื่อมวลชนมากกว่าคนที่มีการศึกษาต่ำและคนที่มีการศึกษาสูง มักใช้สื่อประเภทสิ่งพิมพ์ ในขณะที่คนที่มีการศึกษาในระดับต่ำมักใช้สื่อประเภทวิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ ซึ่งตรงกับผลการศึกษาของ Comstock และคณะ (อ้างถึงในยุบล เบญจรงค์กิจ, 2534: 68) ที่พบว่า การเลือกเปิดรับสื่อมวลชน และระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กัน โดยระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการเปิดรับข่าวสารและเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสาธารณชน และระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการเปิดรับข่าวสารทางด้านบันเทิง

4. รายได้

รายได้ถือได้ว่าเป็นตัวแปรสำคัญตัวหนึ่งในการกำหนดฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม (Socioeconomic Status) งานวิจัยของ Schema และ White (1940 อ้างใน ยุบล เบญจรงค์กิจ, 2534: 71) พบว่า ผู้ที่มีรายได้สูงมักเป็นผู้ที่นิยมเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์ และนิยมเนื้อหาค่อนข้างหนัก ไม่ค่อยสนใจเนื้อหาทางด้านความบันเทิง

แม็คเนลลีย์ (Mcnelly, 1968) พบว่าผู้ที่มีฐานะดีและมีการศึกษาสูงเป็นพวกที่ได้รับความสารถที่มีเนื้อหาสาระจากสื่อมวลชนมากที่สุด

เบอร์เรลสัน และ สไตเนอร์ (Berelson and Steiner, 1964) กล่าวว่า คนเรามีแนวโน้มที่จะเปิดรับสารที่สอดคล้องกับกรอบอ้างอิงทางความคิดของเขา ซึ่งกรอบอ้างอิงทางความคิดหมายถึง เพศ การศึกษา ความสนใจ ความเกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆ สถานภาพทางสังคม และอื่นๆ ที่เป็นคุณสมบัติที่มีความสำคัญของบุคคล

ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้นำแนวคิดการวิเคราะห์ผู้รับสารตามลักษณะทางประชากรและสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมมาศึกษาว่า เด็กนักเรียนในโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะทางประชากรและสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมแตกต่างกันจะมีการเปิดรับข่าวสารความรู้ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

3. ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences Theory)

ปัจจัยเกี่ยวกับตัวบุคคลถือเป็นปัจจัยที่สำคัญมากทางการสื่อสารตามแนวทฤษฎีความไม่สอดคล้องทางความคิดในด้านพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารการตัดสินใจเลือกรับข่าวสารอาจมีสาเหตุมาจากการที่บุคคลนั้นๆ มีสิ่งสะสม อยู่ในตัวบุคคลมาตั้งแต่เกิดแตกต่างกัน เช่น ความรู้ ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม ประสบการณ์การเรียนรู้ บรรทัดฐานของกลุ่ม ฯลฯ ลักษณะความแตกต่างของแต่ละบุคคลนี้เกิดเป็นทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล

ทฤษฎีนี้ได้รับการพัฒนามาจากแนวความคิดเรื่องสิ่งเร้าและการตอบสนอง (Stimulate-Response) หรือ S-R Theory ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้อธิบายเกี่ยวกับการสื่อสารไว้ว่าผู้รับสารที่มีคุณลักษณะแตกต่างกันจะมีความสนใจต่อข่าวสารแตกต่างกัน โดย เดอเฟลอร์ (De Fleur อ้างถึงใน พัทณี เขยจรรยาและคณะ, 2538) ได้วาง หลักเกณฑ์พื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีไว้ว่า

1. บุคคลมีความแตกต่างกันทางด้านบุคลิกภาพและสภาพทางจิตวิทยา
2. ความแตกต่างกันดังกล่าวนี้เป็นเพราะบุคคลมีการเรียนรู้มาจากสังคมที่แตกต่างกัน

3. บุคคลที่อยู่สภาพแวดล้อมต่างกันจะได้รับการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน
4. การเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันทำให้บุคคลมีทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ และบุคลิกภาพที่แตกต่างกันดังกล่าว

ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล จะช่วยให้วิเคราะห์ได้ว่าเด็กนักเรียนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายซึ่งมีลักษณะทางประชากรต่างกัน จะมีการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

4. แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้ (Knowledge)

บิกฮาร์ด เอช มาร์ค (Bickhard H. Mark, 1980) ได้ให้คำจำกัดความ คำว่า "ความรู้" หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนที่จะรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นๆ โดยแบ่งเป็นความรู้ต่อสถานการณ์ หรือความรู้ในระดับกว้าง

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2523) กล่าวว่า "ความรู้" เป็นพฤติกรรมเบื้องต้นที่ผู้เรียนสามารถจดจำได้หรือระลึกได้ โดยการมองเห็น ได้ยิน ความรู้ในที่นี้คือ ข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ คำจำกัดความ เป็นต้น

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526) กล่าวว่า "ความรู้" เป็นพฤติกรรมขั้นต้นซึ่งผู้เรียนเพียงแต่จำได้ อาจจะโดยการนึกได้หรือโดยการมองเห็น หรือได้ยินจำได้ ความรู้ขั้นนี้ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี รูปแบบ กฎ โครงสร้าง และวิธีการแก้ปัญหาเหล่านี้

กล่าวโดยสรุป ความรู้ หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง รูปแบบ วิธีการ กฎเกณฑ์ แนวปฏิบัติ เหตุการณ์ หรือบุคคล ซึ่งได้จากการสังเกตประสบการณ์ หรือจากสื่อต่างๆ ประกอบกัน

ความรู้จึงเป็นความสามารถในการใช้วิธีเท็จจริง (Facts) หรือ ความคิด (Idea) ความหยั่งรู้ หยั่งเห็น (Insight) หรือสามารถเชื่อมโยงความคิดเข้ากับเหตุการณ์

ความรู้ทำให้ผู้เรียนได้รู้ถึงความสามารถในการจำ และระลึกถึงเหตุการณ์ และประสบการณ์ที่เคยพบมาแล้ว แบ่งได้ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา

2. ความรู้เกี่ยวกับวิธี และการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
3. ความรู้เกี่ยวกับการรวบรวมแนวความคิด และโครงสร้าง

การประเมินความรู้ หมายถึง การประเมินการเปลี่ยนแปลงความรู้เดิมในเนื้อหา และทักษะในการใช้เนื้อหาความรู้ ตามที่นักวิชาการชื่อ บลูม และคณะ (Bloom, 1956) ได้แยกระดับความรู้ไว้ 6 ระดับ คือ

1. ระดับที่ระลึกได้ (Recall) หมายถึง การเรียนรู้ในลักษณะที่จำเรื่องเฉพาะวิธีปฏิบัติ กระบวนการ และแบบแผนได้ ความสำเร็จในระดับนี้ คือ ความสามารถในการดึงข้อมูลจากความจำออกมาได้
2. ระดับที่รวบรวมสาระสำคัญได้ (Comprehension) หมายถึง บุคคลสามารถทำบางสิ่งบางอย่างได้มากกว่าการจำเนื้อหาที่ได้รับ สามารถเขียนข้อความเหล่านั้นได้ด้วยถ้อยคำของตนเอง สามารถแสดงให้เห็นได้ด้วยภาพ ให้ความหมายแปลความ และเปรียบเทียบความคิดอื่นๆ หรือคาดคะเนผลที่เกิดขึ้นต่อไปได้
3. ระดับของการนำไปใช้ (Application) สามารถนำเอาข้อเท็จจริงและความคิดที่เป็นนามธรรม (Abstract) ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม
4. ระดับของการวิเคราะห์ (Analysis) สามารถใช้ความคิดในรูปของการนำความคิดมาแยกเป็นส่วน เป็นประเภท หรือการนำข้อมูลมาประกอบกันเพื่อการปฏิบัติของตนเอง
5. ระดับการสังเคราะห์ (Synthesis) คือ การนำเอาข้อมูล แนวความคิด มาประกอบกันแล้วนำไปสู่การสร้างสรรค์ (Creative) ซึ่งเป็นสิ่งใหม่แตกต่างไปจากเดิม
6. ระดับของการประเมิน (Evaluation) คือ ความสามารถในการใช้ข้อมูลเพื่อตั้งเกณฑ์ (Criteria) การรวบรวมผล ผลวัดข้อมูลตามมาตรฐาน เพื่อให้ข้อตัดสินถึงระดับของกิจกรรมแต่ละอย่าง

อย่างไรก็ตาม การเกิดความรู้ไม่ว่าระดับใดก็ตามย่อมมีความสัมพันธ์กับความรู้สึนึกคิด ซึ่งเชื่อมโยงกับสภาพจิตใจในบุคคลต่างกัน อันมีปัจจัยมาจากประสบการณ์ที่สั่งสมมา และสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลทำให้บุคคลมีความคิด และแสดงออกตามความคิด ความรู้สึกของตน ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า ความรู้เป็นบ่อเกิดแห่งทัศนคติ

5. ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม (สุรพงษ์ โสภนะเสถียร: 2533) การกระทำหรือพฤติกรรมใดๆ ของคนเรา ส่วนใหญ่เป็นการแสดงออกของบุคคล โดยมีพื้นฐานที่มาจากความรู้ และทัศนคติของบุคคล การที่บุคคลมีพฤติกรรมที่แตกต่างกันก็เนื่องมาจากการมีความรู้ และทัศนคติที่แตกต่างกันเกิดขึ้นได้ก็เพราะความแตกต่างอันเนื่องมาจากการเปิดรับสื่อ และความแตกต่างในการแปลสารที่ตนเองได้รับ จึงก่อให้เกิดประสบการณ์สั่งสมที่แตกต่างกัน อันมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของบุคคล แนวความคิดกับการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนนั้นได้บังเกิดขึ้นกับชุมชนต่างๆ ทั่วโลก

การมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ปัญหาที่สมาชิกมีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมของกลุ่ม โดยอาจจะเกี่ยวข้องในลักษณะของการทำงานร่วมกัน การดำเนินงานร่วมกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่อง เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายตามที่ต้องการ ซึ่งมองได้ 2 แนวทาง แนวทางแรกมองว่าองค์กรที่มีบทบาทส่วนใหญ่เป็นองค์กรราชการ การจัดทำโครงการจึงมีลักษณะแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เป้าหมายคือตอบสนองความต้องการขององค์กร การจัดทำโครงการจึงมีระยะสั้นไม่ถาวรและโครงการลุ่มเล็กไปได้ง่าย แนวทางที่ 2 มองว่าประชาชนมีบทบาทเป็นการมองไปที่ความสนใจ และปัญหาความต้องการของประชาชน ดังนั้นแนวทางการจัดทำโครงการจึงต้องคำนึงถึงปัญหาความต้องการ ซึ่งจะต้องเข้าใจพื้นฐานวัฒนธรรมและค่านิยมเป็นองค์ประกอบในการสร้างความร่วมมือ แนวทางนี้จะทำให้ความร่วมมือในแต่ละโครงการถาวร ไม่ขาดหายเฉพาะหน้า เพราะเป็นการตอบสนองความต้องการของประชาชน (ระวีวิภาไพ ศิริคุปต์: 2540)

การจัดลำดับปัจจัยที่ได้นำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม มีดังนี้ โจส เอ อักบายานี จูเนียร์ (Jose A. Agbayani, Jr.: 1970)

1. การร่วมประชุม
2. การออกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
3. การตีปัญหาให้กระจ่าง
4. การออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านปัญหา
5. การออกเสียงเลือกตั้ง
6. การบริจาคเงิน
7. การบริจาควัตถุ
8. การช่วยเหลือด้านแรงงาน
9. การใช้โครงการให้เป็นประโยชน์อย่างถูกต้อง

10. การช่วยเหลือในการรักษาโครงการ
11. การทำงานร่วมกับผู้นำการเปลี่ยนแปลง

แนวความคิดดังกล่าวได้นำมาใช้ประโยชน์ในการออกแบบแบบสอบถามในส่วนของการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของเด็กนักเรียนในโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ว่าควรจะครอบคลุมการมีส่วนร่วมมากแค่ไหน

แบบวัดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน โดยได้กำหนดกรอบลักษณะของการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้ (ปฤษฎา บุญเจือ: 2536: 48)

1. ร่วมประชุม
2. ร่วมแสดงความคิดเห็น
3. ร่วมในการตัดสินใจ
4. ร่วมประสานงาน
5. ร่วมในการวางแผน
6. ร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ
7. ร่วมรับผลประโยชน์
8. ร่วมในการติดตามผล
9. ร่วมในการประเมินงาน
10. ร่วมเป็นผู้นำ
11. ร่วมในการดูแลรักษา

แนวความคิดดังกล่าวได้นำมาใช้ประโยชน์ในการออกแบบแบบสอบถามในส่วนของการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของเด็กนักเรียนในโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ว่าควรจะครอบคลุมการมีส่วนร่วมมากแค่ไหน

ปัจจัยที่จะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่มีดังนี้ วิลเลียม รีตเตอร์ (William Reeder: 1963)

1. การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมใดๆ ก็ตาม ขึ้นอยู่กับความสอดคล้องของกิจกรรมนั้นๆ กับความเชื่อพื้นฐาน ทศนคติและค่านิยมของตน
2. การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมใดๆ ก็ตาม ขึ้นอยู่กับความสอดคล้องของกิจกรรมนั้นๆ กับผลประโยชน์ของตนเอง

3. การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมใดๆ ก็ตาม ขึ้นอยู่กับกิจกรรมนั้นมีเป้าหมายที่จะส่งเสริมและปกป้องรักษาผลประโยชน์ของตนเอง
4. การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะไม่เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมใดๆ ก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นได้เคยมีประสบการณ์ที่เป็นอคติต่อกิจกรรมนั้นมาแล้ว
5. การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมใดๆ ก็ตาม ขึ้นอยู่กับความสอดคล้องของกิจกรรมนั้นกับสิ่งที่บุคคลนั้นได้มาหรือหวังเอาไว้
6. การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมใดๆ ก็ตาม ขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่
7. การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมใดๆ ก็ตาม จะเป็นการบีบบังคับไม่ได้
8. การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมใดๆ ก็ตาม ขึ้นอยู่กับอุปนิสัยและจารีตประเพณี
9. การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมใดๆ ก็ตาม ขึ้นอยู่กับโอกาสที่จะเอื้ออำนวย
10. การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมใดๆ ก็ตาม ขึ้นอยู่กับความสามารถของบุคคลนั้นๆ
11. การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมใดๆ ก็ตาม ขึ้นอยู่กับการได้รับการสนับสนุน กระตุ้น ยั่วยุ และจูงใจให้เกิดขึ้น

การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ระดับ คือ (อคิน รพีพัฒน์: 2525:

78-79)

1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และความต้องการของชุมชนตลอดจนเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาร่วมกับผู้ปฏิบัติงานในสนาม (Organizer)
2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หาสาเหตุแห่งปัญหา และแนวทางต่างๆ ที่อาจนำมาใช้ในการแก้ปัญหา
3. ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาแนวทาง และวิธีการที่จะใช้ในการแก้ปัญหาและวางแผนเพื่อแก้ปัญหาร่วมกันกับผู้ปฏิบัติงานสนาม
4. ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนเพื่อแก้ปัญหา
5. ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการปฏิบัติงานร่วมกับผู้ปฏิบัติงานในสนาม

การสร้างสังคมที่มีส่วนร่วมได้นั้น จะต้องใช้เครื่องมือ 3 ประการ ดังนี้ (Juan Diaz Bordenave: 1994 : อ้างใน Shirley A White)

1. Self-management Economy คือ สังคมที่มีส่วนร่วมที่จริงทั้งระบบการเมืองและเศรษฐกิจจะต้องเป็นในลักษณะการกระจายอำนาจ นั่นคือการทำบุคคลในหน่วยงานหรือองค์กรนั้นๆ บริหารงานด้วยตนเอง
2. Educating for a Participative Society คือ การใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือ เนื่องจากการศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญในการเตรียมให้เด็กเริ่มเป็นนักตัดสินใจที่ดีและมีคุณภาพ ในสังคมประชาธิปไตย รวมทั้งการพัฒนาความรับผิดชอบและความร่วมมือเพื่อนำไปสู่เป้าหมาย
3. New Functions of Communication คือ การเปลี่ยนหน้าที่ของการสื่อสารจากที่เป็นเชิงพาณิชย์มาเป็นการให้บริการแก่สังคม ไม่ใช่ทำหน้าที่แค่การกระจายข้อมูลข่าวสาร แต่กระตุ้นให้เกิดการอภิปรายและมีส่วนร่วม เป็นเครื่องมือให้ประชาชนได้แสดงความรู้สึกรู้สึก ความคิดเห็น ซึ่งถือเป็นปัจจัยพื้นฐานของสังคมของการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

ปธาน สุวรรณมงคล (2527: 83) กล่าวว่า ชุมชนควรมีรูปแบบการมีส่วนร่วม 4 ลักษณะคือ

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผล

การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งในระดับบุคคล กลุ่มคน ชุมชน สมาคม มูลนิธิ และองค์กรอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ โดยมีส่วนร่วมในลักษณะต่อไปนี้ (ไพรัช เตชะรินทร์: 2527: อ้างใน ประสพสุข ตีอินทร์, 2531)

1. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้า ปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนรวมตลอดจนความต้องการของชุมชน
2. ร่วมคิดหาและสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนา เพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชนหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสนองความต้องการของชุมชน

3. ร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการหรือกิจกรรม เพื่อขจัดและแก้ปัญหา และสนองความต้องการของชุมชน
4. ร่วมตัดสินใจ ในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
6. ร่วมการลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและหน่วยงาน
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรม ให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้
8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้ ให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

แนวความคิดดังกล่าวได้นำมาใช้ประโยชน์ในการออกแบบแบบสอบถามในส่วนของกรมมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของเด็กนักเรียนในโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ว่าควรจะครอบคลุมการมีส่วนร่วมมากแค่ไหน

6. แนวคิดเรื่องสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ความหมายของสิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อม สภาพแวดล้อม และภาวะแวดล้อม เป็นคำที่ใช้แพร่หลาย โดยคำเหล่านี้ มุ่งที่จะใช้แทนคำภาษาอังกฤษ คำว่า Environment ซึ่งหมายถึง ปัจจัยภายนอกทุกสิ่งทุกอย่างที่อาจมีอิทธิพลหรือผลกระทบต่อโอกาสที่สิ่งมีชีวิตรอดและสืบพันธุ์ นอกจากคำว่า สิ่งแวดล้อม แล้วยังมีศัพท์อีกคำคือ คำว่า สิ่งแวดล้อมเป็นพิษ หรือ Pollution อันได้แก่ขบวนการต่างๆ ที่คนปล่อยของเสีย อันไม่พึงปรารถนาเข้าไปหมักหมมอยู่ในบรรยากาศ พื้นดิน และพื้นน้ำปีละจำนวนมหาศาล จนทำให้สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติเกิดความเน่าเสีย ทรุดโทรม

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงให้ความหมายว่า หมายถึง "สภาวะรอบตัว ซึ่งมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของคนเรา"

สำนักงานสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้นิยามว่า "สิ่งแวดล้อม หมายถึง สภาพธรรมชาติของ ดิน น้ำ และบรรยากาศ รวมทั้งพืชและสัตว์ ซึ่งเป็นสิ่งมีชีวิตที่มนุษย์ต้องพึ่งพาอาศัยในการดำรงชีวิต ทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกจากนั้นคือสิ่งใดๆที่เกิดขึ้นและมีผลต่อความเป็นอยู่และสังคมแห่งสภาพธรรมชาติและทรัพยากร ไม่ว่าจะผลนี้เกิดจากการกระทำของมนุษย์หรือปัจจัยอื่น"

สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เคยกำหนดความหมายของสภาวะแวดล้อมหรือสิ่งแวดล้อมไว้ดังนี้ "สภาวะแวดล้อมหรือสิ่งแวดล้อม คือ ผลรวมของปรากฏการณ์ทั้งหลายอันเกิดขึ้นอยู่โดยรอบ และมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของชีวิต"

สุรพล สุคารา ให้นิยามคำว่า สิ่งแวดล้อม ว่าเป็น ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ทั้งที่มีชีวิต และไม่มีชีวิต ทั้งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น ทั้งที่มองเห็นและไม่สามารถจะมองเห็นได้ (ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ)

การแบ่งประเภทของสิ่งแวดล้อม เมื่อพิจารณาความหมายของคำว่า "สิ่งแวดล้อม" แล้ว อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าสิ่งแวดล้อมแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ อากาศ แสงแดด ป่าไม้ สัตว์ ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาตินี้ บางชนิดอาจต้องใช้เวลานานนับร้อยปี นับพันปี จึงจะเกิดขึ้นมาได้ แต่บางชนิดก็อาจใช้เวลาในการเกิดขึ้นเพียงแค่ชั่วโมง หรือเพียงวันเดียวก็สามารถเกิดขึ้นได้ สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาตินี้ ยังสามารถแบ่งย่อยได้อีก 2 ประเภท คือ

- 1.1 สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและเป็นสิ่งมีชีวิต ซึ่งได้แก่ สัตว์ พืช มนุษย์ ฯลฯ สิ่งมีชีวิตเหล่านี้อาจมีรูปร่างแปลกๆ แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับชนิดและกรรมพันธุ์ของสิ่งต่างๆ เหล่านั้น

- 1.2 สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและเป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิต อาจเป็นสิ่งซึ่งสามารถที่จะมองเห็นได้ จับต้องได้ หรือเป็นสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็น เช่น ดิน น้ำ อากาศ แสงสว่าง เสียง รังสีความร้อน เป็นต้น

2. สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้นทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ อาจเป็นสิ่งที่สามารถมองเห็นได้ จับต้องได้ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ รถยนต์ อาคาร บ้านเรือน ฯลฯ หรืออาจเป็นสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็น เช่น วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ฯลฯ สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นนี้ อาจแบ่งย่อยได้ 2 ประเภท คือ

- 2.1 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพหรือสิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม หมายถึงสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นและสามารถมองเห็นได้ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ รถยนต์ อาคาร บ้านเรือน เป็นต้น

ซึ่งสิ่งต่างๆเหล่านี้มีมนุษย์สร้างขึ้น เพื่อประโยชน์ต่อการใช้งานของมนุษย์เอง มีทั้งสิ่งจำเป็น และสิ่งฟุ่มเฟือย และเป็นที่น่าสังเกตว่า สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มนุษย์สร้างขึ้นนี้ มนุษย์ได้เลือกสร้างขึ้นในที่ต่างๆ กัน ตามแต่มนุษย์ต้องการ โดยสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นนั้น ไม่มีโอกาสที่จะกำหนดสภาพที่อยู่เองได้ และที่สำคัญก็คือ เมื่อใดก็ตามที่มนุษย์สร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเหล่านี้โดยขาดการศึกษาถึงความเหมาะสมต่อสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติแล้ว สิ่งทีสร้างขึ้นนั้นก็เข้าไปรบกวนสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในที่ของมันได้

2.2 สิ่งแวดล้อมทางสังคม หรือสิ่งแวดล้อมที่เป็นนามธรรม หมายถึง สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นมาทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ เป็นสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีตัวตน ไม่มีรูปร่าง การที่มนุษย์สร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคมขึ้นมานี้ก็เพื่อความเป็นระเบียบของการอยู่ร่วมกันในสังคมนั่นเอง เช่น วัฒนธรรม ประเพณี ศาสนา กฎระเบียบ ข้อบังคับ ฯลฯ

คุณสมบัติของสิ่งแวดล้อม คุณสมบัติเฉพาะตัวของสิ่งแวดล้อมพอสรุปได้ดังนี้

1. สิ่งแวดล้อมแต่ละประเภทจะมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยการแสดงให้เห็นว่าเป็นสิ่งนั้น เป็นสิ่งนี้ เช่น เป็นต้นไม้ เป็นมนุษย์ เป็นโต๊ะ ฯลฯ
2. สิ่งแวดล้อมจะไม่อยู่โดดเดี่ยวในธรรมชาติ แต่จะมีสิ่งแวดล้อมอื่นอยู่ด้วยเสมอ เช่น มนุษย์กับที่อยู่อาศัย มนุษย์กับสังคม ต้นไม้กับดิน ต้นไม้กับน้ำ ปลากับน้ำ
3. สิ่งแวดล้อมประเภทหนึ่งต้องอาศัยพึ่งพาสีงแวดล้อมอื่นเสมอ เช่น พืชต้องการน้ำ ต้องการดิน สัตว์ต้องการอากาศหายใจ ดินต้องการจุลินทรีย์
4. สิ่งแวดล้อมทั้งหลายมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกันเป็นเหมือนลูกโซ่ ดังนั้นเมื่อสิ่งแวดล้อมหนึ่งถูกทำลายก็จะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ด้วย เช่น การตัดไม้ทำลายป่า ย่อมมีผลกระทบต่อการพังทลายของหน้าดิน เกิดความแห้งแล้ง เกิดอุทกภัย
5. สิ่งแวดล้อมแต่ละชนิด มีความทนทาน และมีความเปราะบางต่อการถูกรบกวน กระเทือนแตกต่างกัน บางชนิดอาจคงทนได้ดี แต่บางชนิดอาจเสื่อมสลายลงได้ง่าย
6. สิ่งแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

สิ่งแวดล้อมศึกษากับการอนุรักษ์

สิ่งแวดล้อมศึกษาเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาประชากรโลกให้มีความตระหนักในปัญหาที่เกี่ยวข้องและห่วงใยในเรื่องสิ่งแวดล้อมทั้งหมด ซึ่งในการประชุมเชิงปฏิบัติการ

สิ่งแวดล้อม ณ กรุงเทพมหานคร ได้ระบุวัตถุประสงค์ของสิ่งแวดล้อมศึกษาไว้ดังนี้ (เต็มดวง รัตนทัศนีย์ : 2529)

1. ความตระหนัก : เพื่อช่วยให้บุคคลหรือกลุ่มสังคมมีความรู้สึกตระหนักและความรู้สึกไวต่อสิ่งแวดล้อมทั้งระบบ รวมถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องด้วย
2. ความรู้ : เพื่อช่วยให้บุคคลหรือกลุ่มสังคมมีความเข้าใจพื้นฐานต่อสิ่งแวดล้อม และปัญหาที่เกี่ยวข้องทั้งระบบ และแสดงความรับผิดชอบเพื่อเผชิญกับปัญหา
3. ทักษะ : เพื่อให้บุคคลและสังคมมีค่านิยมทางสังคม มีความรู้สึกที่มั่นคงต่อสิ่งแวดล้อม และมีแรงจูงใจในอันที่จะให้ความร่วมมืออย่างแข็งขันในการป้องกันและแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม
4. ทักษะ : เพื่อให้บุคคลและสังคมมีทักษะในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม
5. ความสามารถในการประเมินผล : เพื่อให้บุคคลและสังคมสามารถจะประเมินเครื่องมือทางสิ่งแวดล้อมและโปรแกรมทางการศึกษาในรูปของนิเวศวิทยา การเมือง เศรษฐกิจ สังคม จริยธรรม และปัจจัยทางการศึกษา
6. การให้ความร่วมมือ : เพื่อให้บุคคลและกลุ่มสังคมพัฒนาความรู้สึกของความรับผิดชอบ และพิจารณาถึงปัญหาเร่งด่วนทางสิ่งแวดล้อม เพื่อให้แน่ใจว่ามีพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาเหล่านั้น

ความหมายของการอนุรักษ์

นิวัติ เรืองพานิช (2517) กล่าวว่า "การอนุรักษ์" (Conservation) หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด และใช้ได้เป็นเวลานานที่สุด ทั้งนี้จะต้องให้สูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด

กรมอาชีวศึกษา (2523) การอนุรักษ์ หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์ และถูกต้องเหมาะสม หมัดเปลืองและสูญเสียน้อยที่สุด และเกิดประโยชน์มากที่สุด และใช้ได้ยาวนานที่สุด

ทวี ทองสว่าง (2530) กล่าวว่า อนุรักษ์ หมายถึง การรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างชาญฉลาดให้เป็นประโยชน์ต่อมหาชนมากที่สุด เป็นเวลานานที่สุดจะต้องให้สูญเสียทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์น้อยที่สุด

"Conservation, the protection of resources need for the existence and pleasure of human being, conservation is the wise use as opposed to either boarding or wasting of such resources in order to benefit the largest number of person in present and future." (New Standard Encyclopedia : 528)

"Conservation is the use of natural resources for the greatest number of the longest time." (B.J. Lonsdale, and Edward F. Doloder อ้างใน บุญลือ คชเสนีย์, 2532)

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Environment Conservation) หมายถึงการใช้สิ่งแวดล้อมอย่างฉลาดไม่เกิดผลกระทบต่อสังคมโดยรวม ดำรงไว้ซึ่งสภาพเดิมของสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น รวมทั้งการหาทางกำจัดและป้องกันมลภาวะหรือสิ่งแวดล้อมเป็นพิษไม่ให้เกิดขึ้นต่อสังคมมนุษย์

นิวัติ เรืองพานิช (2528) ได้ให้แนวคิดในการจะอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดผลนั้นมีแนวคิดการอนุรักษ์ 10 ประการดังนี้

1. ในการที่จะใช้ทรัพยากรธรรมชาติ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ในการรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรที่จะให้ต่อมนุษย์ทุกแห่งทุกมุม กล่าวคือ ต้องมีความรู้เกี่ยวกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่จะมีผลต่อสิ่งแวดล้อมและจะให้ประโยชน์และโทษต่อมนุษย์ซึ่งอยู่ในแต่ละสิ่งแวดล้อมนั้นๆ อย่างน้อยต้องคำนึงถึงการสูญเสียเปล่า อันอาจจะเกิดจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ
2. รักษาทรัพยากรที่จำเป็นและหายากด้วยความระมัดระวัง พร้อมทั้งประโยชน์และการทำให้อยู่ในสภาพที่เพิ่มพูนทั้งด้านกายภาพ และเศรษฐกิจเท่าที่จะทำได้ รวมทั้งที่จะต้องตระหนักว่าการใช้ทรัพยากรธรรมชาติมากเกินไปจะไม่เป็นการปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม
3. ต้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่ทดแทนได้นั้นโดยอาศัยอัตราการผลิต (เพิ่มพูน) เท่ากับอัตราการใช้หรืออัตราเกิดเท่ากับอัตราตาย
4. ประชากรเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องประมาณอัตราการเกิดและการเปลี่ยนแปลงของพลเมืองตลอดเวลา โดยพิจารณาความต้องการในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นสำคัญ

5. หาทางปรับปรุงวิธีการใหม่ๆ ในการที่จะผลิตและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งพยายามค้นคว้าสิ่งใหม่ๆ เพื่อให้ประชาชนได้ใช้ได้อย่างเพียงพอ
6. การให้การศึกษแก่ประชาชนเพื่อเข้าใจถึงความสำคัญในการรักษาความสมดุลตามธรรมชาติ ซึ่งจะต้องทำให้สิ่งแวดล้อมอยู่ในสภาพที่ดี การให้การศึกษอาจเป็นทั้งในและนอกระบบโรงเรียนและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น วัย และคุณวุฒิ เพื่อให้ประชาชนเข้าใจในหลักการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ
7. การนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ จะต้องคำนึงถึงความถูกต้องตามกาลเทศะ
8. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ต้องคำนึงถึงทรัพยากรอย่างอื่นในเวลาเดียวกันด้วย ไม่ควรแยกพิจารณาเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียวเท่านั้น เพราะทรัพยากรธรรมชาติทุกอย่างมีส่วนเกี่ยวข้องสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด
9. ในการวางแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาดนั้น จะต้องไม่แยกมนุษย์ออกจากสภาพแวดล้อมทางสังคมหรือวัฒนธรรม หรือสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ เพราะว่าวัฒนธรรมและสังคมมนุษย์ได้พัฒนาตัวเองมาพร้อมกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติของสังคมนั้นๆ กล่าวโดยทั่วไป การอนุรักษ์ถือได้ว่าเป็นทางแห่งการดำเนินชีวิตเพราะมีส่วนเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งมีบทบาทต่อชีวิตมนุษย์เป็นอันมาก
10. ไม่มีโอกาสใดที่การอนุรักษ์จะสำเร็จ นอกเสียจากผู้ใช้ทรัพยากรธรรมชาติ จะได้ตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรนั้นๆ และขอใช้อย่างชาญฉลาด ให้เกิดผลดีในทุกๆด้านต่อสังคมมนุษย์และการใช้ทรัพยากรให้อำนวยประโยชน์หลายๆ ด้านในเวลาเดียวกันด้วย

หลักการอนุรักษ์

ในการที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดผลดีต่อสาธารณะ ควรยึดหลักดังนี้ (ฝ่ายประชาสัมพันธกรรรมป่าไม้, มปป : 5-10)

1. การสำรวจตรวจหา (Exploration)

ประการแรกจะต้องสำรวจตรวจหาสิ่งที่เราต้องการนำมาใช้ประโยชน์ นักการป่าไม้จะเจาะแสวงหาพืชพันธุ์ไม้ต่างๆ ที่สำคัญ ในการที่จะนำมาใช้ประโยชน์ในด้านต่างๆ นักธรณีวิทยาจะพยายามค้นหาแหล่งแร่ที่มีค่า ส่วนนักอุทกวิทยาก็ทำการสืบค้นหาแหล่งน้ำต่างๆ นักการเกษตรก็

จะสำรวจตรวจหาวิธีการปรับปรุงที่ดิน เพื่อใช้ในการเพาะปลูก วิศวกรก็พยายามค้นหาวิธีที่จะนำพลังงานจากดวงอาทิตย์มาใช้ประโยชน์ เป็นต้น

2. การป้องกัน (Protection)

เมื่อสำรวจทรัพยากรต่างๆ หรือสิ่งต่างๆ ที่ต้องการนำมาใช้ประโยชน์ได้แล้วก็ต้องมีการป้องกันมิให้ทรัพยากรเหล่านั้นเปลี่ยนแปลงสภาพเป็นพิษภัย (pollution) เกิดความเสื่อมโทรม (deterioration) เกิดความเสียหาย (spoilage) หรือถูกทำลาย (destruction) ไป ในอดีตที่ผ่านมาได้เกิดการสูญเสียทรัพยากรน้ำในหลายวิถีทาง เช่น น้ำซึมรั่วหายไปจากคูส่งน้ำ หรือการระเหยของน้ำจากอ่างเก็บน้ำ ความสูญเสียเหล่านี้อยู่ในวิสัยที่จะลดลงได้ ความเป็นพิษของน้ำและอากาศเป็นเรื่องที่ควบคุมได้ แต่ทรัพยากรธรรมชาติอีกหลายอย่างที่ถูกทอดทิ้ง ก็จะเสื่อมโทรมไปเองตามธรรมชาติได้เหมือนกัน เช่น ป่าไม้ที่มีค่า ถ้าละทิ้งไม่ช่วยธรรมชาติในการบำรุงรักษาแล้วพันธุ์ไม้ชนิดมีค่าต้องลดน้อยลงและเสื่อมสูญไป พื้นดินที่ถูกชะละลายปล่อยให้หน้าดินถูกชะล้างด้วยแรงฝนและแรงลม ดิน ฤ ที่ตรงนั้น ก็จะค่อยๆ เสื่อมค่าลงไปได้เช่นกัน มีพลังงานอีกมากมายที่แฝงตัวอยู่ในธรรมชาติ และยังไม่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์ ดังนั้น จึงมีแนวโน้มในอนาคตว่าควรจะต้องมีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เหมาะสมและมีการอนุรักษ์ที่สมควรประกอบกันไป

3. การลดอัตราการสูญเสีย (Reduction of waste)

หลักการสำคัญของการอนุรักษ์อีกข้อหนึ่ง คือ การบริโภคให้ถูกหลักเศรษฐศาสตร์ และมีประสิทธิภาพ นั่นคือ เป็นการบริโภคที่มีการลดอัตราการเสื่อมโทรมให้มากที่สุด ทุกครั้งที่มนุษย์ใช้ทรัพยากรย่อมจะมีสิ่งหนึ่งที่ทิ้งขว้างไปเสมือนของไม่มีค่าที่เรียกกันว่า "by product" นี่คือนั่นที่เราจะต้องอนุรักษ์และหาทางใช้ให้เป็นประโยชน์ ยกตัวอย่างทรัพยากรป่าไม้ เมื่อทำการโค่นต้นไม้ลงจะต้องริดกิ่งก้านสาขาของต้นไม้ออก เพื่อสะดวกในการขนไม้ออกจากป่า กิ่งก้านที่ริดออกก็จะถูกทิ้งให้ผุเปื่อยอยู่ในป่านั้นแทนที่จะนำมาใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้ เช่น ทำไม้ชิ้นเล็กๆ สำหรับปูพื้นที่เรียกว่าปาร์เก้ หรือแม้แต่เศษซี้เลื่อยก็ควรนำมาเป็นส่วนประกอบของไม้อัดได้เช่นกัน ดังนั้น ด้วยวิถีทางใดๆก็ตาม การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติใช้ให้เต็มที่ (fuller use) ซึ่งเท่ากับเราได้เพิ่มปริมาณของทรัพยากรนั้นไปในตัว

4. พยายามใช้สิ่งต่างๆ ที่มีคุณภาพรองลงมา (use lower-grade material)

การพยายามใช้สิ่งต่างๆ ที่มีคุณภาพรองๆ ลงมา และพยายามนำวิธการที่เหมาะสมเข้ามาช่วย เราก็อาจจะมีทรัพยากรเพิ่มขึ้นอีกหลายชนิด และพบคุณค่าของทรัพยากรเหล่านั้นมาก

ขึ้น เท่าที่ผ่านมาแล้วมนุษย์มักจะเลือกใช้แต่ของดีหรือดีที่สุดอยู่ตลอดเวลาทั้งๆ ที่บางครั้งไม่จำเป็นที่จะต้องใช้ของที่มีคุณภาพสูงเช่นนั้นเลยก็ตาม เช่น สมัยก่อนนั้นผู้คนในจังหวัดภาคเหนือใช้ไม้สักทำรั้วบ้าน ทำหลังคาบ้าน และทำพื้น เป็นต้น

5. การปรับปรุงคุณภาพ (improve the quality)

ในขณะที่นักวิทยาศาสตร์สาขาต่างๆ ได้เรียนรู้วิธีใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณภาพชั้นรองลงมา และยังได้ศึกษาวิธีการที่จะปรับปรุงคุณภาพของทรัพยากรเหล่านั้นด้วย เช่น หาวิธีการที่จะปรับปรุงน้ำเสียให้ใช้ประโยชน์ได้อีก ที่ดินที่เสื่อมโทรมก็หาวิธีการปรับปรุงคุณภาพเพื่อจะนำกลับมาใช้ประโยชน์ในการเพาะปลูกอีก เป็นต้น

6. การใช้สิ่งอื่นทดแทนกัน (substitution)

ในที่นี้หมายถึง การนำทรัพยากรธรรมชาติที่มีเหลือมาใช้ประโยชน์แทนทรัพยากรที่หายากขึ้น เช่น ใช้เสาเข็มคอนกรีตแทนการใช้ไม้เสาเข็มในการลงรากปลูกสร้างอาคาร เป็นต้น

7. การนำกลับมาใช้ประโยชน์ (re-cycling)

ในการผลิตต่างๆ ย่อมจะมีเศษวัสดุเหลืออยู่มาก เช่น เศษโลหะต่างๆ เป็นต้นว่า ทองแดง สังกะสี ตะกั่ว สิ่งเหล่านี้นำไปหลอมกลับมาใช้ใหม่ได้อีก

หลัก 7 ประการที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงเป็นหลักการเบื้องต้นที่จะต้องระลึกถึงไว้เสมอในการที่จะพัฒนาทรัพยากรใดก็ตามในอนาคต ความสัมพันธ์กันระหว่างทรัพยากรธรรมชาติ แต่ละอย่างนั้นเป็นสิ่งที่มองข้ามไม่ได้ในการที่จะใช้ทรัพยากรอย่างใดอย่างหนึ่ง

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การแสวงหาข่าวสาร ความรู้ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อสิ่งแวดล้อมของเด็กนักเรียนในโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ผู้วิจัยได้ทำการการศึกษาและรวบรวมไว้พอสังเขปดังนี้

สุภารักษ์ จูตระกูล (2536) ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมในการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (Recycle) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร การเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ แผ่นพับ โปสเตอร์ งานนิทรรศการ มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการทิ้งขยะแยกประเภท การเปิดรับ ข่าวสารจากสื่อมวลชน บุคคลในครอบครัว เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมอาชีพ แผ่นพับ มีความสัมพันธ์กับ การมีส่วนร่วม

สุวารีย์ วงศ์วัฒนา (2536) ศึกษาการเปิดรับข่าวสาร กับความรู้ ความตระหนัก และการมี ส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนชาวแพ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับ ข่าวสาร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความ ตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความรู้เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความ สัมพันธ์เชิงบวกกับความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ความตระหนักในการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นตัวแปรเพียงตัวเดียวที่สามารถอธิบายการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

สุมาลี ตั้งจิตต์ศิลป์ (2537) ศึกษาถึงพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพ แหล่งน้ำกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำของประชา ชนในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สื่อมวลชนที่ได้รับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับคุณภาพ ของแหล่งน้ำมากที่สุด คือ โทรทัศน์ ส่วนสื่อบุคคล คือ สามี/ภรรยา พฤติกรรมการเปิดรับสื่อเกี่ยว กับการรักษาคุณภาพของแหล่งน้ำ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้และทักษะ แต่การเปิดรับข่าวสาร จากสื่อบุคคล สามี/ภรรยา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ความรู้ในเรื่องการรักษา แหล่งน้ำมีความสัมพันธ์กับทักษะ และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ และในส่วนของทักษะก็มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ ส่วนในเรื่องประชากรศาสตร์ ระดับการศึกษาเป็นตัวแปรเดียวที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมี ส่วนร่วม ส่วนระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ มีความสัมพันธ์กับความรู้และทักษะ

ไพลิน ศศิธนากรแก้ว (2537) ได้ศึกษาการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าประชาชนในเขตกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่มีระดับการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมจากสื่อมวลชน และสื่อโทรทัศน์ ในระดับปานกลาง และมีระดับการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันไป

ตามระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลางเท่านั้น นอกจากนี้ระดับการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ ไม่มีความสัมพันธ์ กับความรู้ และความตระหนักในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แต่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ศศิวิมล ปาลศรี (2538) ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคติ และพฤติกรรมการใช้พลังงานอย่างประหยัด ของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับทราบข่าวสารการรณรงค์จากสื่อมวลชนในระดับต่ำ ความรู้เกี่ยวกับการใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างประหยัดไม่มีความสัมพันธ์กับทักษะคติและพฤติกรรมการใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างประหยัด แต่ทักษะคติต่อการใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างประหยัดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างประหยัด

พีระนันท์ บุรณโสมถน (2538) ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสาร ความรู้ ทักษะคติ และการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แต่พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจนั้น มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อทักษะคติและการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่วนความรู้เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้น มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทักษะคติ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และในส่วนของทักษะคตินั้น มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จารุณี บุญนิพัทธ์ (2539) ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความตระหนัก ทักษะคติ และการมีส่วนร่วมเรื่องสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม เขตอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับความตระหนักในการรักษาสิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมจากสื่อบุคคล มีความสัมพันธ์กับทักษะคติที่มีต่อการรักษาสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ทักษะคติที่มีต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมยังมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

อุษณีย์ ศิริสุนทรไพบูลย์ (2538) ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน ในโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ของรัฐ ศึกษาเฉพาะโครงการเขื่อน หรืออ่างเก็บน้ำ ผลการศึกษาพบว่าบริบทของโครงการ ในส่วนที่ต้องใช้เทคนิควิชาการซับซ้อน และการที่ขั้นตอนส่วนใหญ่ เป็นขั้นตอนในความรับผิดชอบของหน่วยงานราชการ เป็นบริบทที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่วนบริบทของโครงการ ในส่วนที่เป็นการพิจารณาคุณค่าโครงการ มีความยืดหยุ่น และยังเป็นเรื่องได้แย้งระหว่างประโยชน์และโทษ เป็นส่วนที่สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วม จากการศึกษาเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับโครงการ มีค่อนข้างน้อย ส่วนใหญ่จะเป็นผู้มีส่วนร่วม ในลักษณะได้รับผลกระทบโครงการ ปัญหาการมีส่วนร่วมที่ได้พบ มีปัญหาเรื่องข้อมูลข่าวสาร การจัดประชาพิจารณ์ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่โครงการ และหน่วยงานราชการ ปัญหาจากตัวชาวบ้านและอื่นๆ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า มีผู้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม แยกเป็นแนวทางตามเป้าหมายที่ต่างกัน โดยผู้วิจัยเสนอให้ผู้มีความรู้จากปลายฝ่าย เข้าร่วมในขั้นตอนการวางแผน และเสนอแนวทางในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่าและเกิดการพัฒนาประชาชน

กนกวรรณ มณฑิราช (2539) ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้กับความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของเยาวชนในจังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารทั่วไป และข่าวสารด้านป่าไม้จากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด และพบว่าเพศที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อพฤติกรรมการเปิดรับสื่อด้านป่าไม้จากทุกสื่อ คือ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และสื่อบุคคล แต่ตัวแปรเรื่องอายุ และระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีผลต่อการเปิดรับข่าวสารด้านป่าไม้จากสื่อวิทยุ และสื่อบุคคล และพบว่าเยาวชนเพศชาย และเพศหญิง มีความรู้และการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ป่าไม้ต่างกัน แต่มีความตระหนักไม่ต่างกัน ส่วนตัวแปรในเรื่องอายุ และการศึกษาที่ต่างกันนั้น พบว่า มีความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารด้านป่าไม้ทางสื่อวิทยุ มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ แต่การเปิดรับจากสื่อโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และสื่อบุคคล ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ในการอนุรักษ์ป่าไม้ ส่วนเรื่องความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าไม้ พบว่าการเปิดรับข่าวสารป่าไม้จากทุกสื่อ คือ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ และสื่อบุคคล มีความสัมพันธ์กับความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าไม้ แต่การเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคล มีความสัมพันธ์มากที่สุดกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ นอกจากนี้ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ พบว่าความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ แต่ความตระหนักในการอนุรักษ์ป่าไม้ มี

ความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้

อุไรวรรณ โกศลวัฒน์ (2539) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคติและการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาหน้าเสียดในโครงการบำบัดน้ำเสียของผู้บริหารธุรกิจและเจ้าของสถานประกอบการ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร เรื่องการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย ทั้งจากสื่อมวลชน และสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องการแก้ไขปัญหาน้ำเสียในโครงการบำบัดน้ำเสียในระดับต่ำและมีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องการแก้ไขปัญหาน้ำเสียในโครงการบำบัดน้ำเสียระดับปานกลาง แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการแก้ไขปัญหาน้ำเสียในโครงการบำบัดน้ำเสีย ส่วนความรู้ในเรื่องการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาน้ำเสียในโครงการบำบัดน้ำเสีย แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการแก้ไขปัญหาน้ำเสียในโครงการบำบัดน้ำเสีย นอกจากนี้ทัศนคติในการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาน้ำเสียในโครงการบำบัดน้ำเสีย

เกรียงชัย เหลืองภัทรเชวง (2540) ได้ศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคติ และการมีส่วนร่วมในระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมของพนักงานในโรงงาน กลุ่มบริษัทมีนีสเบ (ประเทศไทย) ผลการวิจัยพบว่า เพศ อายุ การศึกษา อายุงาน ที่แตกต่างกันของพนักงาน ทำให้มีการเปิดรับข่าวสารเรื่องระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม จากเพื่อน บุคคลในครอบครัว บุคคลที่รู้จัก และแผ่นพับ ที่แตกต่างกัน ส่วนรายได้ของพนักงานที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการเปิดรับข่าวสารเรื่องระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน การเปิดรับข่าวสารเรื่องระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมจากโทรทัศน์ แผ่นพับ และปฏิทินบริษัท มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม การเปิดรับข่าวสารเรื่องระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมจากโปสเตอร์ บอร์ดบริษัทมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเรื่องระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม การเปิดรับข่าวสารเรื่องระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมจากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เพื่อนร่วมงาน บุคคลในครอบครัว บุคคลที่รู้จัก นิตยสาร หนังสือคู่มือสิ่งแวดล้อม เสียงตามสายในโรงงาน และวารสารประจำเดือนของบริษัท มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ความรู้เรื่องระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ทักษะคติเรื่องระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม

ชลดา ทองสุกนอก (2540) ศึกษาเรื่องการเปิดรับสื่อ ความรู้ ทักษะคติ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ผลการวิจัยพบว่า

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเปิดรับสื่อ ความรู้และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานอยู่ในระดับปานกลาง มีทัศนคติต่อการอนุรักษ์พลังงานในเชิงบวก และมีความตระหนักต่อการอนุรักษ์พลังงานอยู่ในระดับสูง การเปิดรับสื่อมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงาน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักในการอนุรักษ์พลังงาน ความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงาน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติและความตระหนักต่อการอนุรักษ์พลังงาน ทัศนคติต่อการอนุรักษ์พลังงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงาน ความตระหนักต่อการอนุรักษ์พลังงานมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงาน การเปิดรับสื่อมวลชนจากนิตยสาร อินเทอร์เน็ต และสื่อบุคคลจากผู้สัมมนาและผู้เข้าร่วมสัมมนาพนักงานในที่ทำงาน และความตระหนักต่อการอนุรักษ์พลังงาน เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลในการทำนายเรื่องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานในเชิงบวก

ระวีรวิภา ศิริคุปต์ (2540) ศึกษาเรื่องการเปิดรับสื่อ ความสนใจสื่อ และการมีส่วนร่วมในงานชุมชนสัมพันธ์ของผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนของการเคหะแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับสื่อ ความสนใจสื่อ และการมีส่วนร่วมในงานชุมชนสัมพันธ์ของการเคหะแห่งชาติ แตกต่างกันตามลักษณะทางประชากรของผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนของการเคหะแห่งชาติ การเปิดรับสื่อที่ใช้ในงานชุมชนสัมพันธ์ของผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนของการเคหะแห่งชาติ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในงานชุมชนสัมพันธ์ของการเคหะแห่งชาติ ความสนใจสื่อที่ใช้ในงานชุมชนสัมพันธ์ของผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนของการเคหะแห่งชาติ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในงานชุมชนสัมพันธ์ของการเคหะแห่งชาติ

ขวัญใจ เกียรติศักดิ์สาคร (2541) ศึกษาเรื่องรูปแบบการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร สามารถจัดแบ่งได้เป็น 7 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีแนวคิดอนุรักษ์ กลุ่มชอบทำกิจกรรมสังคม กลุ่มไม่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม กลุ่มเด็กบ้าน กลุ่มมีอุดมการณ์ กลุ่มรักตัวเอง และกลุ่มบันเทิงเฮฮา พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง และลักษณะประชากร ด้านเพศ และรายได้ส่วนบุคคล ไม่มีความแตกต่างในพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม รูปแบบการดำเนินชีวิตของเยาวชนในกรุงเทพมหานครที่ได้จากการวิจัยนี้ทั้ง 7 กลุ่ม มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อม

ปรีชา ขุนทรง (2541) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการเปิดรับ และความพึงพอใจของเด็กใน กรุงเทพมหานครที่มีต่อรายการสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์สำหรับเด็ก ผลการวิจัยพบว่า เด็กมีพฤติกรรมการเปิดรับชมรายการสิ่งแวดล้อมเฉพาะเรื่องราวที่เป็นประโยชน์ ซึ่งส่วนใหญ่ใช้เวลาในการชมประมาณ 16 - 30 นาที โดยที่เหตุผลสำคัญในการชมรายการสิ่งแวดล้อม คือ เพื่อรับความรู้ สารประโยชน์ ทั้งนี้เด็กชอบเนื้อหาในการนำเสนอเป็นอันดับ 1 ส่วนอันดับ 2 ได้แก่รูปแบบที่น่าสนใจ และมีเวลาดูในช่วงออกอากาศเป็นอันดับ 3 เด็กส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามีรายการสิ่งแวดล้อมพอดีแล้ว ต้องการให้มีพิธีกรเป็นผู้ใหญ่และเด็กดำเนินรายการร่วมกัน และต้องการให้รายการสิ่งแวดล้อมออกอากาศในวันเสาร์และอาทิตย์ ช่วงเช้ามากที่สุด เด็กมีความพึงพอใจในรูปแบบของละครมากที่สุด สำหรับเหตุผลสำคัญที่เด็กให้ความพึงพอใจในรูปแบบคือ ได้เห็นภาพวีดิ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เด็กมีความพึงพอใจในเนื้อหาเกี่ยวกับสัตว์มากที่สุด และเหตุผลสำคัญที่เด็กให้ความพึงพอใจในเนื้อหา คือ มีประโยชน์ได้รับความรู้ พฤติกรรมการเปิดรับรายการสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์สำหรับเด็ก มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจในรูปแบบและเนื้อหาการนำเสนอรายการ

กรรชรัตน์ หรั่งเพชร (2542) ศึกษาเรื่อง การแสวงหาข่าวสาร และความพึงพอใจในข่าวสาร เรื่องการแปรรูปรัฐวิสาหกิจของพนักงานองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า พนักงานองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยที่มีอายุต่างกัน มีการแสวงหาข่าวสารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนพนักงานองค์การโทรศัพท์ที่มี เพศ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการทำงาน ระดับพนักงาน และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการแสวงหาข่าวสารไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พนักงานองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยที่มีเพศต่างกัน มีการใช้ประโยชน์จากข่าวสารแตกต่างกัน แต่พนักงานองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยที่มีอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการทำงาน ระดับพนักงาน และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีลักษณะการใช้ประโยชน์จากข่าวสารไม่ต่างกัน พนักงานองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการทำงาน ระดับพนักงาน และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความพึงพอใจในข่าวสารไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การแสวงหาข่าวสารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการใช้ประโยชน์จากข่าวสาร การแสวงหาข่าวสารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจที่ได้รับจากข่าวสาร

ช่อแก้ว ประสงค์สม (2542) ศึกษาเรื่อง การเปิดรับสาร ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในโครงการโรงเรียนสีขาว ของครูและอาจารย์ระดับมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษา รายได้ ตำแหน่ง หน่วยงานที่สังกัด ประเภทโรงเรียน และเขตที่ตั้งของกลุ่มเป้าหมาย ทำให้มีการเปิดรับสารเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนสีขาวแตกต่างกัน ส่วนเพศ

อายุ อายุการทำงานของกลุ่มเป้าหมาย มีการเปิดรับสารเกี่ยวกับ โรงเรียนสีขาวไม่แตกต่างกัน เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง หน่วยงานที่สังกัด และเขตที่ตั้ง มีความรู้เกี่ยวกับโครงการโรงเรียนสีขาวแตกต่างกัน ส่วนอายุ อายุการทำงาน ระดับรายได้ และประเภทโรงเรียน มีความรู้เกี่ยวกับโครงการโรงเรียนสีขาวไม่แตกต่างกัน เพศ อายุ อายุการทำงาน ระดับการศึกษา ระดับรายได้ ตำแหน่ง หน่วยงานที่สังกัด ประเภทโรงเรียน และเขตที่ตั้ง มีทัศนคติต่อโครงการโรงเรียนสีขาวไม่แตกต่างกัน อายุ และตำแหน่ง มีส่วนร่วมในโครงการโรงเรียนสีขาวแตกต่างกัน ส่วนเพศ อายุการทำงาน ระดับการศึกษา ระดับรายได้ หน่วยงานที่สังกัด ประเภทโรงเรียน และเขตที่ตั้ง มีส่วนร่วมในโครงการโรงเรียนสีขาวไม่แตกต่างกัน การเปิดรับสาร ความรู้ และทัศนคติต่อโครงการโรงเรียนสีขาว มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในโครงการโรงเรียนสีขาว

งานวิจัยต่างประเทศ

แคทซ์ และ ลาซาร์สเฟลด์ (Katz and Lazarsfeld, 1955) พบว่า รูปแบบของการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) หรือการสื่อสารแบบตัวต่อตัว (Face to Face Communication) นั้น มีผลต่อผู้รับสารในการที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และยอมรับที่จะร่วมมือในการปฏิบัติมากที่สุด

แคลปเปอร์ (Klapper, 1960) ได้ทำการศึกษาและสรุปงานวิจัยที่สำคัญที่เกี่ยวกับอิทธิพลของการสื่อสารมวลชน และสรุปให้เห็นถึงความสามารถของการสื่อสารมวลชนในการที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และพฤติกรรมของบุคคลว่า โดยปกติการสื่อสารมวลชนนั้น ไม่ใช่สาเหตุสำคัญเพียงประการเดียว ที่จะทำให้เกิดผลในผู้รับสาร แต่จะทำหน้าที่ร่วมกันหรือมีปัจจัยหรืออิทธิพลที่เป็นตัวกลางอื่นๆ มากกว่า และประสิทธิภาพของการสื่อสารมวลชนขึ้นอยู่กับลักษณะต่างๆ ของการสื่อสาร แหล่งสารหรือสถานการณ์ต่างๆ ของการสื่อสารด้วย

ฟรีดแมน (Freedman, 1961) ศึกษาความแตกต่างของบุคคล ที่ระดับอายุต่างกัน พบว่า คนที่มีอายุน้อย จะมีการเรียนรู้ และทัศนคติ ในระดับสูงกว่าผู้ที่มีอายุมาก กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ อายุของผู้รับสาร จะมีอิทธิพลต่อการสื่อสาร ไม่มากนักน้อย ซึ่งจะออกมาในรูปของความสนใจ ความเชื่อ หรือพฤติกรรมการรับข่าวสารของผู้รับสาร

กรีนเบิร์กและคุมัตะ (Greenberg and Kumata, 1968) ศึกษาพบว่า ระดับการศึกษา และรายได้ของครอบครัว มีความสัมพันธ์กับเวลา ที่ใช้ในการฟังวิทยุของกลุ่มตัวอย่าง ที่ศึกษาใน

5 ประเทศ คือ ฟินแลนด์ ญี่ปุ่น คอสตาริกา เม็กซิโก และสหรัฐอเมริกา โดยตัวแปรทั้งสอง เป็นตัวแปรที่มาก่อนของเวลาที่ใช้ในการฟังวิทยุ และยิ่งตัวแปรทั้งสองร่วมกัน จะสามารถอธิบายพฤติกรรมการใช้เวลาฟังวิทยุ ได้มากกว่าตัวแปรแต่ละตัวโดดๆ

วินสตัน (Winston, 1973) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ด้านความตระหนักของนักเรียนมัธยมในชิคาโก ต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนยอมรับ และมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งแวดล้อม และจากการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ ระหว่างความห่วงใยในปัญหา กับความตระหนัก และการปฏิบัติจริงในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แชฟฟี แม็คคลอด และวาคแมน (Chaffee, Mc.Leod and Wackman, 1973) ในปี 1966 ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ “Family Communication Patterns and Adolescent Political Participation” พบว่า เด็กจากครอบครัวที่สอนให้เด็กรู้จักแสดงความคิดเห็น และได้แย้งในเรื่องต่างๆนั้น จะสนใจและมีส่วนร่วมในทางการเมืองสูงกว่าครอบครัวแบบอื่นๆ สำหรับครอบครัวที่พ่อแม่สนับสนุนให้เด็กแสดงความคิดเห็นได้แต่ต้องไม่กระทบกระเทือนต่อความสามัคคีกลมเกลียวในครอบครัวนั้น บิดามารดามีความรู้ในทางการเมืองน้อยกว่าบุตร และสำหรับครอบครัวที่พ่อแม่ปล่อยปละละเลยนั้น ทั้งบิดามารดา และบุตรต่างไม่สนใจในทางการเมืองเลย

ชิตวูด (Chitwood, 1977) ทำการวิจัยเกี่ยวกับความรู้และเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมของผู้เข้าค่ายอนุรักษ์สำหรับเยาวชน 4 ค่าย เพื่อศึกษาความรู้และเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมว่ามีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่หลังจากจบการเข้าค่ายแล้ว ซึ่งผลที่ได้พบว่ามีทั้งการเปลี่ยนแปลงทั้งความรู้ และเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมในทางที่ดีขึ้น คะแนนจากแบบวัดความรู้มีความสัมพันธ์กับคะแนนแบบวัดเจตคติ ความแตกต่างของคะแนนระหว่างเพศหญิงมีค่าน้อย เพศชายมีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนด้านความรู้มากกว่า และเพศหญิงมีการเปลี่ยนแปลงเจตคติไปในทางที่ดีขึ้นมากกว่าเพศชาย

ริชมอนด์ (Richmond, 1977) ทำการศึกษาเกี่ยวกับความรู้และทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้น ม. 5 ในประเทศอังกฤษ ผลของการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมค่อนข้างต่ำ แต่เข้าใจโดยสังเขปเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมกว้างขวางพอสมควร มีทัศนคติต่อสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไปเป็นไปในทางบวก แต่ถ้ามีเรื่องของความรับผิดชอบหรือเสียสละเป็นภาวะด้วยก็จะเป็นไปในทางลบ นักเรียนชายมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมากกว่านักเรียนหญิง และในการหาความสัมพันธ์นั้นความคิดรวบยอดกับทัศนคติของเด็กมีความสัมพันธ์ในเกณฑ์สูง

วินเคิล การ์รี่ (Winkel Gary H., 1988) ทำการศึกษา ทักษะคิด ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของเจ้าของบ้านในเกาะสเตเทน เมื่อนิวยอร์ก ผลการวิจัยพบว่า ทักษะคิดมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงาน และทักษะคิดมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความตระหนักในการอนุรักษ์พลังงาน ทักษะคิดจะเป็นตัวทำนายการมีพฤติกรรมในการอนุรักษ์พลังงาน

ซินแคลร์ จอห์น (Sinclair John, 1995) พบว่า การให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน ทำให้เพิ่มอัตราการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงาน และยังพบว่าความรู้มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงาน

คุก คาโรแลน (Cook Carolann, 1996) พบว่า การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานในครอบครัวที่เมืองเวอริจเนียตะวันตก จำนวน 421 ครอบครัว พบว่าครอบครัวเดียวที่มีการศึกษาสูงและระดับรายได้สูง มีอาชีพที่มั่นคง ส่วนใหญ่จะมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานอยู่แล้ว ผู้ที่เป็นเจ้าของบ้านจะมีการอนุรักษ์พลังงานเป็นขั้นตอนมากกว่าผู้ที่อยู่บ้านเช่า และพบว่าความรู้และความตระหนักมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงาน

นาดี (Nady Ann, 1996) พบว่า จากการประเมินทัศนคติของนักเรียนหลังจากให้ความรู้เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน วัดผลได้ว่าประสบความสำเร็จในการให้ความรู้ มีผลทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานเพิ่มขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ” ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพียงครั้งเดียว (One-Shot Descriptive Study)

ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ กลุ่มเด็กนักเรียน ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนบ้านบางกะปิ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวนนักเรียน 424 คน โรงเรียนวัดสุวรรณคีรี นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จำนวนนักเรียน 75 คน และโรงเรียนศึกษานารี นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวนนักเรียน 1,675 คน รวมทั้งสิ้น 2,174 คน (ที่มา : สำนักงานทะเบียนและวัดผล ของโรงเรียนบ้านบางกะปิ โรงเรียนวัดสุวรรณคีรี และโรงเรียนศึกษานารี)

กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ 400 คน โดยประมาณค่าที่ระดับความเชื่อมั่นประมาณ 95.5 % จากการเทียบตารางของ Taro Yamane

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

วิธีการสุ่มตัวอย่างที่เลือกใช้ คือวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสองขั้นตอน (Two-Stage Sampling) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นระดับชั้นตามระดับการศึกษา คือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ในที่นี้จะทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 11 ปีขึ้นไป ตามระดับพัฒนาการของเพียเจต์ ที่กล่าวว่า เด็กที่มีอายุ 11 หรือ 12 ปี ขึ้นไป จะเป็นระยะที่เด็กเริ่มรู้จักมีความรู้ ความคิด (phase of cognitive thought) ฉะนั้นกลุ่มตัวอย่างจึงควรมีอายุแบ่งเป็นช่วงๆดังนี้ กลุ่มเด็กก่อนเข้าสู่วัยรุ่น คือกลุ่มอายุ 10 –12 ปี กลุ่มวัยรุ่นตอนต้น คือกลุ่มอายุ 13 – 15 ปี กลุ่มวัยรุ่นตอนปลาย คือกลุ่มอายุ 16 – 19 ปี

โรงเรียนที่ทำการศึกษาทั้ง 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดสุวรรณคีรี โรงเรียนบ้านบางกะปิ และโรงเรียนศึกษานารี เป็นโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนั้นจึงกำหนดให้แต่ละโรงเรียนเป็นตัวแทนในแต่ละระดับชั้นดังนี้

โรงเรียนวัดสุวรรณคีรี ตัวแทนของเด็กนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จึงคัดเลือกที่จะศึกษากับกลุ่มเด็กก่อนเข้าสู่วัยรุ่นคือกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 10 –12 ปี ซึ่งได้แก่ เด็กนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 , 5 และปีที่ 6

โรงเรียนบ้านบางกะปิ ตัวแทนของเด็กนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จึงคัดเลือกที่จะศึกษากับกลุ่มวัยรุ่นตอนต้นคือกลุ่มเด็กที่มีอายุระหว่าง 13 –15 ปี ซึ่งได้แก่กลุ่มเด็กนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นชั้นปีที่ 1, 2 และปีที่ 3

โรงเรียนศึกษานารี ตัวแทนของเด็กนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จึงคัดเลือกที่จะศึกษากับกลุ่มวัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 16 – 19 ปี ซึ่งได้แก่กลุ่มเด็กนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายชั้นปีที่ 4, 5 และปีที่ 6

2. ภายหลังจากที่ได้ตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นการศึกษาต่าง ๆ แล้ว จึงได้ทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนจริงของแต่ละโรงเรียนตามจำนวนนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในทั้ง 3 โรงเรียน ตามระดับชั้นที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งมีจำนวนนักเรียนรวมกันทั้งหมด คือ 8,033 คน ให้ได้กลุ่มตัวอย่างเพียง 400 คน ดังนี้

โรงเรียน	จำนวนนักเรียน (คน)	ร้อยละ	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
วัดสุวรรณคีรี (ป. 4-6)	75	3.5	14
บ้านบางกะปิ (ม.1-3)	424	19.5	78
ศึกษานารี (ม.4-6)	1,675	77	308
รวม	2,174	100	400

3. เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนด หลังจากนั้นจะมีการสุ่มตัวอย่างในทั้ง 3 โรงเรียนแบบ Simple Random Sampling โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บข้อมูล และได้รับการอนุเคราะห์จากอาจารย์ที่รับผิดชอบโครงการของทั้ง 3 โรงเรียน ในการนำแบบสอบถามไปแจกจ่ายให้กับเด็กนักเรียนที่ตรงตามคุณสมบัติที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ลักษณะทางประชากรของเด็กนักเรียน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพทางสังคมของผู้ปกครอง ได้แก่ รายได้ และการศึกษา
2. การเปิดรับข่าวสารทั่วไป
3. การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม
4. ความรู้เกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อม
5. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

ตัวแปรดังกล่าวสามารถแจกแจงตามสมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1

นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ : เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพทางสังคมของผู้ปกครอง

ตัวแปรตาม : การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม

สมมติฐานข้อที่ 2

นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ : เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพทางสังคมของผู้ปกครอง

ตัวแปรตาม : ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม

สมมติฐานข้อที่ 3

นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

- ตัวแปรอิสระ : เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพทางสังคมของผู้ปกครอง
 ตัวแปรตาม : การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

สมมติฐานข้อที่ 4

การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียน
 สร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม

- ตัวแปรอิสระ : การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม
 ตัวแปรตาม : ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม

สมมติฐานข้อที่ 5

การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียน
 สร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

- ตัวแปรอิสระ : การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม
 ตัวแปรตาม : การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

สมมติฐานข้อที่ 6

ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อม
 ดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

- ตัวแปรอิสระ : ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม
 ตัวแปรตาม : การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม(questionnaires)เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวม
 ข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้

แบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้า และดัดแปลงจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้
 ให้ได้คำตอบที่ตรงประเด็น และครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการมากที่สุด โดยได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 5
 ส่วน ตามลำดับดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามลักษณะทางประชากร ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และสถานภาพทางสังคม มีจำนวน 10 ข้อ เป็นแบบให้เติมข้อความและแบบตรวจรายการ (check list)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารทั่วไป ได้แก่ การเปิดรับข่าวสารตามสื่อต่างๆ มีการเปิดรับข่าวสารประเภทใด และมีจุดมุ่งหมายใด มีจำนวน 3 ข้อ เป็นแบบมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) มีให้เลือกตอบ 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมจากสื่อต่างๆ สื่อใดที่ให้ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมได้ดี กลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารจากรายการสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์รายการใดมากที่สุด จากหนังสือพิมพ์ใดมากที่สุด ความสนใจในประเด็นปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อม มีจำนวน 4 ข้อ เป็นแบบมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) มีให้เลือกตอบ 5 ระดับ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม มีจำนวน 13 ข้อ เป็นแบบทดสอบให้เลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม มีจำนวน 12 ข้อ เป็นแบบมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) มีให้เลือกตอบ 5 ระดับ

การตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัย ได้ทำแบบสอบถาม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือขึ้น ตามหลักและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ และได้นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องก่อน หลังจากนั้นจึงนำมาทำการทดสอบกับกลุ่มอื่นที่มีคุณสมบัติทางประชากรใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง (Pre-Test) เพื่อนำข้อบกพร่องที่พบไปแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น และเป็นการทดสอบว่าคำถามแต่ละข้อนั้นสามารถสื่อความหมายได้ในขอบเขตที่ผู้วิจัยต้องการหรือไม่ เพื่อที่จะสามารถใช้ให้เกิดประโยชน์กับกลุ่มตัวอย่างจริงได้มากที่สุด

การตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ (Validity) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบสอบถามเพื่อให้ได้มาตรฐาน โดยศึกษาจากงานวิจัยที่ผ่านมา และได้ปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำไปทดสอบก่อนที่จะนำไปใช้จริงเพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกันของเนื้อหา และความเป็นไปได้ของคำตอบที่จะได้จากกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งความยากง่ายในการใช้ภาษา เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีประสิทธิภาพ

การตรวจสอบความเชื่อถือได้(Reliability)ของแบบสอบถามในส่วนที่วัดความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม ใช้วิธีการทดสอบของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder - Richardson's Method) มีการใช้สูตรดังนี้

สูตร KR₂₁

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left| 1 - \frac{\sum (k - X)}{kS^2} \right|$$

เมื่อ X คือ คะแนนเฉลี่ยรวมทั้งฉบับ

k คือ จำนวนข้อ

S² คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับที่ได้จากการทดสอบ

แบบสอบถามในส่วนที่วัดการเปิดรับข่าวสาร และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม ใช้วิธีของ Cronbach ซึ่งมีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left| 1 - \frac{\sum V_i}{V_t} \right|$$

เมื่อ α คือ ค่าความเชื่อถือได้

k คือ จำนวนข้อ

V_i คือ ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

V_t คือ ความแปรปรวนของคะแนนรวมทุกข้อ

จากการตรวจสอบความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม ผลการคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือได้ดังนี้

1. การเปิดรับข่าวสารทั่วไป = 0.8913
2. การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม = 0.9095
3. ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม = 0.9087
4. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม = 0.9253

ค่าที่แบบสอบถามได้อยู่ในเกณฑ์สูงมากพอที่จะนำไปเก็บข้อมูลได้

เกณฑ์ในการให้คะแนนตัวแปร

จากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้กำหนดมาตรฐานหรือเกณฑ์ในการให้คะแนนตัวแปรดังนี้

1) การเปิดรับข่าวสารทั่วไป และการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม

ตัวแปรเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารทั่วไป และข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม จะได้มาจากการวัดความบ่อยครั้งของการเปิดรับสื่อแต่ละประเภท

1.1 การวัดความบ่อยครั้งของการเปิดรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น อินเทอร์เน็ต มีระดับการวัดดังนี้

มากที่สุด (ทุกวัน)	5	คะแนน
มาก (5-6 วัน / สัปดาห์)	4	คะแนน
ปานกลาง (4 วัน / สัปดาห์)	3	คะแนน
น้อย (2-3 วัน / สัปดาห์)	2	คะแนน
น้อยที่สุด (1 วัน / สัปดาห์ หรือนานๆครั้ง)	1	คะแนน

ให้นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย และแบ่งระดับของการเปิดรับข่าวสารออกเป็น 5 ระดับ

คือ

ระดับต่ำมาก	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารอยู่ระหว่าง	1.00 – 1.49
ระดับต่ำ	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารอยู่ระหว่าง	1.50 – 2.49
ระดับปานกลาง	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารอยู่ระหว่าง	2.50 – 3.49
ระดับสูง	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารอยู่ระหว่าง	3.50 – 4.49
ระดับสูงมาก	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารอยู่ระหว่าง	4.50 – 5.00

1.2 การวัดความบ่อยครั้งของการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน ได้แก่ นิตยสาร มีระดับการวัดดังนี้

มากที่สุด (2 ครั้ง / เดือน)	5	คะแนน
มาก (1 ครั้ง / เดือน)	4	คะแนน

ปานกลาง (1 ครั้ง / 2 เดือน)	3	คะแนน
น้อย (1 ครั้ง / 3 เดือน)	2	คะแนน
น้อยที่สุด (น้อยกว่า 1 ครั้ง ภายใน 3 เดือน)	1	คะแนน

ให้นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย และแบ่งระดับของการเปิดรับข่าวสารออกเป็น 5 ระดับ คือ

ระดับต่ำมาก	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารอยู่ระหว่าง	1.00 – 1.49
ระดับต่ำ	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารอยู่ระหว่าง	1.50 – 2.49
ระดับปานกลาง	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารอยู่ระหว่าง	2.50 – 3.49
ระดับสูง	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารอยู่ระหว่าง	3.50 – 4.49
ระดับสูงมาก	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของการเปิดรับข่าวสารอยู่ระหว่าง	4.50 – 5.00

1.3 จุดมุ่งหมายในการเปิดรับข่าวสาร มีระดับการวัดดังนี้

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
น้อยที่สุด	1	คะแนน

ให้นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย และแบ่งระดับของจุดมุ่งหมายออกเป็น 5 ระดับคือ

ระดับต่ำมาก	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของจุดมุ่งหมายอยู่ระหว่าง	1.00 – 1.49
ระดับต่ำ	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของจุดมุ่งหมายอยู่ระหว่าง	1.50 – 2.49
ระดับปานกลาง	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของจุดมุ่งหมายอยู่ระหว่าง	2.50 – 3.49
ระดับสูง	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของจุดมุ่งหมายอยู่ระหว่าง	3.50 – 4.49
ระดับสูงมาก	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของจุดมุ่งหมายอยู่ระหว่าง	4.50 – 5.00

1.4 ความสนใจในประเด็นปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อม มีระดับการวัดดังนี้

มากที่สุด	5	คะแนน
มาก	4	คะแนน

ปานกลาง	3	คะแนน
น้อย	2	คะแนน
ไม่สนใจเลย	1	คะแนน

ให้นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย และแบ่งระดับของความสนใจออกเป็น 5 ระดับคือ

ระดับต่ำมาก	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของความสนใจอยู่ระหว่าง	1.00 – 1.49
ระดับต่ำ	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของความสนใจอยู่ระหว่าง	1.50 – 2.49
ระดับปานกลาง	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของความสนใจอยู่ระหว่าง	2.50 – 3.49
ระดับสูง	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของความสนใจอยู่ระหว่าง	3.50 – 4.49
ระดับสูงมาก	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของความสนใจอยู่ระหว่าง	4.50 – 5.00

2) ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม

ความรู้ในเรื่องสิ่งแวดล้อม มีคำถามทั้งหมด 13 ข้อ โดยให้คะแนนดังนี้

ตอบคำถามถูกต้อง	1	คะแนน
ตอบคำถามผิด	0	คะแนน

ให้นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย และแบ่งระดับของความรู้ออกเป็น 3 ระดับคือ

ระดับความรู้ต่ำ	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของความรู้อยู่ระหว่าง	0.00 – 0.33
ระดับความรู้ปานกลาง	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของความรู้อยู่ระหว่าง	0.34 – 0.66
ระดับความรู้สูง	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของความรู้อยู่ระหว่าง	0.67 – 1.00

3) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

คำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม สามารถแบ่งเป็นระดับได้ดังนี้

มากที่สุด (ทุกครั้ง)	5	คะแนน
มาก (2 ครั้ง จากทุกๆ 3 ครั้ง)	4	คะแนน
ปานกลาง (1 ครั้ง จากทุกๆ 3 ครั้ง)	3	คะแนน
น้อย (1 ครั้ง จากทุกๆ 5 ครั้ง)	2	คะแนน
ไม่เคยเลย	1	คะแนน

แล้วนำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย และแบ่งระดับของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนออกเป็น 5 ระดับคือ

ระดับต่ำมาก	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมอยู่ระหว่าง	1.00 – 1.49
ระดับต่ำ	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมอยู่ระหว่าง	1.50 – 2.49
ระดับปานกลาง	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมอยู่ระหว่าง	2.50 – 3.49
ระดับสูง	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมอยู่ระหว่าง	3.50 – 4.49
ระดับสูงมาก	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมอยู่ระหว่าง	4.50 – 5.00

เกณฑ์การประเมินระดับความสัมพันธ์ (ค่าสหสัมพันธ์)

การวิเคราะห์ข้อมูลในการหาระดับความสัมพันธ์ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ จะ
พิจารณาโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับความสัมพันธ์ต่ำ	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย	0.00 – 0.33
ระดับความสัมพันธ์ปานกลาง	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย	0.34 – 0.66
ระดับความสัมพันธ์สูง	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย	0.67 ขึ้นไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อต้องการทราบการเปิดรับข่าวสารความรู้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของเด็กนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรคสิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ โดยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลเอง จากตัวอย่างใน 3 โรงเรียน คือโรงเรียนวัดสุวรรณคีรี โรงเรียนบ้านบางกะปิ และโรงเรียนศึกษานารี ซึ่งได้ทำจดหมายและรับรองโดยคณะนิติศาสตร์ เพื่อขออนุญาตเข้าไปแจกแบบสอบถามในทั้ง 3 โรงเรียน ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 1 เดือน (มกราคม 2545)

การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูล

1. แบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

โดยวิธีการสถิติหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอข้อมูลในตาราง เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับตัวอย่างในเรื่องต่อไปนี้

- ข้อมูลด้านลักษณะประชากร
- การเปิดรับข่าวสารทั่วไป / การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม
- ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม
- การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

2. การทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing)

ทดสอบด้วยวิธีการทางสถิติตามสมมติฐานดังต่อไปนี้

สมมติฐานข้อที่ 1

นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ : เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพทางสังคมของผู้ปกครอง

ตัวแปรตาม : การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม

สถิติที่ใช้

t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Anova) ในการวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธี Scheffe

สมมติฐานข้อที่ 2

นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ : เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพทางสังคมของผู้ปกครอง

ตัวแปรตาม : ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม

สถิติที่ใช้

t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Anova) ในการวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธี Scheffe

สมมติฐานข้อที่ 3

นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระ : เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพทางสังคมของผู้ปกครอง

ตัวแปรตาม : การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

สถิติที่ใช้

t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Anova) ในการวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธี Scheffe

สมมติฐานข้อที่ 4

การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม

ตัวแปรอิสระ : การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม

ตัวแปรตาม : ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม

สถิติที่ใช้

ใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

สมมติฐานข้อที่ 5

การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

ตัวแปรอิสระ : การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม

ตัวแปรตาม : การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

สถิติที่ใช้

ใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

สมมติฐานข้อที่ 6

ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

ตัวแปรอิสระ : ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม

ตัวแปรตาม : การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

สถิติที่ใช้

ใช้การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

การประมวลผลข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลมาดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. สร้างและลงรหัสข้อมูล (Coding)
2. ทำตารางคู่มือการลงรหัสไว้เป็นเอกสารแสดงลักษณะของข้อมูล เพื่อใช้เกี่ยวกับการแปลผลข้อมูลในภายหลัง
3. คัดลอกรหัสที่ลงเรียบร้อยแล้วลงในแบบฟอร์มการลงรหัส (General Coding form) เพื่อนำข้อมูลไปบันทึกลงแผ่นดิสก์เก็ต (Diskette)
4. นำข้อมูลที่บันทึกไว้บนแผ่นดิสก์เก็ตไปประมวลผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^x for window (Statistical Package For The Social Sciences)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ” ในครั้งนี้ได้ทำการเก็บข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามที่ได้จัดเตรียมไว้ล่วงหน้า โดยการสุ่มตัวอย่างจากนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนบ้านบางกะปิ โรงเรียนวัดสุวรรณคีรี และโรงเรียนศึกษานารี จำนวนตัวอย่างทั้งหมด 400 คน แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาครบทั้งหมด สามารถสรุปผล และวิเคราะห์ผลการวิจัยด้วยการจำแนกผลการวิจัยออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยการใช้สถิติพื้นฐาน คือ การแจกแจงความถี่ แสดงผลเป็นค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย เพื่ออธิบายลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา การเปิดรับข่าวสารทั่วไป การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติ t-test และ One-Way ANOVA ในการวิเคราะห์ความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารทั่วไป การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ยังใช้การวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson' s Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมกับความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม และความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

1.1 การวิเคราะห์ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง สามารถแจกแจงได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	11	2.8
หญิง	389	97.3
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ เกือบทั้งหมดเป็นเพศหญิงร้อยละ 97.3 และเพศชายมีเพียงร้อยละ 2.8

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
10 – 12 ปี	14	3.5
13 – 15 ปี	78	19.5
16 – 19 ปี	308	77.0
รวม	400	100.0

อายุเฉลี่ย 15.7 ปี และ S.D. = 2.2 ปี

จากตารางที่ 2 พบว่า อายุของกลุ่มตัวอย่างเป็นไปตามขนาดตัวอย่างที่กำหนดไว้ กล่าวคือจำแนกเป็นกลุ่มอายุ 10 – 12 ปี ร้อยละ 3.5 อายุ 13 – 15 ปี ร้อยละ 19.5 และกลุ่มอายุ 16 – 19 ปี ร้อยละ 77.0

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

การศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	14	3.5
มัธยมศึกษาตอนต้น	78	19.5

มัธยมศึกษาตอนปลาย	308	77.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 3 พบว่า การศึกษาของกลุ่มตัวอย่างเป็นไปตามขนาดตัวอย่างที่กำหนดไว้ กล่าวคือ จำแนกเป็นระดับประถมศึกษาร้อยละ 3.5 มัธยมศึกษาตอนต้นร้อยละ 19.5 และมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 77.0

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามโรงเรียน

โรงเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
วัดสุวรรณคีรี	14	3.5
บ้านบางกะปิ	78	19.5
ศึกษานารี	308	77.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 4 การจำแนกกลุ่มตัวอย่างตามโรงเรียนที่สุ่มตัวอย่าง โดยจำแนกเป็นกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนวัดสุวรรณคีรีร้อยละ 3.5 โรงเรียนบ้านบางกะปิร้อยละ 19.5 และโรงเรียนศึกษานารีร้อยละ 77.0

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพของบิดา

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ	65	16.3
พนักงานบริษัท	38	9.5
ค้าขาย	93	23.3
ธุรกิจส่วนตัว	90	22.5
รับจ้าง	79	19.8
พ่อบ้าน	11	2.8
อื่น ๆ	24	6.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 5 พบว่าบิดาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขายคิดเป็นร้อยละ 23.3 รองลงมาคือ อาชีพธุรกิจส่วนตัวร้อยละ 22.5 และอาชีพรับจ้างร้อยละ 19.8 ในส่วนของนักเรียนที่ตอบคำถามเกี่ยวกับอาชีพของบิดา ว่าอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 6 พบว่านักเรียน หมายถึง บิดาเสียชีวิต

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพมารดา

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ	58	14.5
พนักงานบริษัท	22	5.5
ค้าขาย	72	18.0
ธุรกิจส่วนตัว	47	11.8
รับจ้าง	51	12.8
แม่บ้าน	144	36.0
อื่นๆ	6	1.5
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 6 พบว่า มารดาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นแม่บ้านร้อยละ 36.0 รองลงมาประกอบอาชีพค้าขายร้อยละ 18.0 และรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจร้อยละ 14.5

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้รวมต่อเดือนของบิดาและมารดา

รายได้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20,000 บาท	122	30.5
20,000 – 39,999 บาท	169	42.3
40,000 – 59,999 บาท	77	19.3
60,000 บาทขึ้นไป	32	8.0
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 7 พบว่า บิดาและมารดาของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้รวมกันเฉลี่ยต่อเดือนอยู่ระหว่าง 20,000 – 39,999 บาทร้อยละ 42.2 รองลงมาคือรายได้ต่ำกว่า 20,000 บาทร้อยละ 30.5 อยู่ระหว่าง 40,000 – 59,999 บาทร้อยละ 19.3 และ 60,000 บาทขึ้นไปร้อยละ 8.0

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะการได้เงินมาโรงเรียน

ลักษณะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รายวัน	306	76.5
รายเดือน	94	23.5
รวม	400	100.0

ตารางที่ 9 แสดงค่าใช้จ่ายเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตามลักษณะการได้เงินมาโรงเรียน

	ต่ำสุด	สูงสุด	\bar{X}	S.D.
รายวัน	5	1,000	66.2	59.5
รายเดือน	60	5,000	2,048.0	905.0

จากตารางที่ 8 และ ตารางที่ 9 ลักษณะการได้เงินมาโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่จะได้เงินมาโรงเรียนเป็นรายวันถึงร้อยละ 76.5 ที่เหลือร้อยละ 23.5 ได้เงินเป็นรายเดือน โดยมีจำนวนเงินเฉลี่ยวันละ 66.2 บาท และรายเดือนเฉลี่ยเดือนละ 2,048 บาท

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดา

การศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	123	30.8
มัธยมศึกษา	77	19.3

อนุปริญญา	75	18.8
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	116	29.0
อื่น ๆ	9	2.3
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 10 พบว่า การศึกษาของบิดากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะจบการศึกษาเพียงชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 30.8 รองลงมาคือจบปริญญาตรีหรือสูงกว่าร้อยละ 29.0 และชั้นมัธยมศึกษา ร้อยละ 19.3

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษาของมารดา

การศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	147	36.8
มัธยมศึกษา	68	17.0
อนุปริญญา	74	18.5
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	104	26.0
อื่น ๆ	7	1.7
รวม	400	100.0

จากตารางที่ 11 พบว่า การศึกษาของมารดากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะจบการศึกษาชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 36.8 รองลงมาคือจบปริญญาตรีหรือสูงกว่าร้อยละ 26.0 และจบปวช. ปวส. หรืออนุปริญญา ร้อยละ 18.5

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารทั่วไป

ตารางที่ 12 แสดงร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารทั่วไป
จำแนกตามสื่อ

สื่อ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1. โทรทัศน์	64.0 (256)	19.0 (76)	12.5 (50)	3.8 (15)	0.8 (3)	4.42	สูง
2. วิทยุ	16.0 (64)	24.3 (97)	25.0 (100)	24.3 (97)	10.5 (42)	3.11	ปานกลาง
3. หนังสือพิมพ์	21.3 (85)	20.5 (82)	24.0 (96)	23.3 (93)	11.0 (44)	3.18	ปานกลาง
4. อินเทอร์เน็ต	4.5 (18)	8.0 (32)	23.3 (93)	25.3 (101)	39.0 (156)	2.14	ต่ำ
5. นิตยสาร	12.0 (48)	28.5 (114)	26.3 (105)	17.5 (70)	15.8 (63)	3.04	ปานกลาง
6. สื่อบุคคล	44.3 (177)	33.0 (132)	19.0 (76)	3.5 (14)	0.3 (1)	4.18	สูง

จากตารางที่ 12 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีการเปิดรับข่าวสารทั่วไปจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.42) โดยมีการชมข่าวจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุดหรือทุกวันถึงร้อยละ 64.0 รองลงมาเป็น การติดตามข่าวสารจากสื่อบุคคล ได้แก่ เพื่อนนักเรียน ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ญาติ หรือคนรู้จัก (ค่าเฉลี่ย 4.18) โดยร้อยละ 44.3 ได้รับข่าวสารทั่วไปจากสื่อบุคคลทุกวัน และสื่อหนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 3.18) ทั้งนี้ส่วนใหญ่ร้อยละ 24.0 อ่านหนังสือพิมพ์อยู่ในระดับปานกลาง คือประมาณ 4 วันต่อสัปดาห์

ตารางที่ 13 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารทั่วไป
จำแนกตามประเภทข่าวสาร

ประเภท	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
ประเภทความรู้ ค่าเฉลี่ย 2.61 ระดับปานกลาง							
1.ด้านการเกษตร	0.8 (3)	5.3 (21)	25.0 (100)	41.3 (165)	27.8 (111)	2.10	ต่ำ
2.ด้านการเมือง การปกครอง	9.8 (39)	18.8 (75)	38.5 (154)	27.0 (108)	6.0 (24)	2.99	ปาน กลาง
3.ด้านเศรษฐกิจ	7.5 (30)	18.3 (73)	37.8 (151)	29.5 (118)	7.0 (28)	2.90	ปาน กลาง
4.ด้านสุขภาพ อนามัย	6.3 (25)	21.0 (84)	42.8 (171)	24.3 (97)	5.8 (23)	2.98	ปาน กลาง
5.ด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี	3.0 (12)	18.3 (73)	35.8 (143)	33.5 (134)	9.5 (38)	2.72	ปาน กลาง
6.ด้านการศึกษา	14.8 (59)	29.3 (117)	35.8 (143)	16.8 (67)	3.5 (14)	3.35	ปาน กลาง
7.ด้านการ ท่องเที่ยว	15.0 (60)	26.5 (106)	31.3 (125)	21.3 (85)	6.0 (24)	3.23	ปาน กลาง
8.ด้านสิ่งแวดล้อม	6.3 (25)	19.0 (76)	42.8 (171)	24.8 (99)	7.3 (29)	2.92	ปาน กลาง
9.ด้านเทคโนโลยี	14.5 (58)	27.3 (109)	31.8 (127)	20.0 (80)	6.5 (26)	3.23	ปาน กลาง
ประเภทข่าวสาร ค่าเฉลี่ย 3.12 ระดับปานกลาง							
1.ข่าวพระราช กรณียกิจ	14.5 (58)	22.3 (89)	31.5 (126)	22.3 (89)	9.5 (38)	3.10	ปาน กลาง
2.ข่าวการเมือง	12.8 (51)	24.3 (97)	35.3 (141)	22.3 (89)	5.5 (22)	3.17	ปาน กลาง
3.ข่าวในประเทศ	19.0 (76)	33.0 (132)	32.3 (129)	13.0 (52)	2.8 (11)	3.53	สูง

ประเภท	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ความ
--------	-----------	-----	---------	------	------------	-----------	------

							หมายเหตุ
4.ชาวต่างประเทศ	12.0 (48)	25.3 (101)	37.0 (148)	20.8 (83)	5.0 (20)	3.19	ปานกลาง
5.ชาวกีฬา	17.5 (70)	19.3 (77)	28.8 (115)	24.3 (97)	10.3 (41)	3.10	ปานกลาง
6.ชาวพยากรณ์อากาศ	6.8 (27)	17.5 (70)	30.5 (122)	27.3 (109)	18.0 (72)	2.68	ปานกลาง
ประเภทความบันเทิง ค่าเฉลี่ย 3.39 ระดับปานกลาง							
1.ชาวเกี่ยวกับดารานักร้องฯ	35.3 (141)	30.8 (123)	22.3 (89)	9.0 (36)	2.8 (11)	3.87	สูง
2.ชาวเกี่ยวกับงานนิทรรศการ	5.3 (21)	21.3 (85)	37.5 (150)	27.3 (109)	8.8 (35)	2.87	ปานกลาง
3.ชาวการจัดคอนเสิร์ตละครหรือภาพยนตร์	23.5 (94)	25.8 (103)	26.8 (107)	17.8 (71)	6.3 (25)	3.43	ปานกลาง
ประเภทโฆษณาบริการสินค้า ค่าเฉลี่ย 3.94 ระดับสูง							
การโฆษณาสินค้าประเภทของใช้ประจำวัน	39.8 (159)	26.8 (107)	23.0 (92)	8.5 (34)	2.0 (8)	3.94	สูง

จากตารางที่ 13 นักเรียนส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารประเภทต่าง ๆ ดังนี้

ประเภทความรู้ ส่วนใหญ่มีการเปิดรับข่าวสารด้านการศึกษา (ค่าเฉลี่ย 3.35) มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ข่าวสารด้านการท่องเที่ยว (ค่าเฉลี่ย 3.23) ด้านเทคโนโลยี (ค่าเฉลี่ย 3.23) และด้านการเมืองการปกครอง (ค่าเฉลี่ย 2.99)

ประเภทข่าวสาร นักเรียนเปิดรับข่าวสารข่าวในประเทศมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.53) รองลงมา คือ ข่าวต่างประเทศ (ค่าเฉลี่ย 3.19) และข่าวการเมือง (3.17)

ประเภทความบันเทิง นักเรียนเปิดรับข่าวสารที่เกี่ยวกับข่าวในวงการดารานักร้อง นางแบบและนายแบบมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.87) รองลงมาคือข่าวเกี่ยวกับการจัดคอนเสิร์ต การแสดงละคร หรือภาพยนตร์ (ค่าเฉลี่ย 3.43) ส่วนข่าวสารประเภทที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจน้อยที่สุด ได้แก่ ข่าวสารเกี่ยวกับงานนิทรรศการต่าง ๆ

นอกจากนี้ นักเรียนยังมีการเปิดรับข่าวสารที่เกี่ยวกับการโฆษณาสินค้าของใช้ประจำวัน หรือสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.94)

ตารางที่ 14 แสดงร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารทั่วไป
จำแนกตามจุดมุ่งหมายในการเปิดรับข่าวสาร

จุดมุ่งหมาย	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1.ติดตามความเคลื่อนไหวเหตุการณ์ต่าง ๆ	33.5 (134)	42.0 (168)	22.5 (90)	2.0 (8)	-	4.07	สูง
2.ใช้ประกอบการตัดสินใจ	9.3 (37)	36.3 (145)	42.3 (169)	11.0 (44)	1.3 (5)	3.41	ปานกลาง
3.ใช้เป็นข้อมูลประกอบการพูดคุยหรือโต้แย้ง	10.8 (43)	41.3 (165)	34.3 (137)	11.5 (46)	2.3 (9)	3.47	ปานกลาง
4.สร้างความรู้สึกว่าได้ร่วมเหตุการณ์	7.8 (31)	26.3 (105)	42.5 (170)	18.3 (73)	5.3 (21)	3.13	ปานกลาง
5.สร้างความมั่นใจในการกระทำหรือการตัดสินใจที่ผ่านไปแล้ว	4.8 (19)	23.3 (93)	49.3 (197)	19.8 (79)	3.0 (12)	3.07	ปานกลาง
6.เพื่อทราบถึงการเมืองสินค้าและบริการที่ช่วยในการตัดสินใจเลือกซื้อ	23.3 (93)	39.8 (159)	26.3 (105)	8.5 (34)	2.3 (9)	3.73	สูง
7.พักผ่อนหย่อนใจเพื่อความบันเทิง	42.8 (171)	37.5 (150)	13.3 (53)	5.3 (21)	1.3 (5)	4.15	สูง
8.เพื่อแสวงหาประสบการณ์	18.8 (75)	36.3 (145)	29.8 (119)	12.8 (51)	2.5 (10)	3.56	สูง
9.เพื่อพัฒนาทักษะความสามารถ	15.8 (63)	33.3 (133)	36.3 (145)	11.5 (46)	3.3 (13)	3.47	ปานกลาง

จากตารางที่ 14 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายในการเปิดรับข่าวสารเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อความบันเทิงในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย 4.15) โดยมีสัดส่วนของนักเรียนที่เปิดรับข่าวสารเพื่อวัตถุประสงค์ของการพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อความบันเทิงมากที่สุดถึงร้อยละ 42.8 รองลงมาเป็นการเปิดรับข่าวสารเพื่อติดตาม

ความเคลื่อนไหว และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น (ค่าเฉลี่ย 4.07) และมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทราบถึงการโฆษณาบริการสินค้าต่าง ๆ ที่ช่วยในการตัดสินใจเลือกซื้อ และเลือกใช้บริการ (ค่าเฉลี่ย 3.73) ส่วนวัตถุประสงค์ในการเปิดรับข่าวสารที่กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นน้อยที่สุด ได้แก่ การเปิดรับข่าวสารเพื่อสร้างความมั่นใจในการกระทำหรือการตัดสินใจที่ผ่านไปแล้ว และเพื่อสร้างรู้สึกว่าได้ร่วมอยู่ในเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.3 ผลการวิเคราะห์การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 15 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมจำแนกตามสื่อ

สื่อ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1. โทรทัศน์	40.3 (161)	25.0 (100)	24.3 (97)	8.0 (32)	2.5 (10)	3.93	สูง
2. วิทยุ	8.3 (33)	23.5 (94)	29.0 (116)	23.0 (92)	16.3 (65)	2.85	ปานกลาง
3. หนังสือพิมพ์	18.0 (72)	19.3 (77)	27.3 (109)	24.5 (98)	11.0 (44)	3.09	ปานกลาง
4. อินเทอร์เน็ต	6.5 (26)	9.8 (39)	18.5 (74)	25.3 (101)	40.0 (160)	2.17	ต่ำ
5. นิตยสาร	10.0 (40)	23.0 (92)	32.0 (128)	16.5 (66)	18.5 (74)	2.89	ปานกลาง
6. สื่อบุคคล	23.5 (94)	28.5 (114)	31.5 (126)	12.5 (50)	4.0 (16)	3.55	สูง

จากตารางที่ 15 พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมจากสื่อโทรทัศน์ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย 3.93) โดยมีการชมข่าวเรื่องสิ่งแวดล้อมจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุดหรือทุกวันถึงร้อยละ 40.3 รองลงมาเป็นการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมจากสื่อบุคคล ได้แก่ เพื่อน ครู อาจารย์ ผู้ปกครองญาติ หรือคนรู้จัก (ค่าเฉลี่ย 3.55) และสื่อหนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 3.09) ส่วนสื่อที่นักเรียนเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด คือ สื่อวิทยุ (ค่าเฉลี่ย 3.85) และสื่ออินเทอร์เน็ต (ค่าเฉลี่ย 2.17)

ตารางที่ 16 แสดงจำนวน รั้อยละ และค่าเฉลี่ย ของสื่อที่สามารถให้ความรู้ หรือทำให้เข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมได้ดีที่สุด

สื่อ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1. โทรทัศน์	40.3 (161)	25.0 (100)	24.3 (97)	8.0 (32)	2.5 (10)	4.20	สูง
2. วิทยุ	8.3 (33)	23.5 (94)	29.0 (116)	23.0 (92)	16.3 (65)	3.10	ปานกลาง
3. หนังสือพิมพ์	18.0 (72)	19.3 (77)	27.3 (109)	24.5 (98)	11.0 (44)	3.42	ปานกลาง
4. อินเทอร์เน็ต	6.5 (26)	9.8 (39)	18.5 (74)	25.3 (101)	40.0 (160)	2.83	ปานกลาง
5. นิตยสาร	10.0 (40)	23.0 (92)	32.0 (128)	16.5 (66)	18.5 (74)	2.85	ปานกลาง
6. สื่อบุคคล	23.5 (94)	28.5 (114)	31.5 (126)	12.5 (50)	4.0 (16)	3.50	สูง

จากตารางที่ 16 พบว่า สื่อโทรทัศน์ คือ สื่อที่ทำให้นักเรียนมีความรู้ หรือความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมมากที่สุด และมีความรู้ในระดับสูง (ค่าเฉลี่ย 4.20) รองลงมา ได้แก่ สื่อบุคคล อาทิ เพื่อน ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ญาติ หรือคนรู้จัก (ค่าเฉลี่ย 3.55) สื่อหนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 3.50) และ สื่อสิ่งพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 3.42) ส่วนสื่อที่ให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมกับนักเรียนน้อยที่สุด ได้แก่ สื่อนิตยสาร (ค่าเฉลี่ย 2.83) และ อินเทอร์เน็ต (ค่าเฉลี่ย 2.85)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 17 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมจำแนกตาม
รายการโทรทัศน์ที่กลุ่มตัวอย่างเคยดู

รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1.รายการทุ่ง แสงตะวัน	1.3 (5)	4.8 (19)	25.0 (100)	42.3 (169)	26.8 (107)	2.12	ต่ำ
2.รายการโลกใบ เล็ก	0.3 (1)	0.5 (2)	5.8 (23)	27.3 (109)	39.5 (158)	2.21	ต่ำ
3.รายการเส้นทาง สิ่งแวดล้อม	1.8 (7)	4.0 (16)	20.0 (80)	31.0 (124)	43.3 (173)	1.90	ต่ำ
4.รายการโลกสิ่ง แวดล้อม	3.5 (14)	7.0 (28)	22.0 (88)	28.3 (113)	39.3 (157)	2.07	ต่ำ
5.รายการสำรวจ โลก	16.3 (65)	23.0 (92)	34.3 (137)	17.0 (68)	9.5 (38)	3.20	ปาน กลาง
6.รายการ 9 SCI	13.8 (55)	20.3 (81)	35.3 (141)	15.5 (62)	15.3 (61)	3.02	ปาน กลาง
7.รายการ National Geographic	17.5 (70)	23.0 (92)	31.8 (127)	16.3 (65)	11.5 (46)	3.19	ปาน กลาง
ค่าเฉลี่ยรวมทุกรายการ						2.53	ปาน กลาง

จากตารางที่ 17 พบว่า รายการโทรทัศน์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่นักเรียนเคยดูมากที่สุด ได้แก่ รายการสำรวจโลกทางช่อง 9 (ค่าเฉลี่ย 3.20) โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 34.3 นักเรียนเคยดูในระดับปานกลาง (ดูบ้างไม่ดูบ้าง) รองลงมาเป็นรายการ National Geographic ทางช่อง 9 (ค่าเฉลี่ย 3.19) และรายการ 9 SCI ทางช่อง 9 (ค่าเฉลี่ย 3.02) ส่วนรายการที่นักเรียนเคยดูน้อยที่สุด คือ รายการเส้นทางสิ่งแวดล้อมทางช่อง 9 (ค่าเฉลี่ย 1.90) และรายการโลกสิ่งแวดล้อมทางไอทีวี (ค่าเฉลี่ย 2.07)

ตารางที่ 18 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของข้อมูลเกี่ยวกับข่าวเรื่องสิ่งแวดล้อมจากหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ที่
กลุ่มตัวอย่างเคยอ่าน

หนังสือพิมพ์	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1.ไทยรัฐ หน้า 7	6.8	10.8	25.8	29.8	27.0	2.40	ต่ำ

เกษตร-วิทยา การ	(27)	(43)	(103)	(119)	(108)		
2.ไทยรัฐหน้า 12 การศึกษา ศาสนา สาธารณสุข	3.8 (15)	10.0 (40)	23.3 (93)	32.3 (129)	30.8 (123)	2.24	ต่ำ
3.เดลินิวส์ หน้า12 ไอที- เยาวชน	4.5 (18)	11.0 (44)	24.5 (98)	22.0 (88)	38.0 (152)	2.22	ต่ำ
4.ผู้จัดการรายวัน หน้า 6-7 การ ศึกษา คุณภาพ ชีวิต	0.8 (3)	3.8 (15)	15.5 (62)	23.0 (92)	57.0 (228)	1.68	ต่ำ
5.ข่าวสด หน้า 24 เยาวชน	2.5 (10)	5.0 (20)	14.3 (57)	26.8 (107)	51.5 (206)	1.80	ต่ำ
6.กรุงเทพธุรกิจ หน้าจุด ประกาย	0.5 (2)	3.0 (12)	12.0 (48)	20.3 (81)	64.3 (257)	1.55	ต่ำ
7.มติชน หน้า 7 สิ่งแวดล้อม สา ธารณสุข	1.3 (5)	4.0 (16)	11.3 (45)	22.3 (89)	61.3 (245)	1.62	ต่ำ
8.คมชัดลึก หน้าการศึกษา	3.3 (13)	7.5 (30)	16.8 (67)	25.0 (100)	47.5 (190)	1.94	ต่ำ
ค่าเฉลี่ยรวมทุกหนังสือพิมพ์						1.93	ต่ำ

จากตารางที่ 18 พบว่า นักเรียนเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมจากหนังสือพิมพ์คอลัมน์ต่างๆ โดยรวมอยู่ในระดับต่ำ (ค่าเฉลี่ย 1.93) ข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมจากสื่อหนังสือพิมพ์ที่ นักเรียนเคยอ่านมากที่สุด ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หน้า 7 ข่าวเกษตรและวิทยาการ มีค่าเฉลี่ยในระดับต่ำ (ค่าเฉลี่ย 2.40) แต่มากกว่าคอลัมน์อื่นๆ ซึ่งรองลงมาคือหน้า 12 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ข่าวการศึกษา ศาสนา และสาธารณสุข (ค่าเฉลี่ย 2.24) และหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หน้า 12 ข่าวสารเกี่ยวกับไอที และเยาวชน (ค่าเฉลี่ย 2.22) ส่วนข่าวที่นักเรียนเคยอ่านน้อยที่สุด คือ ข่าวจากหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ หน้าจุดประกาย (ค่าเฉลี่ย 1.55) และหนังสือพิมพ์มติชน หน้า 7 ข่าวสิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข (ค่าเฉลี่ย 1.62)

ตารางที่ 19 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของข้อมูลเกี่ยวกับความสนใจในประเด็นปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อม

รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่สนใจเลย	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1.ปัญหามลพิษทางอากาศ	20.3 (81)	41.5 (166)	33.3 (133)	4.0 (16)	1.0 (4)	3.76	สูง
2.ปัญหามลพิษทางน้ำ	13.3 (53)	38.0 (152)	42.3 (169)	5.5 (22)	1.0 (4)	3.57	สูง
3. ปัญหามลพิษทางทะเล	11.3 (49)	34.8 (139)	40.0 (160)	10.8 (43)	2.3 (9)	3.44	ปานกลาง
4. ปัญหาขยะและของเสียอันตราย	15.3 (61)	41.3 (165)	37.0 (148)	5.8 (23)	0.8 (3)	3.65	สูง

5. ปัญหาทรัพยากร ป่าไม้	17.5 (70)	36.0 (144)	35.3 (141)	10.3 (41)	1.0 (4)	3.59	สูง
6. ปัญหาทรัพยากร ดิน	6.8 (27)	27.3 (109)	47.3 (189)	15.3 (61)	3.5 (14)	3.18	ปาน กลาง
7. ปัญหาทรัพยากร น้ำ	18.8 (75)	43.5 (174)	30.5 (122)	6.3 (25)	1.0 (4)	3.73	สูง
ค่าเฉลี่ยรวมทุกปัญหา						3.56	สูง

จากตารางที่ 19 พบว่า นักเรียนมีความสนใจในประเด็นปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมมากที่สุดในประเด็นปัญหามลพิษทางอากาศ ได้แก่ ปัญหาปริมาณสารตะกั่ว และฝุ่นละอองในอากาศ ปริมาณก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ ปัญหาผู้ป่วยและมลพิษทางอากาศ (ค่าเฉลี่ย 3.76) โดยร้อยละ 41.5 มีความสนใจในปัญหามลพิษทางอากาศในระดับมาก ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจรองลงมา คือ ปัญหาทรัพยากรน้ำ เช่น ปัญหาการขาดแคลนน้ำ การใช้น้ำบาดาล การสูญเสียป่าชายเลน การขยายตัวของเกาะเลี้ยงกุ้ง และปัญหาแหล่งอาศัย อาหารของสัตว์ และพีชน้ำ (ค่าเฉลี่ย 3.73) และปัญหาขยะและของเสียอันตราย จำพวกขยะทิ้งจากบ้านเรือน ขยะอุตสาหกรรม (ค่าเฉลี่ย 3.65) ส่วนปัญหาสิ่งแวดล้อมที่นักเรียนให้ความสนใจน้อยที่สุด ได้แก่ ปัญหาทรัพยากรดิน ((ค่าเฉลี่ย 3.18) และปัญหามลพิษทางทะเล (ค่าเฉลี่ย 3.44)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1.4 ผลวิเคราะห์ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 20 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบคำถามความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมถูกต้องในแต่ละคำถาม

คำถาม	จำนวนผู้ตอบถูก (คน)	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
1. ข้อใดเป็นความหมายของสิ่งแวดล้อม ตอบ ถูกทุกข้อ	305	76.3	0.76	สูง
2. มนุษย์กับสิ่งแวดล้อมสัมพันธ์กันอย่างไร ตอบ ถูกทุกข้อ	294	73.5	0.74	สูง
3. ข้อใดคือความหมายของการอนุรักษ์รักษาสิ่งแวดล้อม ตอบ ถูกทุกข้อ	365	91.3	0.91	สูง
4. เหตุผลสำคัญที่ต้องช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ แร่ธาตุ ตอบ เพื่อรักษาความสมดุลของธรรมชาติ	305	76.3	0.76	สูง
5. ข้อใดเป็นบทบาทและหน้าที่เยาวชนที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตอบ ศึกษา และทำความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีความหวังใจ และช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	326	81.5	0.82	สูง
6. ข้อใดต่อไปนี้เป็นปัญหาสิ่งแวดล้อม ตอบ การใช้ถุงผ้าในการไปจ่ายตลาด	375	93.8	0.94	สูง
7. การใช้วิธีการกำจัดขยะมูลฝอยชนิดใดที่ทำให้เกิดปัญหามลพิษกับสิ่งแวดล้อมมากที่สุด ตอบ ทำลายขยะแห้งด้วยวิธีการเผา	96	24.0	0.24	ต่ำ
8. ข้อใดเป็นผลร้ายแรงที่เกิดจากการตัดไม้ทำลายป่า ตอบ น้ำท่วม	387	96.8	0.97	สูง
9. ข้อใดเป็นปัญหามลพิษทางอากาศ ตอบ ถูกทุกข้อ	365	91.3	0.91	สูง
10. ข้อใดเป็นพฤติกรรมที่มีผลกระทบต่อความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลมากที่สุด ตอบ นายสมชายพากลุ่มนักท่องเที่ยวฝรั่งเดินทางไปท่องเที่ยวทะเลใน	296	74.0	0.74	สูง

เขตพื้นที่อนุรักษ์				
11. ทราบว่าโรงเรียนเข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดี เด่นเฉลิมพระเกียรติหรือไม่	137	34.3	0.34	ปาน กลาง
12. โครงการที่โรงเรียนจัดทำ เพื่อเข้าร่วมโครงการ โรงเรียนสร้างสรรค์ สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ	108	27.0	0.27	ต่ำ
13. จุดมุ่งหมายของโครงการเพื่อสิ่งแวดล้อม ของแต่ละโรงเรียน	96	24.0	0.24	ต่ำ
ค่าเฉลี่ยของคะแนนรวม			0.66	ปาน กลาง

จากตารางที่ 20 พบว่า ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนโดยรวมเท่ากับ 0.66 ซึ่งถือว่ามีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง คำถามเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่นักเรียนมีความรู้ดีที่สุดและตอบถูกมากที่สุด ได้แก่ คำถามเกี่ยวกับผลเสียที่เกิดจากการตัดไม้ทำลายป่า มีค่าเฉลี่ย 0.97 กล่าวคือมีผู้ตอบถูกร้อยละ 96.8 รองลงมาคือคำถามที่ว่าข้อใดไม่ใช่ปัญหาสิ่งแวดล้อม มีผู้ตอบถูกร้อยละ 93.8 มีค่าเฉลี่ย 0.94 ส่วนคำถามที่นักเรียนตอบถูกน้อยที่สุดได้แก่ เรื่องมลพิษที่เกิดจากการกำจัดขยะมูลฝอย มีผู้ตอบถูกเพียงร้อยละ 24 คิดเป็นค่าเฉลี่ย 0.24 และรองลงมาคือเรื่องจุดมุ่งหมายของการทำโครงการเพื่อสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนของแต่ละโรงเรียน มีผู้ตอบถูกเพียงร้อยละ 24 คิดเป็นค่าเฉลี่ย 0.24

1.5 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 21 แสดงร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

กิจกรรม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ความ หมาย
1. เคยเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อสิ่งแวดล้อม	4.5 (18)	11.5 (56)	40.5 (162)	28.8 (115)	14.8 (59)	2.62	ปาน กลาง
2. เคยเสนอความคิด ให้มีกิจกรรมเพื่อ สิ่งแวดล้อม	2.0 (8)	6.8 (27)	30.3 (121)	33.8 (135)	27.3 (109)	2.22	ต่ำ
3. เคยชักชวนผู้อื่นเข้า ร่วมกิจกรรม	2.3 (9)	10.5 (42)	27.8 (111)	32.0 (128)	27.5 (110)	2.28	ต่ำ
4. เคยช่วยเผยแพร่ข่าว สารกิจกรรม	2.5 (10)	12.0 (48)	30.3 (121)	30.5 (122)	24.8 (99)	2.37	ต่ำ
5. เป็นสมาชิกกลุ่มที่ ดำเนินกิจกรรม	3.3 (13)	8.3 (33)	29.0 (116)	28.0 (112)	31.5 (126)	2.24	ต่ำ

6.ร่วมกิจกรรมต่อเนื่อง และจะร่วมต่อไป	5.0 (20)	10.8 (43)	29.3 (117)	29.8 (119)	25.3 (101)	2.40	ต่ำ
7.เคยร่วมหาทุนสนับสนุน กิจกรรม สิ่งแวดล้อม	2.3 (9)	8.8 (35)	28.8 (115)	25.8 (103)	34.5 (138)	2.18	ต่ำ
8.เคยปรึกษาแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น กับเพื่อน ๆ	2.0 (8)	13.8 (55)	32.3 (129)	33.8 (135)	18.3 (73)	2.48	ต่ำ
9. เคยปรึกษาแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น กับครอบครัว	2.8 (11)	11.8 (47)	32.8 (131)	26.5 (106)	26.3 (105)	2.38	ต่ำ

กิจกรรม	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	ค่าเฉลี่ย	ความ หมาย
10.เคยซักถามครู อาจารย์เกี่ยวกับ กิจกรรม	3.3 (13)	14.0 (56)	26.5 (106)	26.8 (107)	29.5 (118)	2.35	ต่ำ
11.เคยค้นหา ศึกษา ข้อมูลเพื่อนำมาปรับ ใช้กับกิจกรรม	3.0 (12)	12.0 (48)	29.5 (118)	25.3 (101)	30.3 (121)	2.32	ต่ำ
12.เคยเป็นตัวแทนของ โรงเรียนไปสาธิต เกี่ยวกับกิจกรรม	1.8 (7)	5.5 (22)	17.5 (70)	15.8 (63)	59.5 (238)	1.74	ต่ำ
ค่าเฉลี่ยรวมของทุกกิจกรรม						2.29	ต่ำ

จากตารางที่ 21 พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ แต่กิจกรรมที่นักเรียนเคยเข้าร่วมมากที่สุดคือ การเคยเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ทางโรงเรียนจัดทำขึ้น (ค่าเฉลี่ย 2.62) รองลงมา คือเคยปรึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ๆ (ค่าเฉลี่ย 2.48) และครอบครัวเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน (ค่าเฉลี่ย 2.38) ส่วนกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่นักเรียนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การเคยได้รับเลือกเป็นตัวแทนโรงเรียนไปสาธิตเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมในงานนิทรรศการต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย 1.74) และการเคยร่วมหาทุนสนับสนุนในการจัดกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

1.1 นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีเพศต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตารางที่ 22 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	P
ชาย	11	2.71	0.71	-0.854	0.394
หญิง	389	2.84	0.49		

จากตารางที่ 22 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีเพศต่างกัน มีการแสวงหาข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1

1.2 นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีอายุต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตารางที่ 23 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คูที่แตกต่างกัน
1. 10 – 12 ปี	18	2.99	0.51	3.89*	0.021	2>3
2. 13 – 15 ปี	114	2.93	0.53			
3. 16 – 19 ปี	268	2.79	0.47			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 23 พบว่า นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีอายุต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 1

เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยการเปรียบเทียบเชิงซ้อน(Multiple Comparison) โดยวิธี Scheffe พบว่านักเรียนที่มีอายุ 13 – 15 ปี มีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมมากกว่านักเรียนที่มีอายุ 16 –

19 ปี แต่จะไม่แตกต่างกับนักเรียนกลุ่มที่มีอายุ 10 – 12 ปี เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยพบว่านักเรียนที่มีอายุสูงขึ้น จะมีแนวโน้มเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมน้อยลง

- 1.3 นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีอายุต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตารางที่ 24 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมจำแนกตามระดับการศึกษา

อายุ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่แตกต่าง
1. ประถมศึกษา	14	2.85	0.62	6.72***	0.001	2>3
2. มัธยมศึกษาตอนต้น	78	3.02	0.50			
3. มัธยมศึกษาตอนปลาย	308	2.79	0.49			

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 24 พบว่า นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1

เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยการเปรียบเทียบเชิงซ้อน(Multiple Comparison) โดยวิธี Scheffe พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 แต่จะไม่แตกต่างกับนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และชั้นประถมศึกษา มีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

- 1.4 นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีรายได้ของครอบครัวต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตารางที่ 25 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมจำแนกตามระดับรายได้ของครอบครัว

รายได้ครอบครัว	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่แตกต่าง
ต่ำกว่า 20,000 บาท	122	2.76	0.47	2.28	0.079	ไม่พบ
20,000 – 39,999 บาท	169	2.87	0.50			
40,000 – 59,999 บาท	77	2.90	0.53			
60,000 บาทขึ้นไป	32	2.72	0.34			

จากตารางที่ 25 พบว่า นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีระดับรายได้ของครอบครัวต่างกัน จะมีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1

1.5 นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีระดับการศึกษาของบิดาต่างกันมีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตารางที่ 26 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมจำแนกตามระดับการศึกษาของบิดา

การศึกษา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่แตกต่าง
ประถมศึกษา	123	2.76	0.45	2.37	0.052	ไม่พบ
มัธยมศึกษา	77	2.91	0.48			
อนุปริญญา	75	2.90	0.51			
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	116	2.83	0.52			
อื่นๆ	9	2.53	0.49			

จากตารางที่ 26 พบว่า นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีระดับการศึกษาของบิดาต่างกัน จะมีการแสวงหาข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1

1.6 นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีระดับการศึกษาของมารดาต่างกัน มีการแสวงหาข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตารางที่ 27 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมจำแนกตามระดับการศึกษา
ของมารดา

การศึกษา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่แตกต่าง
ประถมศึกษา	147	2.79	0.46	1.59	0.176	ไม่พบ
มัธยมศึกษา	68	2.96	0.48			
อนุปริญญา	74	2.79	0.55			
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	104	2.84	0.50			
อื่นๆ	7	2.70	0.33			

จากตารางที่ 27 พบว่า นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีระดับการศึกษาของมารดาต่างกัน จะมีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1

สมมติฐานที่ 2 นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัน มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

2.1 นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีเพศต่างกัน มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตารางที่ 28 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	P
ชาย	11	8.91	2.21	0.545	0.586
หญิง	389	8.63	1.66		

จากตารางที่ 28 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีเพศต่างกัน มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2

2.2 นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีอายุต่างก็มี ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตารางที่ 29 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่แตกต่าง
1. 10 – 12 ปี	18	6.72	2.93	22.86***	0.000	1<2, 1<3
2. 13 – 15 ปี	114	9.26	1.60			2>3
3. 16 – 19 ปี	268	8.50	1.46			

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 29 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีอายุต่างกันมีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 2

เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยการเปรียบเทียบเชิงซ้อน(Multiple Comparison) โดยวิธี Scheffe พบว่า นักเรียนแต่ละกลุ่มอายุมีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน โดยนักเรียนที่มีอายุ 13 – 15 ปี มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มนักเรียนที่มีอายุ 16 – 19 ปี และนักเรียนกลุ่มที่มีอายุ 10 – 12 ปีมีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

2.3 นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการสิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมต่างกัน

ตารางที่ 30 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมจำแนกตามระดับการศึกษา

การศึกษา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่แตกต่าง
1. ประถมศึกษา	14	5.79	2.42	38.54***	0.000	1<2, 1<3
2. มัธยมศึกษาตอนต้น	78	9.55	1.82			2>3
3. มัธยมศึกษาตอนปลาย	308	8.54	1.41			

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 30 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2

เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยการเปรียบเทียบเชิงซ้อน(Multiple Comparison) โดยวิธี Scheffe พบว่า นักเรียนแต่ละระดับชั้นมีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมสูงสุด รองลงมาได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และนักเรียนชั้นประถมศึกษาตามลำดับ

2.4 นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีระดับรายได้ของครอบครัวต่างกัน มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตารางที่ 31 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมจำแนกตามระดับรายได้ของครอบครัว

รายได้ครอบครัว	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่แตกต่าง
ต่ำกว่า 20,000 บาท	122	8.72	1.97	0.903	0.440	ไม่พบ
20,000 – 39,999 บาท	169	8.48	1.70			
40,000 – 59,999 บาท	77	8.78	1.32			
60,000 บาทขึ้นไป	32	8.81	0.86			

จากตารางที่ 31 พบว่า นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีระดับรายได้ของครอบครัวต่างกัน จะมีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2

2.5 นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีระดับการศึกษาของบิดาต่างกัน มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตารางที่ 32 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมจำแนกตามระดับการศึกษาของบิดา

การศึกษา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่แตกต่าง
ประถมศึกษา	123	8.54	1.74	0.742	0.564	ไม่พบ
มัธยมศึกษา	77	8.64	1.61			
อนุปริญญา	75	8.71	1.96			
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	116	8.76	1.39			
อื่นๆ	9	7.89	2.20			

จากตารางที่ 32 พบว่า นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีระดับการศึกษาของบิดาต่างกัน จะมีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2

2.6 นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีระดับการศึกษาของมารดาต่างกัน มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตารางที่ 33 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมจำแนกตามระดับการศึกษาของมารดา

การศึกษา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่แตกต่าง
ประถมศึกษา	147	8.58	1.73	0.530	0.714	ไม่พบ
มัธยมศึกษา	68	8.57	1.83			
อนุปริญญา	74	8.53	1.85			
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	104	8.82	1.35			
อื่นๆ	7	9.00	1.63			

จากตารางที่ 33 พบว่า นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีระดับการศึกษาของมารดาต่างกัน จะมีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2

สมมติฐานที่ 3 นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีลักษณะทางประชากรต่างกันมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

3.1 นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตารางที่ 34 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	P
ชาย	11	2.61	0.78	1.236	0.217
หญิง	389	2.29	0.83		

จากตารางที่ 34 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3

3.2 นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตารางที่ 35 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมจำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่แตกต่าง
1. 10 – 12 ปี	18	2.99	0.73	25.24***	0.000	1>3
2. 13 – 15 ปี	114	2.64	0.83			2>3
3. 16 – 19 ปี	268	2.11	0.77			

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 35 ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ 3

เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยการเปรียบเทียบเชิงซ้อน(Multiple Comparison) โดยวิธี Scheffe พบว่า นักเรียนที่มีอายุ 16 – 19 ปี มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างจากนักเรียนกลุ่มอื่น ในขณะที่นักเรียนที่มีอายุ 10 – 12 ปี และอายุ 13 – 15 ปี มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยพบว่านักเรียนที่มีอายุ 16 – 19 ปี จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่ากลุ่มอีก 2 กลุ่มดังกล่าว

3.3 นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตารางที่ 36 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมจำแนกตามระดับการศึกษา

อายุ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่แตกต่าง
1. ประถมศึกษา	14	3.01	0.88	30.39***	0.000	1>3
2. มัธยมศึกษาตอนต้น	78	2.82	0.75			
3. มัธยมศึกษาตอนปลาย	308	2.13	0.78			2>3

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 36 พบว่า นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 3

เมื่อทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยการเปรียบเทียบเชิงซ้อน(Multiple Comparison) โดยวิธี Scheffe พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษา และชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีส่วนร่วมใน กิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน แต่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมต่ำที่สุด

3.4 นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีระดับรายได้ของครอบครัวต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตารางที่ 37 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมจำแนกตามระดับรายได้ของครอบครัว

รายได้ครอบครัว	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่แตกต่าง
ต่ำกว่า 20,000 บาท	122	2.38	0.85	0.938	0.422	ไม่พบ
20,000 – 39,999 บาท	169	2.29	0.81			
40,000 – 59,999 บาท	77	2.19	0.84			
60,000 บาทขึ้นไป	32	2.21	0.83			

จากตารางที่ 37 พบว่า นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีระดับรายได้ของครอบครัวต่างกัน จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3

3.5 นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีระดับการศึกษาของบิดาต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตารางที่ 38 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมจำแนกตามระดับการศึกษาของบิดา

การศึกษา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่แตกต่าง
ประถมศึกษา	123	2.37	0.77	1.863	0.116	ไม่พบ
มัธยมศึกษา	77	2.39	0.78			
อนุปริญญา	75	2.35	0.93			
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	116	2.12	0.80			
อื่นๆ	9	2.20	1.34			

จากตารางที่ 38 พบว่า นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีระดับการศึกษาของบิดาต่างกัน จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3

3.6 นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีระดับการศึกษาของมารดาต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

ตารางที่ 39 แสดงผลการทดสอบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมจำแนกตามระดับการศึกษาของมารดา

การศึกษา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	S.D.	F	P	คู่ที่แตกต่าง
ประถมศึกษา	147	2.33	0.80	1.671	0.156	ไม่พบ
มัธยมศึกษา	68	2.43	0.83			
อนุปริญญา	74	2.29	0.89			
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	104	2.14	0.81			
อื่นๆ	7	2.59	0.98			

จากตารางที่ 39 พบว่า นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีระดับการศึกษาของมารดาต่างกัน จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3

สมมติฐานที่ 4 การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 40 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมกับความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม

ตัวแปร	ค่าสหสัมพันธ์กับความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม	P
การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม	-0.035	0.488

จากตารางที่ 40 ผลการศึกษาพบว่า การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 4

สมมติฐานที่ 5 การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 41 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

ตัวแปร	ค่าสหสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม	P
การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม	0.438***	0.000

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

จากตารางที่ 41 พบว่า การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อ

สิ่งแวดลอมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 5 โดยเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก คือ เมื่อกลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข่าวสารมากก็จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดลอมมากด้วย และเป็นความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

สมมติฐานที่ 6 ความรู้เรื่องสิ่งแวดลอมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดลอมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดลอม

ตารางที่ 42 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องสิ่งแวดลอมกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดลอม

ตัวแปร	ค่าสหสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดลอม	P
ความรู้เรื่องสิ่งแวดลอม	-0.018	0.721

จากตารางที่ 42 ผลการศึกษาพบว่า ความรู้เรื่องสิ่งแวดลอมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดลอมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดลอม ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 6

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียน ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ” มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ การเปิดรับข่าวสาร รวมถึงความรู้ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ โดยจำแนกตามคุณลักษณะประชากร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การเปิดรับข่าวสาร และความรู้ ที่มีต่อข่าวสารด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การเปิดรับข่าวสาร และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้ และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติของกลุ่มบริษัทฮอนด้าในประเทศไทย

การสรุปผลการวิจัยเชิงสำรวจ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

1.1 ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนในโรงเรียนที่ทำการศึกษาสามแห่งเกือบทั้งหมดเป็นเพศหญิง อายุต่ำสุด 9 ปี สูงสุด 19 ปี กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนศึกษานารีมากที่สุด รองลงมาคือมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านบางกะปิ และชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดสุวรรณคีรี ผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา บิดาของนักเรียนส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย และมีมารดาเป็นแม่บ้าน รายได้ของครอบครัวเฉลี่ย 20,000 – 39,000 บาท ต่อเดือน และนักเรียนเกือบทั้งหมดได้เงินมาโรงเรียนแบบรายวัน

1. 2 การเปิดรับข่าวสารทั่วไป

การเปิดรับข่าวสารทั่วไปของของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติโดยรวมจัดอยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารทั่วไปจากสื่อโทรทัศน์ มีการดูโทรทัศน์เป็นประจำหรือทุกวัน รองลงมาเป็นการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคล ได้แก่ เพื่อนนักเรียน ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง หรือญาติ และสื่อหนังสือพิมพ์

ประเภทของข่าวสารด้านความรู้ นักเรียนส่วนใหญ่สนใจข่าวสารด้านการศึกษา ประเภทของข่าวสารด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากข่าวสารด้านความรู้ นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสนใจข่าวสารเกี่ยวกับการโฆษณาสินค้ามากที่สุด จุดมุ่งหมายในการเปิดรับข่าวสารทั่วไปของนักเรียนส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายในการเปิดรับข่าวสารเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ และเพื่อความบันเทิงสูงสุด ส่วนวัตถุประสงค์ในการเปิดรับข่าวสารที่นักเรียนให้ความสนใจน้อยที่สุด ได้แก่ การเปิดรับข่าวสารเพื่อสร้างความมั่นใจในการกระทำหรือการตัดสินใจที่ผ่านไปแล้ว และเพื่อสร้างความรู้สึกว่าได้ร่วมอยู่ในเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น

1.3 การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม

นักเรียนส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมจากสื่อโทรทัศน์ รองลงมาเป็นสื่อบุคคล ได้แก่ เพื่อน ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ญาติ หรือคนรู้จัก และสื่อหนังสือพิมพ์ และสื่อที่ทำให้นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมมากที่สุด คือ สื่อโทรทัศน์ ส่วนสื่อที่ทำให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อมกับนักเรียนน้อยที่สุด ได้แก่ สื่อ นิตยสาร และอินเทอร์เน็ต

รายการโทรทัศน์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่นักเรียนเคยดูมากที่สุด ได้แก่ รายการสำรวจโลกทางช่อง 9 รองลงมาเป็นรายการ National Geographic และรายการ 9 SCI ทางช่อง 9

ข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมจากสื่อหนังสือพิมพ์ที่นักเรียนเคยอ่านมากที่สุด ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หน้า 7 ข่าวเกษตรและวิทยากร และหน้า 12 ข่าวการศึกษา ศาสนา และสาธารณสุข

ประเด็นปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมที่นักเรียนมีความสนใจมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นปัญหามลพิษทางอากาศ คือ ปัญหาปริมาณสารตะกั่ว และฝุ่นละอองในอากาศ ปริมาณก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ ปัญหาผู้ป่วยเพราะมลพิษทางอากาศ รองลงมา คือ ปัญหาทรัพยากรน้ำ เช่น ปัญหาขาดแคลนน้ำ การใช้น้ำบาดาล การสูญเสียป่าชายเลน การขยายตัวของเกาะเลี้ยงกุ้ง และปัญหาแหล่งอาศัย อาหารของสัตว์ และพีชน้ำ และปัญหาขยะและของเสียอันตราย จำพวกขยะทิ้งจากบ้านเรือน ขยะอุตสาหกรรม

1.4 ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม

นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนส่วนใหญ่สามารถตอบคำถามด้านความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมได้ถูกต้อง 9 คำถาม จากทั้งหมด 13 คำถาม คำถามเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่

นักเรียนมีความรู้ดีที่สุดและตอบถูกมากที่สุด ได้แก่ คำถามเกี่ยวกับผลเสียที่เกิดจากการตัดไม้ทำลายป่า และสิ่งที่จัดเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อม ส่วนคำถามที่นักเรียนตอบถูกน้อยที่สุดได้แก่ เรื่องวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยที่ทำให้เกิดปัญหามลพิษกับสิ่งแวดล้อม และจุดมุ่งหมายของโครงการเพื่อสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนว่าแต่ละโครงการที่ทางโรงเรียนจัดทำขึ้นมีจุดประสงค์เพื่ออะไร

1. 5 การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

นักเรียนเกือบทั้งหมดมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของทางโรงเรียนอยู่ในระดับต่ำ แต่นักเรียนส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ทางโรงเรียนจัดทำขึ้น เคยปรึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ๆ และครอบครัวเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน

ส่วนกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่นักเรียนมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ได้แก่ การเคยได้รับเลือกเป็นตัวแทนโรงเรียนไปสาธิตเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมในงานนิทรรศการต่าง ๆ และการเคยร่วมหาทุนสนับสนุนในการจัดกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน

ตอนที่ 2 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีลักษณะทางประชากรต่างกัมีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมต่างกัน

เพศ

เพศของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 1

อายุ

นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีอายุต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 เมื่อเปรียบเทียบการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมจำแนกตามระดับอายุ พบว่า นักเรียนที่มีอายุ 13 – 15 ปี มีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างจากนักเรียนที่มีอายุ 16 – 19 ปี โดยกลุ่มนักเรียนที่มีอายุ 13 – 15 ปี มีการเปิดรับข่าวสารมากกว่า แต่นักเรียนกลุ่มนี้ จะมีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างจากกลุ่มนักเรียนที่มีอายุ 10 – 12 ปี

ระดับการศึกษา

นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 เมื่อเปรียบเทียบ

การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมมากกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 แต่จะไม่แตกต่าง กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และชั้นประถมศึกษาที่มีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ระดับรายได้ของครอบครัว

นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีระดับรายได้ของครอบครัวแตกต่างกัน จะมีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

ระดับการศึกษาของบิดา

นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีบิดาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

ระดับการศึกษาของมารดา

นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีมารดาที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน จะมีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

สมมติฐานที่ 2 นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

เพศ

นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีเพศต่างกัน มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2

อายุ

นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีอายุต่างกัน มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 เมื่อเปรียบเทียบความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมจำแนกตามระดับอายุพบว่า นักเรียนที่มีอายุ 13 – 15 ปีมีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มนักเรียนที่มีอายุ 16 – 19 ปี และนักเรียนกลุ่มที่มีอายุ 10 – 12 ปี มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

ระดับการศึกษา

นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2 โดยที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมสูงสุด รองลงมาได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และนักเรียนชั้นประถมศึกษาตามลำดับ

ระดับรายได้ของครอบครัว

นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีระดับรายได้ของครอบครัวต่างกัน จะมีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2

ระดับการศึกษาของบิดา

นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีระดับการศึกษาของบิดาต่างกัน จะมีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2

ระดับการศึกษาของมารดา

นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีระดับการศึกษาของมารดาต่างกัน จะมีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2

สมมติฐานที่ 3 นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อ สิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

เพศ

นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3

อายุ

นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 3 เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมจำแนกตามระดับอายุ พบว่านักเรียนที่มีอายุ

16 – 19 ปี มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่านักเรียนกลุ่มอื่นในขณะที่นักเรียนที่มีอายุ 10 – 12 ปี และ 13 – 15 ปี มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน

ระดับการศึกษา

นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 3 เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่านักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา และชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมี ส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน แต่จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมมากกว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจะเป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมใน กิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

ระดับรายได้ของครอบครัว

นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีระดับรายได้ของครอบครัวต่างกัน จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3

ระดับการศึกษาของบิดา

นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีบิดาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3

ระดับการศึกษาของมารดา

นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีมารดาที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 3

สมมติฐานที่ 4 การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม

จากผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่อง สิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 4

สมมติฐานที่ 5 การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

จากผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 จึงเป็นไปตามสมมติฐานที่ 5 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง

สมมติฐานที่ 6 ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

จากผลการวิจัยพบว่า ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 6

อภิปรายผล

งานวิจัยสามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานต่างๆ ได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเรื่อง สิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า

นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีเพศ ระดับรายได้ของครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดาและมารดาต่างกัน จะมีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน แต่ในขณะที่นักเรียนที่มีอายุ และระดับการศึกษาต่างกัน จะมีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมต่างกัน

นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ มีลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันในเรื่องของ อายุ และระดับการศึกษา มีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 13 – 15 ปี มีแนวโน้มในการเปิดรับข่าวสารมากกว่ากลุ่มที่มีอายุ 16 – 19 ปี แต่จะมีการเปิดรับ

ข่าวสารไม่แตกต่างจากกลุ่มที่มีอายุ 10 – 12 ปี เมื่อพิจารณาผลการวิจัยจากค่าเฉลี่ยพบว่านักเรียนที่มีอายุสูงขึ้นจะมีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมน้อยลง

ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายมีแนวโน้มการเปิดรับข่าวสารน้อยกว่ากลุ่มนักเรียนกลุ่มอื่น เพราะอยู่ในช่วงที่ต้องคร่ำเคร่งกับการเรียนกวดวิชา การอ่านหนังสือเพื่อเตรียมตัวสอบเอ็นทรานซ์ เป็นกลุ่มที่ต้องคำนึงถึงการเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นไป จึงทำให้อาจมีเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมน้อยกว่านักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอน

ปลาย แต่อาจมีการเปิดรับข่าวสารที่เกี่ยวกับการสอบเอ็นทรานซ์มากกว่าข่าวสารอื่นๆ เพราะช่วงที่ผู้วิจัยเข้าไปเก็บแบบสอบถามคือช่วงเดือนมกราคม ซึ่งนักเรียนในทั้งสามโรงเรียนกำลังเตรียมตัวสอบปลายภาคการศึกษา

สามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ตามหลักแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่างๆ ดังนี้

เดอ เฟลอร์ (De Fleur) (อ้างถึงในพัชนี เชยจรรยา และคณะ, 2538) ได้วางหลักเกณฑ์พื้นฐานเกี่ยวกับทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences Theory) ไว้ว่า

1. บุคคลมีความแตกต่างกันทางด้านบุคลิกภาพและสภาพทางสังคมวิทยา
2. ความแตกต่างกันดังกล่าวนี้เป็นเพราะบุคคลมีการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน
3. บุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมต่างกันจะได้รับการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน
4. การเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันทำให้บุคคลมีทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ และบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน

จากทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคลดังกล่าวสามารถนำมาอธิบายได้ว่าทำไม นักเรียนกลุ่มที่มีความแตกต่างกันในเรื่องของอายุ และระดับการศึกษาจึงมีทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ และบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน จึงมีการเปิดรับข่าวสารของบุคคลแตกต่างกัน เพราะการเปิดรับข่าวสาร คือกิจกรรมที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งสารนิเทศข้อมูลและข่าวสารที่จะสนองความต้องการของตนทั้งในส่วนของความสนใจส่วนตัว หน้าที่การงานและการเรียนรู้ พฤติกรรมเช่นนี้เริ่มขึ้นเมื่อบุคคลนั้นต้องการรู้ ศึกษาและวิเคราะห์เรื่องราวหรือปัญหาหนึ่งปัญหาใด และพบว่าความรู้ที่ตนมีอยู่นั้นไม่เพียงพอ จึงต้องการความรู้เพิ่มเติม (Kirkkelas, 1983)

แคลปเปอร์ (Klapper, 1960) สรุปว่า คนเรามีแนวโน้มที่จะเปิดรับข่าวสารจากสื่อหรือเลือกใช้สื่อบางชนิดที่มีการเผยแพร่ข่าวสารที่ตรงกับทัศนคติหรือความสนใจของตนเอง

ทฤษฎีการเลือกและเปิดรับข่าวสารของวิลเบอร์ ชแรมม์ (Wilbur Schramm, 1973) ได้กล่าวถึงหลักที่ใช้ในการเลือกข่าวสารของบุคคลว่า ขึ้นอยู่กับหลักการใช้ความพยายามน้อยที่สุด (least

effort) และผลประโยชน์ตอบแทนที่ดีที่สุด (promise of reward) เพื่อแสวงหาข่าวสารใกล้ตัวหาได้ง่ายและเป็นข่าวสารที่มีประโยชน์กับตนเอง

ในงานวิจัยนี้พบว่ากลุ่มนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่า จากทฤษฎีการเลือกและเปิดรับข่าวสารของวิลเบอร์ ชแรมม์สามารถนำมาอธิบายได้ว่า นักเรียนกลุ่มน้อยในช่วงของการเตรียมตัวสอบเอ็นทรานซ์ เพราะฉะนั้นข่าวสารที่มีลักษณะใกล้ตัว และอยู่ในความสนใจที่จะเปิดรับข่าวสารมากที่สุดน่าจะเป็นข่าวสารด้านการศึกษา หรือข่าวสารวิชาการ ที่เอื้อต่อการเตรียมตัวสอบ ข่าวการรับสมัครสอบต่างๆ เพราะข่าวสารเหล่านี้สามารถให้ผลตอบแทนในแง่ของการตอบสนองต่อความพึงพอใจได้ทันที และนักเรียนเห็นว่าต้องมีการเปิดรับ เพราะจะเป็นประโยชน์กับตนเองในช่วงเวลานี้

ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าปัจจัยความแตกต่างระหว่างบุคคลทำให้บุคคลแต่ละคนมีการเปิดรับข่าวสารที่แตกต่างกันไป

ทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัทธา ปินทะแพทย์ (2532) ที่กล่าวไว้ว่า อายุ ทำให้บุคคลมีความแตกต่างกันในด้านความรู้ ความชำนาญ ความรับผิดชอบ ความสนใจ ความสามารถในการแก้ปัญหา ความจำเป็นคุณลักษณะ ตลอดจนพฤติกรรมที่แสดงถึงความพร้อมเนื่องจากอายุเป็นเกณฑ์

กนกวรรณ มณฑิราช (2539) ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ กับความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ของเยาวชนในจังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่าเพศที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อการเปิดรับสื่อด้านป่าไม้ ตัวแปรเรื่องอายุ ระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีผลต่อการเปิดรับข่าวสารด้านป่าไม้ต่างกัน

ฟร็ดแมน (Freedman, 1961) ศึกษาความแตกต่างของบุคคล ที่ระดับอายุต่างกัน พบว่าคนที่มียาญน้อย จะมีการเรียนรู้ และทัศนคติ ในระดับสูงกว่าผู้ที่มีอายุมาก กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ อายุของผู้รับสาร จะมีอิทธิพลต่อการสื่อสาร ไม่มากก็น้อย ซึ่งจะออกมาในรูปของความสนใจ ความเชื่อ หรือพฤติกรรมการรับข่าวสารของผู้รับสาร

อายุ และระดับการศึกษาจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนที่มีความแตกต่างกัน มีความสนใจต่างกัน และมีการเปิดรับข่าวสารต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่น พระเกียรติ ที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า

นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีเพศ ระดับ รายได้ของครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา ที่แตกต่างกัน มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน แต่ นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิม พระเกียรติที่มี อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีอายุ 13 – 15 ปี คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมมากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มนักเรียนที่มีอายุ 16 – 19 ปี คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และนักเรียนกลุ่มที่มีอายุ 10 – 12 ปี คือ มีความรู้เรื่อง สิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

สามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ตามแนวคิดของ บลูม (Bloom, 1971) และคณะ ได้แยกระดับความรู้ไว้ 6 ระดับ คือ ระดับที่ระลึกได้ ระดับที่รวบรวมสาระสำคัญได้ ระดับของการนำไปใช้ ระดับของการวิเคราะห์ ระดับ การสังเคราะห์ และระดับของการประเมิน อย่างไรก็ตาม การเกิดความรู้ไม่ในระดับใดก็ตามย่อมมีความสัมพันธ์ กับความรู้สึกนึกคิด ซึ่งเชื่อมโยงกับสภาพจิตใจในบุคคลต่างกัน อันมีปัจจัยมาจากประสบการณ์ที่สั่งสมมา และ สภาพแวดล้อมที่ทำให้บุคคลมีความคิด และแสดงออกตามความคิด ความรู้สึกของตน

จากงานวิจัยพบว่านักเรียนที่มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมดีที่มากที่สุดคือเด็กนักเรียนที่มีอายุ 13 ปีขึ้นไป ในขณะที่ นักเรียนที่มีอายุน้อยกว่า 13 ปี คือกลุ่มที่มีอายุระหว่าง 10 – 12 ปี มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของบลูม (Bloom, 1971) ว่าคนเราจะเกิดความรู้ตาม ประสบการณ์ที่สั่งสมมา อาจกล่าวได้ว่าเด็กที่มีอายุมากกว่าย่อมผ่านประสบการณ์ในการที่จะเรียนรู้ และน่าจะมีรู้มากกว่า แต่ขัดแย้ง กับผลการวิจัยที่พบว่ากลุ่มนักเรียนที่มีอายุ 16 – 19 ปี มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมน้อยกว่ากลุ่มเด็กนักเรียนอายุ 13 – 15 ปี ซึ่งอาจมีปัจจัยที่เป็นข้อจำกัด ของความสนใจในขณะที่มีการเก็บแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็น นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพราะเป็นช่วงที่นักเรียนกำลังเตรียมตัวสอบปลายภาค

เรื่องของอายุ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ย่อมส่งผลต่อความรู้ในเรื่องต่างๆ ของบุคคลแตกต่างกัน ตามไปด้วย

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยต่างๆ ดังนี้

ข้อแก้ว ประสงค์สม (2542) ศึกษาเรื่องการเปิดรับสาร ความรู้ ทศนคติ และการมีส่วนร่วมในโครงการ โรงเรียนสีขาว ของครูและอาจารย์ระดับมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง หน่วยงานที่สังกัด และเขตที่ตั้งของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน มีความรู้เกี่ยวกับโครงการโรงเรียนสีขาวต่าง กัน

โรบินสัน (Robinson, 1972) ศึกษาวิจัยและพบว่า ระดับการศึกษาของผู้รับสาร มีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อ และระดับความรู้ทางด้านข้อมูล ข่าวสารของบุคคล โดยกลุ่มคนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีการใช้สื่อและมีระดับความรู้ในเรื่องข้อมูลข่าวสารต่างกันไปด้วย

สมมติฐานที่ 3 นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ที่มีลักษณะทางประชากรต่างกันมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า

นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มี เพศ ระดับรายได้ของครอบครัว ระดับการศึกษาของบิดา และมารดาที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมใน กิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน

ในขณะที่นักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติที่มีอายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมแตกต่างกัน ซึ่งพบว่า นักเรียนที่มีอายุ 10 – 12 ปี และ 13 – 15 ปี มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยพบว่า นักเรียนที่มีอายุ 16 – 19 ปี จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมน้อยกว่าอีก 2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนน้อยกว่านักเรียนกลุ่มอื่นๆ เพราะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ต้องทุ่มเทให้กับการสอบเอ็นทรานซ์ เพราะฉะนั้นความสนใจในการที่จะเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมต่างๆที่ทางโรงเรียนจัดทำขึ้นจึงอยู่ในระดับต่ำกว่า เด็กนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของระวีราไพ ศิริคุปต์ (2540) ศึกษาเรื่องการเปิดรับสื่อ ความสนใจสื่อ และการมีส่วนร่วมในงานชุมชนสัมพันธ์ของผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนของการเคหะแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในงานชุมชนสัมพันธ์ของการเคหะแห่งชาติ แตกต่างกันตามลักษณะทางประชากรของผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนของการเคหะแห่งชาติ

สมมติฐานที่ 4 การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม

จากผลการวิจัยพบว่า

การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียน สรรค์สร้างสิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม

การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียน คือการดูรายการที่มีเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดล้อมทางสื่อโทรทัศน์ และการอ่านหนังสือพิมพ์คอลัมน์ที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เมื่อดูค่าเฉลี่ยแล้วพบว่านักเรียนมีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับต่ำ ส่วนระดับความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง

ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่า จากการเข้าไปเก็บข้อมูลในโรงเรียนทั้งสามโรงเรียนพบว่ารูปแบบของการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนมีอยู่อย่างจำกัด มีการติดป้ายประชาสัมพันธ์หน้าห้องวิทยาศาสตร์ และในห้องเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลเกี่ยวกับโครงการสิ่งแวดล้อมที่แต่ละโรงเรียนจัดทำขึ้น มีการประชาสัมพันธ์อยู่ในวงแคบ ผู้รับผิดชอบโครงการคือหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ของแต่ละโรงเรียน และต้องเป็นผู้รับผิดชอบกิจกรรมที่เกี่ยวข้องทุกกิจกรรม ในขณะที่เดียวกันกิจกรรมที่ทางโรงเรียนต้องจัดทำไม่ได้มีเฉพาะกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมเท่านั้น ยังมีกิจกรรมจากหมวดวิชาอื่นๆด้วย อีกทั้งถ้าช่วงใดทางโรงเรียนมีการดำเนินกิจกรรมด้านอื่นๆ การรณรงค์เรื่อง สิ่งแวดล้อมก็จะชะงักและไม่ต่อเนื่อง ดังนั้นโรงเรียนซึ่งเป็นสถาบันที่ใกล้ชิดกับนักเรียนเป็นอันดับสองรองจากสถาบันครอบครัว จึงไม่สามารถให้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมได้มากเพียงพอ กับการดึงดูความสนใจของนักเรียน อันจะนำไปสู่การเปิดรับข่าวสารทั้งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวของสิ่งแวดล้อมทั่วไป และเรื่องราวเกี่ยวกับโครงการสิ่งแวดล้อมที่โรงเรียนจัดทำขึ้น และจากการพูดคุยกับอาจารย์ที่รับผิดชอบโครงการพบว่าถึงแม้โครงการจะได้รับการสนับสนุนทางด้านนโยบายและงบประมาณจากผู้อำนวยการโรงเรียน ก็ยังพบว่าปัญหาที่พบคือนักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจถึงเนื้อหา และจุดมุ่งหมายของการจัดทำโครงการของโรงเรียน ดังนั้นการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมจึงไม่สอดคล้องกับความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมดังกล่าว

ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเลือกรับข่าวสารของ แคลปเปอร์ (Klapper, 1960) ที่กล่าวถึง การเลือกรับรู้ และการตีความหมาย (Selective Perception and Selective Interpretation) ว่าเมื่อบุคคลมีการเลือกรับข่าวสารจากแหล่งใดแหล่งหนึ่งแล้ว ผู้รับสารอาจมีการเลือกรับรู้และเลือกตีความสารที่ได้รับด้วยตามประสบการณ์ของแต่ละคน ผู้รับสารจะมีการตีความข่าวสารที่ได้รับมาตามความเข้าใจของตนเอง ตามทัศนคติ ประสบการณ์ ความเชื่อ และความต้องการของตน ดังนั้นการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในการเลือกรับข่าวสารต่างๆ ตามที่สามารถพบเห็นได้ภายในโรงเรียนมีอยู่อย่างจำกัด ในการที่จะเลือกรับ หรือนำไปตีความหมาย และก่อให้เกิดความรู้จึงมีข้อจำกัด และอยู่ในระดับที่การเปิดรับข่าวสารไม่ส่งผลใดๆ หรือไม่สัมพันธ์กับความรู้ในเรื่องนั้นๆได้

สามารถอธิบายเพิ่มเติมได้จากงานวิจัยที่สอดคล้องกัน ดังนี้

ไพลิน ศศิธรรณกรแก้ว (2537) ได้ศึกษาการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าระดับการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ และความตระหนักในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แต่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

พีระนันท์ บุรณโสมภณ (2538) ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และ การมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ แอตกิน (Atkin, 1973) ได้กล่าวถึงความต้องการในการรับข่าวสารของมนุษย์ว่า ในกรณีที่มีมนุษย์เกิดความไม่แน่ใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากเท่าไร ความต้องการในการรับข่าวสารของมนุษย์ก็จะมีมากขึ้นเท่านั้น

ผลการวิจัยที่ไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ แอตกิน (Atkin, 1973) เพราะกลุ่มนักเรียนมีข่าวสารข้อมูล รอบๆตัวของนักเรียนที่มีอยู่ในปริมาณน้อย และคิดว่าข้อมูลข่าวสารที่ตนเองได้รับอยู่ในระดับพอดีแล้ว จึงไม่เกิดความขัดแย้งในความคิด และไม่นำมาซึ่งการเปิดรับข่าวสารที่จะก่อให้เกิดความรู้จากแหล่งสารต่างๆ

ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับงานวิจัยต่างๆดังนี้

สุวารีย์ วงศ์วัฒนา (2536) ศึกษาการเปิดรับข่าวสาร กับความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนชาวแพ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

อุไรวรรณ โกศลวัฒน์ (2539) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาน้ำเสียในโครงการบำบัดน้ำเสียของผู้บริหารธุรกิจและเจ้าของสถานประกอบการ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร เรื่องการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย ทั้งจาก สื่อมวลชน และสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องการแก้ไขปัญหาน้ำเสียในโครงการบำบัดน้ำเสียในระดับต่ำและมีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องการแก้ไขปัญหาน้ำเสียในโครงการบำบัดน้ำเสียระดับปานกลาง แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อการแก้ไขปัญหาน้ำเสียในโครงการบำบัดน้ำเสีย

เกรียงชัย เหลืองภัทรเชวง (2540) ได้ศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมในระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมของพนักงานในโรงงาน กลุ่มบริษัทมินิแบ (ประเทศไทย) ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสาร เรื่องระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมจากโทรทัศน์ แผ่นพับ และปฏิทินของบริษัท มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม

ชลดา ทองสุกนอก (2540) ศึกษาเรื่องการเปิดรับสื่อ ความรู้ ทักษะ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับสื่อมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความรู้ ทักษะ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงาน

สมมติฐานที่ 5 การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

จากผลการวิจัยพบว่า

การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียน สรรค์สร้างสิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการดำเนิน กิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ สื่อบุคคล และสื่อสิ่งพิมพ์ ในส่วนของการมีส่วนร่วม พบว่านักเรียนส่วนใหญ่เคยเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ทางโรงเรียนจัดทำขึ้น เคยปรึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนๆ และครอบครัวเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน

นักเรียนมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ โอคีฟ และ สเป็ทนาเกล (O'Keefe and Spetnagel, 1973) ที่พบว่ากลุ่มนิสิต นักศึกษามีความชอบที่จะเปิดรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์มากกว่าสื่อประเภทอื่นๆ

จากผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีจุดมุ่งหมายในการเปิดรับข่าวสาร เพื่อความบันเทิงมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเฮอร์ล็อก (Hurlock, 1974 อ้างถึงในภักธินดา พันธุมเสน, 2536) ที่ว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่มีพัฒนาการหลากหลาย จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้คนในวัยนี้มีความสนใจในเรื่องต่างๆมากมาย ซึ่งหนึ่งในความสนใจเหล่านั้นคือความสนใจในการพักผ่อนหย่อนใจ (Recreation Interests) และการเลือกรับสื่อโทรทัศน์และวิทยุ ก็อยู่ในความสนใจประเภทนี้

ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ระวีราไพ ศิริคุปต์ (2540) ศึกษาเรื่องการเปิดรับสื่อ ความสนใจสื่อ และการมีส่วนร่วมในงานชุมชนสัมพันธ์ของผู้อยู่อาศัยในคณะชุมชนของการเคหะแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่าความสนใจสื่อที่ใช้ในงานชุมชนสัมพันธ์ของผู้อยู่อาศัยในคณะชุมชนของการเคหะแห่งชาติ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในงานชุมชนสัมพันธ์ของการเคหะแห่งชาติ

ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่าการเปิดรับข่าวสารของนักเรียนจากสื่อโทรทัศน์ กลุ่มนักเรียนอาจมีการรับชมภาพยนตร์โฆษณาของโครงการรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อมต่างๆ ตัวอย่างเช่น ภาพยนตร์โฆษณาของโครงการรวมพลังหารสอง ซึ่งรณรงค์ให้ทุกคนช่วยกันประหยัด รักษา และอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งมีรูปแบบที่น่าสนใจ ใช้เนื้อหาที่เป็นภาพมองให้เห็นชัดเจนว่าถ้าเราไม่ช่วยกันประหยัด รักษา หรืออนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติแล้วผลที่จะตามมาจะเป็นอย่างไร

ไร รูปแบบของภาพยนตร์โฆษณานั้นมีความน่าสนใจ และน่าจดจำ มีการฉายซ้ำกันบ่อยๆ มีการออกอากาศอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการจดจำ เพราะจุดประสงค์ของการรณรงค์ใดๆ ก็ตามก็คือการมุ่งจูงใจให้ผู้รับสารมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โครงการรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อมก็คือมุ่งให้ผู้รับสารเกิดความตระหนัก อันจะส่งผลต่อการให้ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมในที่สุด ดังนั้นจึงอาจเป็นไปได้ว่ากลุ่มนักเรียนมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ มีการรับชมภาพยนตร์โฆษณารณรงค์ทางด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีรูปแบบน่าสนใจโดยใช้ข้อความที่มีความหมาย โนมิน่า และเชิญชวน ทำให้นักเรียนอยากปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยการมีส่วนร่วมเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการรณรงค์เกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่านักเรียนมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลมากเป็นอันดับสอง รองจากสื่อโทรทัศน์ สื่อบุคคล คือ ผู้ปกครอง อาจารย์ เพื่อนนักเรียน ญาติ มีความใกล้ชิดกับผู้เปิดรับข่าวสารมาก ดังนั้นการเปิดรับข่าวสารประเภทของการสื่อสารระหว่างบุคคล ที่เป็นการสื่อสารแบบสองทาง หรือการสื่อสารแบบตัวต่อตัวนี้ จึงมีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของบุคคลนั้นได้ สามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ โดยแนวคิด และทฤษฎีต่างๆ ดังนี้

เด็กวัยรุ่นเป็นวัยที่เริ่มแยกตัวเป็นอิสระจากครอบครัว และให้ความสำคัญกับเพื่อนมากขึ้น มีการคบเพื่อนเป็นหมู่คณะ เป็นเพื่อนสนิทหรือเป็นเพื่อนคู่หู ซึ่งเป็นการแสดงออกถึงความต้องการที่จะเรียนรู้และมีบทบาทในสังคม ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน เพื่อสามารถเป็นสมาชิกหรือส่วนหนึ่งของกลุ่มและสังคม (คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมและดูแลเด็กวัยรุ่น, 2535)

ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคลมากเป็นอันดับสองรองจากสื่อโทรทัศน์ ตามแนวคิดของคณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมและดูแลเด็กวัยรุ่น สามารถอธิบายเพิ่มเติมได้ว่า เพื่อน คือกลุ่มบุคคลซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญ ในการที่นักเรียนจะมีการเปิดรับข่าวสาร และถ้ากลุ่มเพื่อนมีการชักจูง หรือชักชวน ให้ทำกิจกรรมอะไร เด็กนักเรียนย่อมมีแนวโน้มที่จะเชื่อ และ คล้อยตามความคิดเห็น หรือคำพูดของเพื่อน เพื่อนจึงเป็นสื่อบุคคลประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญ เมื่อเพื่อนคนหนึ่งเห็นว่าการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่สมควรให้ความร่วมมือ เพื่อนในกลุ่มคนอื่นๆ ก็น่าจะมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมด้วย เพราะฉะนั้นการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมจากสื่อบุคคล จึงมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียน

เสถียร เขยประทับ (2539) ได้กล่าวว่า “การสื่อสารระหว่างบุคคลนั้นเป็นการสื่อสารแบบ สองทาง ในขณะที่สื่อสารสามารถแก้ไขและสร้างความเข้าใจให้ตรงกันได้ รวมถึงสามารถชักจูงใจให้เปลี่ยนทัศนคติเดิมที่เป็นอยู่ได้”

แคทซ์ และ ลาซาร์สเฟลด์ (Katz and Lazarsfeld, 1955) พบว่า รูปแบบของการสื่อสารระหว่างบุคคล (interpersonal communication) หรือการสื่อสารแบบตัวต่อตัว (face-to-face) นั้นมีผลต่อผู้รับสารในการที่จะยอมเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และยอมรับที่จะร่วมมือในการปฏิบัติมากที่สุด

กู๊ดอินาฟ (Goodenough, 1966) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อบุคคลเหล่านั้น ได้รู้ถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้ามามีส่วนร่วมซึ่งเกิดจากการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ระหว่างผู้เข้าร่วมด้วยกัน หรือจากการได้รับความช่วยเหลือจากผู้เข้าร่วมคนอื่น ๆ ด้วย

แคลปเปอร์ (Klapper, 1968) ได้อธิบายถึงบทบาทของสื่อที่มีต่อผู้รับสารว่า สื่อบุคคลเป็นประเด็นสำคัญที่ก่อให้เกิดผลต่อผู้รับ และยังได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่าสื่อบุคคลเป็นตัวสำคัญที่จะสกัดกั้นหรือส่งเสริมในสังคมนั้นๆ ให้อยอมรับหรือไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง และถ้าสื่อบุคคลที่เป็นผู้นำความคิดเห็นในเรื่องที่ต้องการการเปลี่ยนแปลงด้วยแล้ว บทบาทของสื่อบุคคลจะมีความสำคัญอย่างยิ่ง นับว่าสื่อบุคคลเป็นรูปแบบที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และรวมกันทำกิจกรรมได้ดีที่สุด จึงสรุปได้ว่า สื่อบุคคลเป็นตัวชี้ที่มีผลต่อการทำให้ผู้รับยอมรับที่จะเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และยอมรับร่วมมือปฏิบัติมากที่สุด

โรเจอร์ส และชูเมคเกอร์ (Rogers and Shoemaker, 1971) เรื่อง “การสื่อสารระหว่างบุคคลโดยใช้สื่อบุคคลเป็นผู้เผยแพร่ข่าวสาร สื่อบุคคลจะมีประโยชน์มาก ในกรณีให้ผู้ส่งสารหวังผลให้ผู้รับสารเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการรับสาร และเมื่อผู้รับสารได้รับสารเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ก็จะทำให้เกิดความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ และความรู้ ความเข้าใจ จะทำให้เกิดทัศนคติกับเรื่องนั้น และขั้นสุดท้ายก็จะก่อให้เกิดพฤติกรรมที่กระทำต่อเรื่องนั้นๆ ตามมา”

ซิมบาโด (Zimbardo, 1991) ที่ว่า “เมื่อมีการแสวงหาข่าวสารอย่างต่อเนื่อง จะก่อให้เกิดความสนใจ ความเข้าใจ และการยอมรับ ซึ่งนับว่าเป็นขั้นตอนสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ”

สรุปได้ว่าสื่อบุคคลมีอิทธิพลอย่างยิ่ง ในกระบวนการสื่อสารที่จะก่อให้เกิดการมีส่วนร่วม อย่างไรก็ตามมีงานวิจัยหลายชิ้นแสดงให้เห็นว่าการใช้การสื่อสารเพื่อการพัฒนา มักจะต้องใช้สื่อมวลชนและสื่อบุคคลร่วมกัน

สามารถอธิบายเพิ่มเติมได้จากงานวิจัยซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ดังนี้

สุภารักษ์ จุตระกูล (2536) ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (Recycle) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร การเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ แผ่นพับ ไปสเตอร์ งานนิทรรศการ มีความ

สัมพันธ์กับความถี่เกี่ยวกับการทิ้งขยะแยกประเภท การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน บุคคลในครอบครัว เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมอาชีพ แผนพับ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม

ไพลิน ศศิณารแก้ว (2537) ได้ศึกษาการเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ ความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าประชาชนในเขตกรุงเทพฯ มีระดับการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์ กับความรู้ และความตระหนักในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม แต่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

พีระนันท์ บุรณโสมภณ (2538) ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสาร ความรู้ ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจนั้น มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกต่อทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

จารุณี บุญนิพัทธ์ (2539) ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับความตระหนัก ทักษะคิด และการมีส่วนร่วมเรื่องสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม เขตอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับความตระหนักในการรักษาสิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมจากสื่อบุคคล มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อการรักษาสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ทัศนคติที่มีต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมยังมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการรักษาสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

ชลดา ทองสุกนอก (2540) ศึกษาเรื่องการเปิดรับสื่อ ความรู้ ทักษะคิด ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับสื่อมวลชนจากนิตยสาร อินเทอร์เน็ต และสื่อบุคคลจากผู้สัมมนาและผู้เข้าร่วมสัมมนา พนักงานในที่ทำงาน และความตระหนักต่อการอนุรักษ์พลังงาน เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลในการทำนายเรื่องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานในเชิงบวก

ระวีราไพ ศิริคุปต์ (2540) ศึกษาเรื่องการเปิดรับสื่อ ความสนใจสื่อ และการมีส่วนร่วมในงานชุมชนสัมพันธ์ของผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนของการเคหะแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับสื่อที่ใช้ในงานชุมชนสัมพันธ์ของผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนของการเคหะแห่งชาติ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในงานชุมชนสัมพันธ์ของการเคหะแห่งชาติ ความสนใจสื่อที่ใช้ในงานชุมชนสัมพันธ์ของผู้อยู่อาศัยในเคหะชุมชนของการเคหะแห่งชาติ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมในงานชุมชนสัมพันธ์ของการเคหะแห่งชาติ

งานวิจัยที่ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยนี้คือ

สุวารีย์ วงศ์วัฒนา (2536) ศึกษาการเปิดรับข่าวสาร กับความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนชาวแพ จังหวัดพิษณุโลก พบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร มีความสัมพันธ์เชิงบวก

กับความรู้ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแต่ไม่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ทั้งนี้การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง เพราะการรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันทั้งภาครัฐ และเอกชน ต้องมีการรณรงค์อย่างจริงจัง ต้องทำอย่างต่อเนื่อง และเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลา

สมมติฐานที่ 6 ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

จากผลการวิจัยพบว่า

ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่าความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางนั้น พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าโรงเรียนของตนนั้นมีกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมเรื่องอะไร และโรงเรียนมีจุดมุ่งหมายอย่างไรในการทำกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม จากจุดนี้น่าจะมีความสัมพันธ์อันนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ หรือไม่มีความสัมพันธ์กันเลย เมื่อนักเรียนไม่ทราบจุดประสงค์ที่แท้จริงของการทำกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ก็ไม่เกิดแรงจูงใจที่จะให้ความร่วมมือในการเข้าร่วม หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น เพราะไม่ทราบว่าถ้าร่วมมือไปแล้วจะได้รับผลตอบแทนอะไร ในลักษณะไหน และอย่างไร

ทฤษฎี KAP (Knowledge – Attitude – Practice) ของโรเจอร์ส (Rogers, 1978) ได้อธิบายไว้ว่า “ในกรณีทั่วไปนั้นเมื่อบุคคลมีความรู้ มีทัศนคติอย่างไร ก็จะแสดงพฤติกรรมไปตามนั้น แต่จะไม่เกิดทุกกรณีไป คือ ถ้าเกิดความไม่สอดคล้องสัมพันธ์กันของความรู้ ทัศนคติ และ พฤติกรรมนั้น เรียกว่า ช่องว่างของความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม หรือ KAP-GAP” ดังนั้น จึงไม่จำเป็นเสมอไปว่าความรู้ที่มีอยู่จะก่อให้เกิดการปฏิบัติตามมา

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยต่างๆ ดังนี้

วินสตัน (Winston, 1973) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ด้านความตระหนักของนักเรียนมัธยมในซิดคาโก ต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนนิยมอ่าน และมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งแวดล้อม และจากการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ ระหว่างความห่วงใยในปัญหา กับความตระหนัก และการปฏิบัติจริงในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ริชมอนด์ (Richmond, 1977) ทำการศึกษาเกี่ยวกับความรู้ และทัศนคติด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้น ม. 5 ในประเทศอังกฤษ ผลของการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมค่อนข้างต่ำ แต่เข้าใจโดยสังเขปเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมกว้างขวางพอสมควร มีทัศนคติต่อสิ่งแวดล้อมทั่วไปเป็นไปในทางบวก แต่ถ้ามีเรื่องของความรับผิดชอบหรือเสียสละเป็นภาระด้วยก็จะเป็นไปในทางลบ

พีระนันท์ บุรณโสภณ (2538) ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสาร ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนั้น มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการใช้ผลิตภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยต่างๆ ดังนี้

วินเคิล การ์ (Winkel Gary H., 1988) ทำการศึกษา ทัศนคติ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมของเจ้าของบ้านในเกาะสเตเทน เมืองนิวยอร์ก ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงาน และทัศนคติมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความตระหนักในการอนุรักษ์พลังงาน ทัศนคติจะเป็นตัวทำนายการมีพฤติกรรมในการอนุรักษ์พลังงาน

ซินแคลร์ จอห์น (Sinclair John, 1995) พบว่า การให้ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานทำให้เพิ่มอัตราการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงาน และยังพบว่าความรู้มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงาน

คุก คาโรแลน (Cook Carolann, 1996) พบว่า การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานในครอบครัวที่เมืองเวอริจี่เนี่ยตะวันตก จำนวน 421 ครอบครัว พบว่าครอบครัวเดียวที่มีการศึกษาสูงและระดับรายได้สูง มีอาชีพที่มั่นคง ส่วนใหญ่จะมีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานอยู่แล้ว ผู้ที่เป็นเจ้าของบ้านจะมีการอนุรักษ์พลังงานเป็นขั้นตอนมากกว่าผู้ที่อยู่บ้านเช่า และพบว่าความรู้และความตระหนักมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงาน

นาดี แอนน์ (Nady Ann, 1996) พบว่า จากการประเมินทัศนคติของนักเรียนหลังจากให้ความรู้เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน วัดผลได้ว่าประสบความสำเร็จในการให้ความรู้ มีผลทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานเพิ่มขึ้น

สุมาลี ตั้งจิตต์ศีล (2537) ศึกษาถึงพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำกับความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำของประชาชนในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบ

ว่า ความรู้ในเรื่องการรักษาแหล่งน้ำมีความสัมพันธ์กับทัศนคติ และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ และในส่วนของทัศนคติก็มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ

ศศิวิมล ปาลศรี (2538) ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมการใช้พลังงานอย่างประหยัด ของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับทราบข่าวสารการณรงค์จากสื่อมวลชนในระดับต่ำ ความรู้เกี่ยวกับการใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างประหยัดไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ และพฤติกรรมการใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างประหยัด แต่ทัศนคติต่อการใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างประหยัดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมการใช้พลังงานไฟฟ้าอย่างประหยัด

อุไรวรรณ โกศลวัฒน์ (2539) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติและการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาน้ำเสียในโครงการบำบัดน้ำเสียของผู้บริหารธุรกิจและเจ้าของสถานประกอบการ ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ในเรื่องการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในโครงการบำบัดน้ำเสีย แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการแก้ไขปัญหาในโครงการบำบัดน้ำเสีย นอกจากนี้ทัศนคติในการแก้ไขปัญหาน้ำเสีย ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในโครงการบำบัดน้ำเสีย

เกรียงชัย เหลืองภัทรเชวง (2540) ได้ศึกษาการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมของพนักงานในโรงงาน กลุ่มบริษัทมีนีสเบ (ประเทศไทย) ผลการวิจัยพบว่า ความรู้เรื่องระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม ทัศนคติเรื่องระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม

ชลดา ทองสุกนอก (2540) ศึกษาเรื่องการเปิดรับสื่อ ความรู้ ทัศนคติ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงาน

ช่อแก้ว ประสงค์สม (2542) ศึกษาเรื่อง การเปิดรับสาร ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในโครงการโรงเรียนสีเขียว ของครูและอาจารย์ระดับมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ และทัศนคติต่อโครงการโรงเรียนสีเขียว มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในโครงการโรงเรียนสีเขียว

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การรับรู้ข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียน ส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ ซึ่งถือเป็นสื่อที่ค่อนข้างเปิดกว้างและมีข่าวสารด้านอื่น ๆ ซึ่งอาจทำให้นักเรียนรับรู้และตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยตรงได้ไม่มากนัก ดังนั้นโรงเรียนในฐานะเป็นสถาบันที่ใกล้ชิดกับนักเรียนรองจากสถาบันครอบครัว โรงเรียนควรมีการเผยแพร่

ข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมให้แก่นักเรียน โดยอาศัยสื่อที่สามารถเข้าถึงนักเรียนได้โดยตรง เช่น การรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง อาทิเช่น การจัดบอร์ดนิทรรศการ การเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียน และการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามสื่อบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อน ครู อาจารย์ และผู้ปกครอง ซึ่งเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดและมีอิทธิพลต่อเด็กเป็นอย่างมาก ดังนั้นบทบาทของครูในฐานะที่เป็นแบบอย่างทางด้านความคิดของนักเรียน ควรเพิ่มเติมเนื้อหาเรื่องสิ่งแวดล้อมในกิจกรรมการเรียนการสอน หรือมีการพูดแนะแนวในการปฏิบัติตนเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมช่วยในการอนุรักษ์ และรักษาทรัพยากรธรรมชาติด้วย

ทั้งนี้จากการวิจัยยังพบว่านักเรียนมีความรู้ในจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอยู่ในระดับต่ำ โดยที่นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าการจัดกิจกรรมต่างๆเหล่านั้นไปเพื่อจุดประสงค์อะไร และจะได้รับผลตอบแทนอะไรในการร่วมทำกิจกรรมนั้น เพราะฉะนั้นทางโรงเรียนควรมีการรณรงค์อย่างต่อเนื่องเมื่อมีการจัดกิจกรรมใดๆ เน้นการสื่อสารให้กลุ่มนักเรียนทราบถึงวัตถุประสงค์ของการดำเนินโครงการ และผลดีที่จะเกิดตามมา ถ้าโครงการนั้นได้รับความร่วมมือจากนักเรียนส่วนใหญ่ในโรงเรียน การรณรงค์อาจทำได้โดยการใช้สื่อบุคคลที่มีความสนิทสนมกับนักเรียน เช่น อาจารย์ประจำชั้นต่างๆ กลุ่มเพื่อนๆซึ่งมีลักษณะเป็นผู้นำกลุ่ม ช่วยในการชี้แจง และโน้มน้าว

2. นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมเพียงในระดับปานกลาง ผลการวิจัยพบว่าการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมไม่สัมพันธ์กับความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม ความรู้ที่นักเรียนมีเป็นความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั่วไป เช่น ผลเสียจากการตัดไม้ทำลายป่า และสาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ในขณะที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมใกล้ตัวบางอย่างนักเรียนยังมีความรู้ในระดับต่ำ อาทิ ปัญหาด้านขยะมูลฝอย ดังนั้น หน่วยงานทั้งภาครัฐ และเอกชน ควรร่วมมือกันในการให้ความสำคัญให้มีการรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อมมากขึ้น อาจทำได้โดยการสนับสนุนให้มีรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ทางสื่อโทรทัศน์ให้มากขึ้น เพราะในปัจจุบันมีสถานีวิทยุโทรทัศน์แบบไม่เสียค่าใช้จ่าย (Free TV.) 6 สถานี ได้แก่ สถานีวิทยุโทรทัศน์ ช่อง 3 ช่อง 5 ช่อง 7 ช่อง 9 ช่อง 11 และไอทีวี แต่มีรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเพียง 7 รายการ (ที่มา : จากการสอบถามผังรายการของฝ่ายบริการลูกค้า บริษัทชูโอเซ็นโก (ประเทศไทย) จำกัด เมื่อเดือนธันวาคม 2544) เฉลี่ยเพียงหนึ่งรายการ ต่อหนึ่งสถานี ซึ่งนับว่าน้อยมากเมื่อเทียบกับรายการประเภทอื่นๆ ในส่วนของสื่อบุคคล ครู อาจารย์ ควรมีการให้ความรู้ หรือความเข้าใจแก่นักเรียนเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมสำคัญ ตลอดจนการจูงใจเพื่อให้นักเรียนสามารถมีส่วนร่วมในการป้องกัน และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองให้ทั่วถึงมากกว่าที่เป็นอยู่ เพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนัก และอยากมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมของส่วนรวม

3. โรงเรียนทั้งสามแห่งได้รับทุนสนับสนุนกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนจากโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ประสบความสำเร็จในแง่ของความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหา และการมีส่วนร่วม แต่ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่าเมื่อเวลาผ่านไปในระยะหนึ่งและปัญหาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนนั้นได้รับการแก้ไขไปแล้ว อาจเป็นผลให้การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเรื่องสิ่งแวดล้อมต่างๆไปของนักเรียนส่วนใหญ่

อยู่ในระดับต่ำ โรงเรียนจึงควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม และสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึง และต่อเนื่อง โดยอาจจะกำหนดให้การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน จัดอยู่ในวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์ ให้นักเรียนมีการรวมกลุ่มเพื่อเสนอโครงการเพื่อการอนุรักษ์ และรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในบริเวณโรงเรียนและชุมชน เน้นการทำงานแบบเป็นกลุ่ม นักเรียนจะได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ร่วมกันคิด และร่วมกันค้นคว้า เพื่อหาปัญหาที่เกิดขึ้น อันเป็นปัญหาใกล้ตัว ซึ่งนักเรียนและชุมชนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเอง เมื่อนักเรียนมีการลงมือทั้งด้านความคิดและการลงมือกระทำด้วยตัวเอง เป็นบูรณาการทางด้านสิ่งแวดล้อม นักเรียนย่อมมีการเปิดรับข่าวสาร มีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น และนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมที่มากขึ้นในที่สุด

4. การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียน ซึ่งแตกต่างกันตามระดับอายุ และระดับการศึกษา พบว่านักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีการแสวงหาข่าวสารในระดับต่ำกว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ดังนั้นควรส่งเสริมให้มีการรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อม และปลูกฝังความตระหนักในการมีส่วนร่วมเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกับเด็กนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้มากขึ้น ทั้งนี้ในส่วนของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายควรจะรณรงค์เมื่อเด็กกลุ่มนี้เริ่มเรียนในระดับมหาวิทยาลัยแล้ว เพราะในขณะที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนักเรียนน่าจะมีความสนใจมุ่งไปในเรื่องของการเตรียมตัวสอบเอ็นทรานซ์มากกว่า

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาในครั้งนี้ ทำการวิจัยเชิงสำรวจเท่านั้น จึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติม คือ ทำการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กับอาจารย์ นักเรียนที่มีบุคลิกภาพของผู้นำ ผู้ตาม นักเรียนที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในระดับต่ำ และสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนที่อยู่รอบๆ โรงเรียน เพราะการศึกษาครั้งนี้ไม่ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้เด็กนักเรียนจะมีส่วนร่วม หรือไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เพื่อให้สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนงานด้านประชาสัมพันธ์ และการรณรงค์แก่กลุ่มเด็กและเยาวชน ในกิจกรรมรณรงค์รูปแบบต่างๆได้

2. การศึกษาในครั้งนี้ ได้ทำการศึกษาเฉพาะนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติในเขตกรุงเทพมหานคร จึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อเปรียบเทียบกับนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการเฉลิมพระเกียรติในต่างจังหวัด

3. จากผลการวิจัยพบว่าการแสวงหาข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำแต่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลางแต่ไม่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้นเพื่อศึกษาว่าปัจจัยใดมีผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วม

ควรศึกษาตัวแปรอื่นๆ นอกเหนือจากการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ เช่น ทักษะคิด หรือความตระหนัก ว่ามีความเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของนักเรียนหรือไม่

4. จากผลการวิจัยพบว่าการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนอยู่ในระดับต่ำแต่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลางแต่ไม่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้นควรศึกษาถึงกลยุทธ์ในการรณรงค์ และการประชาสัมพันธ์ของกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม ที่โรงเรียนต่างๆ ใช้อยู่ในปัจจุบัน ว่ามีรูปแบบใด แล้วนำมาปรับปรุงให้นักเรียนมีความรู้ มีการเปิดรับข่าวสาร และมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กนกวรรณ มณฑิราช . พฤติกรรมกา^รเปิดรับข่าวสารด้านป่าไม้ กับความ^รู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ ของเยาวชนไทย ในจังหวัดกาญจนบุรี . วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม . การส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย .
กรุงเทพมหานคร : บริษัท แพลน ฟรันที้ดิง จำกัด, 2542.
- กรรถรัตน์ หวังเพชร . การแสวงหาข่าวสาร การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจในข่าวสาร เรื่องการ
แปรรูปวัสดุวิสาหกิจของพนักงานองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย . วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- เกรียงชัย เหลืองภัทรเชวง . การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในระบบการจัด
การสิ่งแวดล้อมของพนักงานในโรงงาน กลุ่มบริษัทมินิแบ (ประเทศไทย) . วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2540.
- ขวัญใจ เกียรติศักดิ์สาคร . รูปแบบการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมกา^รบริโภคผลิตภัณฑ์เพื่อ
สิ่งแวดล้อมของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมและดูแลเด็กวัยรุ่น . ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนา
เด็กวัยรุ่น . กรุงเทพมหานคร, 2535
- จารุณี บุญนิพัทธ์ . พฤติกรรมกา^รเปิดรับข่าวสารกับความตระหนัก ทัศนคติและการมีส่วนร่วม
เรื่องสิ่งแวดล้อมของพนักงานโรงงานอุตสาหกรรม เขตอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ .
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2539.
- ชลดา ทองสุกนอก . การเปิดรับสื่อ ความรู้ ทัศนคติ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วมในการ
อนุรักษ์พลังงานของเจ้าของอาคารและโรงงานควบคุม . วิทยานิพนธ์ปริญญามหา
บัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- ช่อแก้ว ประสงค์สม . การเปิดรับสาร ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในโครงการโรงเรียนสีเขียว
ของครูและอาจารย์ระดับมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

- दानินท์ กิจนิษฐ์ . การเปิดรับสาร ความรู้ ทักษะคนดี และการอนุรักษ์พลังงานในโครงการ
รวมพลังหารสองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- เต็มดวง รัตนทัศน์ . สิ่งแวดล้อมศึกษาและประชากรศึกษา . กรุงเทพมหานคร : ครูสัมพันธ์
2529.
- นิวัติ เรืองพานิช . การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม . กรุงเทพมหานคร : เฉลิมชาต
การพิมพ์, 2528.
- บริษัทอีคอนนิวส์ จำกัด . หนังสืออีคอนนิวส์ ฉบับที่ 383 วันที่ 2 ตุลาคม 2543 .
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2543.
- บุญลือ ศษเสณีย์ . ศึกษาความรู้และความตระหนักของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์
สิ่งแวดล้อม บริเวณสถานที่ท่องเที่ยวชายทะเล ศึกษาเฉพาะกรณีเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง .
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, 2532.
- ปธาน สุวรรณมงคล . ทัศนะบางประการในเรื่องสภาพตำบลกับการมีส่วนร่วมของชุมชน .
ใน ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (บรรณาธิการ). การมีส่วนร่วมของประชาในการพัฒนา .
กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภาการพิมพ์, 2527.
- ประมะ สตะเวทิน . หลักนิเทศศาสตร์ . กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดการพิมพ์, 2540.
- ปฤษฎา บุญเจือ . การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการ
ประสานความร่วมมือพัฒนาทุ่งกุลาร้องไห้ จังหวัดร้อยเอ็ด . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2536.
- ปรีชา ชุนทรง . พฤติกรรมกรเปิดรับ และความพึงพอใจของเด็กในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อ
รายการสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์สำหรับเด็ก . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการ
ประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- พัชนี เสงี่ยมฉายา, เมตตา วิวัฒนาบุญ และถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์ . แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์ .
กรุงเทพมหานคร: บริษัทเวิลด์การพิมพ์ (1998) จำกัด, 2541.
- พีระนนท์ บุรณะโสภณ . พฤติกรรมกรเปิดรับสาร ความรู้ ทักษะคนดีและการมีส่วนร่วมในการใช้
ผลิตภัณฑ์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์ปริญญา
โทมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2538.

- ไพลิน ศศิณกรแก้ว . การเปิดรับข่าวสารสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ ความรู้ ความตระหนัก และ
การมีส่วนร่วมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์
 ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
 2537.
- ภัทนิดา พันธุมเสน . การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อมวลชนของนักเรียนโรงเรียนสตรี
นนทบุรี . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาการสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย . 2535
- ยุบล เบ็ญจรงค์กิจ . การวิเคราะห์ผู้รับสาร . กรุงเทพมหานคร : คณะนิเทศศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- ระวีราไพ ศิริคุปต์ . การเปิดรับสื่อ ความสนใจสื่อ และการมีส่วนร่วมในงานชุมชนสัมพันธ์ของผู้ผู
อาศัยในเคหะชุมชนของการเคหะแห่งชาติ . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ
 ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- วิเชียร เกตุสิงห์ . การวิจัยเชิงปฏิบัติ . กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2539.
- ศศิวิมล ปาลศรี . พฤติกรรมกรเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทศนคติและพฤติกรรมกรใช้พลังงาน
ไฟฟ้าอย่างประหยัดของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจและเอกชน ในเขต
กรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิต
 วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- สวณิต ยมาภัย และระวีวรรณ ประกอบผล . แบบจำลองการสื่อสาร . กรุงเทพมหานคร :
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528
- สุภารักษ์ จุตระกุล . การศึกษาพฤติกรรมกรเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ทศนคติ และการมีส่วนร่วม
ในการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ของประชาชนในเขต
กรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิต
 วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- สุมาลี ตั้งจิตต์ศิลป์ . พฤติกรรมกรเปิดรับสื่อเกี่ยวกับการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำ ความรู้ ทศนคติ
และพฤติกรรมกรมีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพแหล่งน้ำของประชาชนในเขต
กรุงเทพมหานคร . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิต
 วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- สุวารีย์ วงศ์วัฒนา . พฤติกรรมกรเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ความตระหนัก และการมีส่วนร่วม
ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนชาวแพ จังหวัดพิษณุโลก . วิทยานิพนธ์ปริญญา
 โทบริหารธุรกิจ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. การสื่อสารกับสังคม. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- อดิสรณ์ พัฒน์ . การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย .
ใน ทวิทอง หงษ์วิวัฒน์(บรรณาธิการ) การมีส่วนร่วมของประชาในการพัฒนา .
กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์, 2527.
- อุทัยวรรณ โกศลวัฒน์ . พฤติกรรมกรเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการ
แก้ไขปัญหาหนี้เสียในโครงการบำบัดน้ำเสียของผู้บริหารธุรกิจ และเจ้าของสถานประกอบ
การ . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537.
- อุษณีย์ ศิริสุนทรไพบุลย์ . แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชน ในโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ของ
รัฐ ศึกษาเฉพาะโครงการเขื่อน หรืออ่างเก็บน้ำ . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

ภาษาอังกฤษ

- Agbayani, Jose A. Jr. Popular Participation in Community Development in The Philippines. Manila : Univrsity of Philippines, 1970.
- Bloom, benjamin S, Thomas J. and Madaus Greorge F. Hand Book on Formative and Summative Evaluation of Student Learning. New York : Mc Graw – Hill Book Company, 1971.
- De Fleur, Melvin L. 1956. Theories of Mass Communication. New York : David Mackay Company.
- Goodenough, Nard H . Cooperation in Change Part 1 . New York : John Wileg and Son, 1966.
- Katz. 1959. Mass Communication Research and the Study of Popular Culture. Studies in Public Communication 2, An Editorial Note on a Possible Future for the Journal.
- Klapper, Joseph T. 1960. The Effect of Mass Communication. New York: The Free Press.
- McComb. M.E. and L. Becker. 1979. Using Mass Communication Theory. New Jersey: Prince Hall Inc.
- Reeder William W. Directive Factors in Social Action : A Multiple Factor Theory of Social Action. CD. Review Vol. 8 no. 2, June 1963.
- Schramm, W. Channels, and Audiences. Handbook of Communication. Chicago : Rand Mc. Nally College Publishing Company, 1973.

White, Shirey A With Nair K Sadanandan & Ascrot Joseph. Participatory Communication. New Delhi : Sage Publications India, 1964.

Zimbardo, Philip ; Ebbesen, Ebbe B.; and Maslach Christina . Influencing Attitudes and Changing Behavior . 2nd ed. California : Addison Wesley Publishing Company, 1977.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โครงการ

"โรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่น เฉลิมพระเกียรติ"

ซึ่งด้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ที่มาของโครงการ

เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช ล้นเกล้าฯ ของพลกนิกรชาวไทยทั่วหล้าในวาระที่ทรงมีพระชนมพรรษาครบ 6 รอบ และเพื่อสนองพระราชปณิธานของพระองค์ที่ทรงมีความห่วงใยต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม กลุ่มบริษัทยอนต้าในประเทศไทยและพนักงาน ได้ริเริ่มและสนับสนุนโครงการสร้างสรรค์พัฒนาสิ่งแวดล้อมขึ้นในปี พ.ศ.2542 โดยได้รับพระบรมราชานุญาตให้ดำเนินโครงการ "โรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่น เฉลิมพระเกียรติ" ซึ่งด้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยได้มอบหมายให้สมาคมสร้างสรรค์ไทย หรือ ดาวิเศษ เป็นผู้ดำเนินโครงการ ภายใต้ความร่วมมือจากกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงมหาดไทย

แนวคิดของโครงการ

แนวคิดหลักของโครงการคือการเปิดโอกาสให้โรงเรียน อันประกอบด้วยครู นักเรียน ได้คิดริเริ่มสร้างสรรค์และเสนอโครงการเพื่อการดูแล รักษา พัฒนา ตลอดจนหาแนวทางแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่โรงเรียนและชุมชนเผชิญอยู่ โดยโครงการที่ผ่านการคัดเลือกจะได้รับทุนสนับสนุน เพื่อดำเนินโครงการให้สำเร็จเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ มุ่งเน้นให้ชุมชนและผู้ปกครองเข้ามีส่วนร่วมในโครงการเพื่อการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างยั่งยืน สำหรับโรงเรียนที่ดำเนินโครงการเป็นผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ สามารถขยายผลได้ในระยะยาว และสามารถบูรณาการเข้าสู่ห้องเรียนให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้และมีส่วนร่วม จะได้รับการคัดเลือกเข้าชิงรางวัลด้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยโรงเรียนที่ชนะเลิศจะได้รับการประกาศเป็น โรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่น เฉลิมพระเกียรติ ในระดับประเทศ

วัตถุประสงค์

- เพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ครบ 6 รอบ ในปี พ.ศ.2542
- เพื่อส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาพัฒนาโครงการที่เกิดประโยชน์ต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม โดยสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานท้องถิ่น
- ส่งเสริมให้ครู นักเรียน ได้แสดงความคิด ความสามารถ ร่วมลงมือปฏิบัติในการสร้างสรรค์ผลงาน และเป็นการเสริมกิจกรรมการเรียนการสอนให้กว้างขวางยิ่งขึ้นตามแนวทางการจัดการศึกษาของชาติ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

โรงเรียนเป้าหมาย

โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจากเกือบทุกสังกัดทั่วประเทศ จำนวน 37,336 แห่ง

สังกัดการประถมศึกษา	31,049	โรงเรียน
การศึกษาเอกชน	2,769	โรงเรียน
เทศบาล	495	โรงเรียน
กรมสามัญศึกษา	2,593	โรงเรียน
กรุงเทพมหานคร	430	โรงเรียน

หน่วยงานดำเนินการ

กลุ่มบริษัทฮอนด้าในประเทศไทย
สมาคมสร้างสรรค์ไทย
กระทรวงศึกษาธิการ
กระทรวงมหาดไทย
กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ

สนับสนุนงบประมาณ แผนงาน และส่งเสริมกิจกรรม
วางแผนและดำเนินโครงการ
เชิญชวนโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ ติดตามผล
เชิญชวนโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ ติดตามผล
ติดตามผล สนับสนุนด้านวิชาการ และงานระดับท้องถิ่น

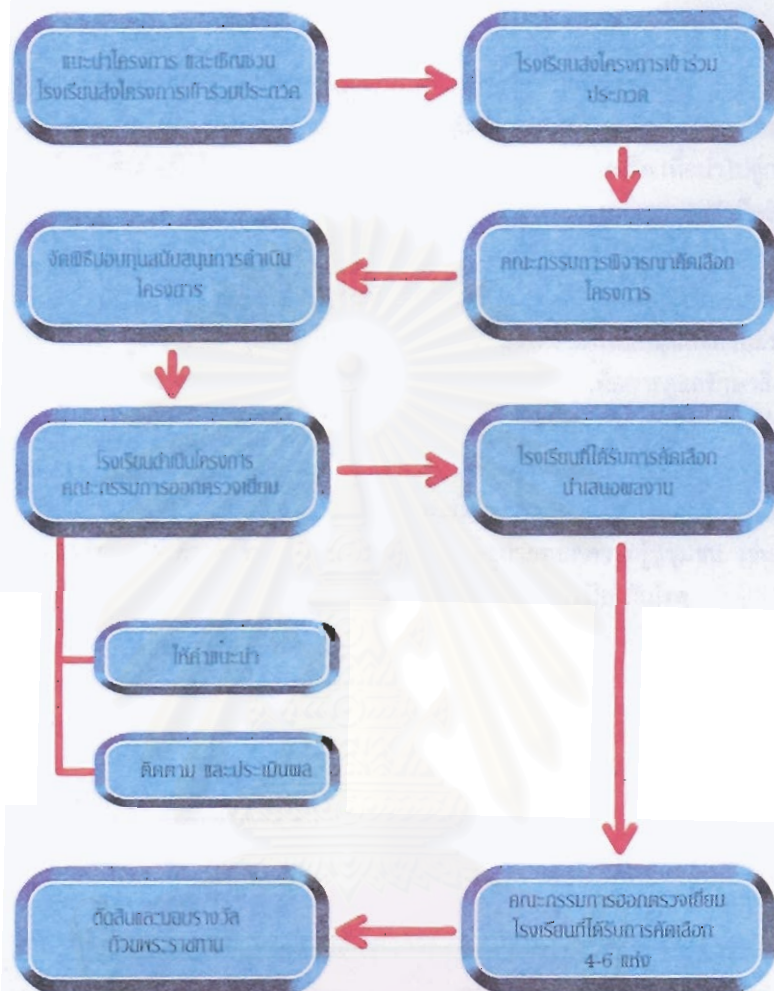
หลักเกณฑ์ในการสนับสนุนโครงการ

โครงการที่เสนอมาจะต้องเป็นโครงการเพื่อการดูแล พัฒนา และแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน หรือชุมชน หรือท้องถิ่นอย่างแท้จริง โดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้เปิดกว้างให้เสนอโครงการเพื่อขอรับทุนสนับสนุนตั้งแต่โครงการละ 10,000 บาทถึง 400,000 บาท ภายใต้การพิจารณาคัดเลือกจากผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษาและสิ่งแวดล้อม

ลักษณะของโครงการ

1. เป็นโครงการที่ปฏิบัติได้ในเวลา 1 ปีการศึกษา ต่อเนื่องจนหลังสิ้นสุดโครงการ
2. ไม่เคยได้รับรางวัลจากการประกวดใดมาก่อน
3. สรรหาผู้แทนจากโรงเรียน ชุมชน และนักเรียน เป็นคณะกรรมการในการดำเนินโครงการ ภายใต้การอนุมัติและกำกับดูแลของผู้บริหารโรงเรียน
4. สร้างสรรค์กิจกรรมหลากหลาย ที่มีลักษณะประจำท้องถิ่น โดยเน้นการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน
5. โครงการที่เสนอมาจะต้องมีการจัดทำรายละเอียดของโครงการ แผน ขั้นตอน วิธีการ สื่อ งบประมาณ รูปแบบการจัดกิจกรรม และการมีส่วนร่วมในโครงการ โดยระบุบทบาทและความรับผิดชอบของทุกฝ่ายอย่างละเอียด ชัดเจน

ขั้นตอนการดำเนินงาน

หลักการพิจารณาหลักสูตรระดับประถมศึกษา

- มุ่งพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการการศึกษา มีรูปธรรมที่แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนและชุมชน
- เน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการของนักเรียน ให้สามารถเผชิญสถานการณ์และประยุกต์ความรู้มาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- สอดคล้องกับวิถีชีวิตหรือลักษณะเฉพาะของชุมชน อันเป็นปัจจัยที่ช่วยสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน นำไปสู่การสร้างความสำเร็จซึ่งกันและกัน เกิดจิตสำนึกในการช่วยดูแลรักษาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์
- มีการดำเนินการโดยสร้างการมีส่วนร่วมจากแกนหลักสำคัญ 4 ฝ่าย ได้แก่
 - ผู้บริหาร** ทำหน้าที่เป็นผู้ผลักดัน อำนวยการทุกด้านที่สามารถนำพาโครงการนี้สำเร็จลุล่วง
 - ครู** ทำหน้าที่เป็นแกนสำคัญในการเป็นผู้คิดริเริ่ม ส่งเสริมการเรียนรู้ สร้างสรรค์ผลงานกิจกรรมการเรียนการสอน
 - นักเรียน** เป็นศูนย์กลาง เป็นผู้ร่วมกิจกรรมทางด้านสิ่งแวดล้อมและเป็นสื่อเชื่อมโยงสู่ผู้ปกครอง
 - ชุมชน** มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้โครงการเกิดความต่อเนื่องยั่งยืน และขยายผลออกไปในวงกว้าง
- ผลของการดำเนินโครงการ สามารถนำไปเผยแพร่ต่อโรงเรียนและชุมชนอื่นได้อย่างเป็นรูปธรรม
- มีกรใ้งบประมาณอย่างสมประโยชน์
- มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ผลการดำเนินโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ

โครงการเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่น เฉลิมพระเกียรติ ซึ่งเริ่มเปิดโครงการในเดือนมกราคม พ.ศ. 2543 และสิ้นสุดโครงการในปีแรกช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ.2544 ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ โดยนอกจากจะได้โรงเรียนต้นแบบแห่งการพัฒนาสิ่งแวดล้อม คือ โรงเรียนบ้านคลองหาเหนือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งดำเนินโครงการฐานการเรียนรู้สู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นแล้ว โครงการยังได้ประสบความสำเร็จในการจุดประกายและสำนึกถึงสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและในชุมชนทั่วประเทศ โดยมีโรงเรียนจากทุกจังหวัด และในกรุงเทพมหานคร เข้าร่วมในโครงการจำนวนรวม 131 แห่ง ซึ่งนอกจากการดำเนินโครงการภายใต้ทุนสนับสนุนจากกลุ่มบริษัทฮอนด้าในประเทศไทยแล้ว ผู้ปกครอง ชุมชน ในแต่ละโรงเรียน ยังได้ร่วมสนับสนุนทั้งด้านแรงงาน สิ่งของ ตลอดจนงบประมาณจำนวนมาก ก่อให้เกิดโครงการสร้างสรรค์ใหม่ๆ เพื่อการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม เช่น การประดิษฐ์เครื่องกำจัดฝุ่นขอลัก การเลี้ยงหอยแมลงภูในกระชังแขวนแทนการปักไม้ไผ่ การทำน้ำมันตะไคร้หอมกันยุง การเลี้ยงผึ้งโพรงเพื่อลดการใช้สารเคมีในการเกษตร การผลิตยาฆ่าตุงจากด้วยกระดาษเคลือบไซ การใช้ปุ๋ยชีวภาพแก้ไขมลพิษจากฟาร์มไก่ นอกจากนี้โรงเรียนยังได้บูรณาการกิจกรรมต่างๆ เข้าสู่ห้องเรียน ให้เด็กนักเรียนได้เรียนรู้ ปฏิบัติ และถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชน เช่น หลักรัฐการเลี้ยงหอยแมลงภู การทำปุ๋ยหมักต่างๆ การขยายสมุนไพรรักษาและป้องกันโรค

ทุนที่กลุ่มบริษัทฮอนด้าในประเทศไทยมอบให้โรงเรียนในปี พ.ศ.2542-2543	10 ล้านบาท
งบสมทบจากผู้ปกครองและชุมชน	7 ล้านบาท
โรงเรียนที่ส่งเข้าประกวด	1,148 แห่ง
โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเข้ารับทุน	131 แห่ง
โรงเรียนที่มีผลงานดีเด่นระดับเขต	36 แห่ง
โรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ ได้รับด้วยพระราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	โรงเรียน บ้านคลองหาเหนือ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โครงการฐานการเรียนรู้สู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต
โรงเรียนรางวัลสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่น	โรงเรียนบ้านหนองบาท้าว จังหวัดนครพนม โครงการขี้ควายพิทักษ์สิ่งแวดล้อม
ครูพัฒนาสิ่งแวดล้อมดีเด่น	นายสุรัฐ เมืองแมน นายสมานชัย สุวรรณอำไพ นายสืบศักดิ์ พรหมแย้ม

7 ประเภทโครงการเพื่อสิ่งแวดล้อม

จากโครงการทั้งหมดที่ได้ส่งมาร่วมในโครงการ “โรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ” นั้น สามารถจำแนกเป็นประเภทของการอนุรักษ์ และรักษาสิ่งแวดล้อมได้ดังนี้

1. การอนุรักษ์และเผยแพร่สมุนไพร เช่น ขยายการปลูกพืชสมุนไพรเพื่อเป็นแหล่งความรู้ทางธรรมชาติแก่นักเรียน และยังได้ใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพรที่ปลูกได้อีกทางหนึ่งด้วย

2. การอนุรักษ์น้ำ เช่น การพัฒนาและป้องกันการเน่าเสียของแหล่งน้ำ ตลอดจนการฟื้นฟูสภาพน้ำให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้แก่นักเรียนและชุมชน ให้ช่วยกันดูแลรักษาแหล่งน้ำที่มีอยู่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด รวมไปถึงการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ

3. การอนุรักษ์พลังงาน เสริมสร้างความตระหนักในเรื่องของการประหยัดพลังงานไฟฟ้า พลังงานเชื้อเพลิง รวมไปถึงการผลิตอุปกรณ์ที่ช่วยประหยัดพลังงาน หรือความคิดสร้างสรรค์ในการคิดค้นวัสดุเพื่อใช้เป็นพลังงานทดแทน อาทิ ถ่านเทียม ก๊าซหุงต้มจากมูลสัตว์ เป็นต้น

4. การลดจำนวนขยะ เป็นโครงการที่โรงเรียนต่างๆ ให้ความสนใจศึกษาและนำไปพัฒนาใช้ประโยชน์จากขยะที่นำกลับมาใช้ใหม่ หรือ “การรีไซเคิล” และมีบางโครงการที่เสนอให้มีการจัดตั้งธนาคารขยะโดยจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายจากการขายขยะ

5. สิ่งแวดล้อมศึกษา เป็นการเสนอโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน เพื่อการเรียนการสอน โดยการจัดศูนย์การเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์ ตลอดจนได้ลงมือปฏิบัติจริงและนำหลักการไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

6. การลดผลกระทบจากการใช้สารเคมีและรักษาสิ่งแวดล้อมโดยใช้วิถีทางชีวภาพ ดำเนินกิจกรรมเพื่อให้เกิดความสมดุลทางธรรมชาติ สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ เช่น ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน

7. การจัดภูมิทัศน์ เป็นโครงการเพื่อพัฒนาและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ให้เป็นสถานที่ร่มรื่นสะอาด สวยงาม และเพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีในเรื่องสิ่งแวดล้อมรอบตัว แล้วขยายสู่ระดับชุมชนและระดับประเทศต่อไป

สิ่งแวดล้อมเชิงนิเวศวิทยา

แบบสอบถาม

เรื่อง การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ

วัตถุประสงค์ แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้จัดทำใคร่ขอความร่วมมือจากนักเรียนทุกท่านในการตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา และขอขอบคุณในความร่วมมือมา ณ โอกาสนี้

กรุณาทำเครื่องหมาย X ลงใน () ที่ตรงกับคำตอบของนักเรียน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้

สำหรับผู้วิจัย

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากรของนักเรียน

(1) (2) (3)

1. เพศ

.....

() 1. ชาย

() 2. หญิง

___4

2. อายุ _____ ปี

___5 ___6

3. การศึกษา

___7

() 1. ประถมศึกษา

() 2. มัธยมศึกษาตอนต้น

() 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย

4. โรงเรียน _____

___8

5. ปัจจุบันคุณพ่อมีอาชีพอะไร

() 1. รับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ

() 2. พนักงานบริษัทเอกชน

() 3. ค้าขาย

___9

() 4. ประกอบธุรกิจส่วนตัว

() 5. รับจ้าง

() 6. พ่อบ้าน

() 7. อื่นๆ โปรดระบุ _____

6. ปัจจุบันคุณแม่มีอาชีพอะไร

___10

() 1. รับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ

() 2. พนักงานบริษัทเอกชน

() 3. ค้าขาย

() 4. ประกอบธุรกิจส่วนตัว

() 5. รับจ้าง

() 6. แม่บ้าน

() 7. อื่นๆ โปรดระบุ _____

7. รายได้รวมของคุณพ่อและคุณแม่ (เฉลี่ยต่อเดือนโดยประมาณ)

___11

() 1. ต่ำกว่า 20,000 บาท

() 2. 20,000 - 39,999 บาท

() 3. 40,000 - 59,999 บาท

() 4. 60,000 บาท ขึ้นไป

8. คุณพ่อ คุณแม่ หรือผู้ปกครองของนักเรียนให้เงินมาโรงเรียน

___12

() 1. เป็นรายวัน วันละ _____ บาท

___13 ___14

() 2. เป็นรายเดือน เดือนละ _____ บาท _____15

9. การศึกษาของคุณพ่อ _____16

() 1. จบชั้นประถม (ป.4,ป.6,ป.7) () 2. จบชั้นมัธยม (ม.ศ. 1 - ม.ศ. 5, ม. 1 - ม. 6)

() 3. ปวช. หรือ ปวส. หรืออนุปริญญา () 4.ปริญญาตรี หรือสูงกว่า

() 5. อื่นๆ โปรดระบุ _____

10. การศึกษาของคุณแม่ _____17

() 1. จบชั้นประถม (ป.4,ป.6,ป.7) () 2. จบชั้นมัธยม (ม.ศ. 1 - ม.ศ. 5, ม. 1 - ม. 6)

() 3. ปวช. หรือ ปวส. หรืออนุปริญญา () 4.ปริญญาตรี หรือสูงกว่า

() 5. อื่นๆ โปรดระบุ _____

ส่วนที่ 2 การเปิดรับข่าวสารทั่วไป

กรุณาทำเครื่องหมาย X ลงใน () ที่ตรงกับคำตอบของนักเรียน

1. นักเรียนมีการเปิดรับข่าวสารตามสื่อต่าง ๆ เหล่านี้ มากน้อยเพียงใด

1.1 สื่อมวลชน

สื่อ	มากที่สุด (ทุกวัน)	มาก (5-6 วัน / สัปดาห์)	ปานกลาง (4 วัน / สัปดาห์)	น้อย (2-3 วัน / สัปดาห์)	น้อยที่สุด (1วัน /สัปดาห์ หรือนานๆครั้ง)
1. โทรทัศน์					
2. วิทยุ					
3. หนังสือพิมพ์					
4. อินเทอร์เน็ต					

_____18

_____19

_____20

_____21

1.2 สื่อมวลชน (สื่อสิ่งพิมพ์ - ที่มีวาระการออกจำหน่าย)

สื่อ	มากที่สุด (2 ครั้ง / เดือน)	มาก (1 ครั้ง / เดือน)	ปานกลาง (1 ครั้ง / 2 เดือน)	น้อย (1 ครั้ง / 3 เดือน)	น้อยที่สุด (น้อยกว่า 1 ครั้ง ภายใน 3 เดือน)
นิตยสาร					

_____22

1.3 สื่อบุคคล

สื่อ	มากที่สุด (ทุกวัน)	มาก (5 - 6 วัน / สัปดาห์)	ปานกลาง (4 วัน / สัปดาห์)	น้อย (2 - 3 วัน / สัปดาห์)	น้อยที่สุด (1 วัน / สัปดาห์)
------	-----------------------	---------------------------------	---------------------------------	----------------------------------	---------------------------------

		สัปดาห์)	สัปดาห์)	สัปดาห์)	หรือน้อยกว่านั้น)
สื่อบุคคล ได้แก่ เพื่อนนักเรียน ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ญาติ คนรู้จัก					

_____ 23

2. นักเรียนมีความสนใจข่าวสาร และมีการเปิดรับข่าวสารตามที่ได้พบเห็นได้ยินได้ฟัง เป็นประจำ
อยู่ทุกวันนี้ มากน้อยเพียงใด

ประเภทของข่าวสาร	มากที่สุด (ทุกวัน)	มาก (5 - 6 วัน / สัปดาห์)	ปานกลาง (4 วัน / สัปดาห์)	น้อย (2 - 3 วัน / สัปดาห์)	น้อยที่สุด (1 วัน / สัปดาห์ หรือนานๆครั้ง)
ประเภทความรู้					
1. ด้านการเกษตร					
2. ด้านการเมือง การปกครอง					
3. ด้านเศรษฐกิจ					
4. ด้านสุขภาพอนามัย					
5. ด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี					
6. ด้านการศึกษา					
7. ด้านการท่องเที่ยว					
8. ด้านสิ่งแวดล้อม					
9. ด้านเทคโนโลยี					
10. อื่นๆ โปรดระบุ					
ประเภทข่าวสาร					
1. ข่าวพระราชกรณียกิจ					
2. ข่าวการเมือง					
3. ข่าวในประเทศ					
4. ข่าวต่างประเทศ					
5. ข่าวกีฬา					
6. ข่าวพยากรณ์อากาศ					

_____ 24

_____ 25

_____ 26

_____ 27

_____ 28

_____ 29

_____ 30

_____ 31

_____ 32

_____ 33

_____ 34

_____ 35

_____ 36

_____ 37

_____ 38

_____ 39

ประเภทของข่าวสาร	มากที่สุด (ทุกวัน)	มาก (5 - 6 วัน / สัปดาห์)	ปานกลาง (4 วัน / สัปดาห์)	น้อย (2 - 3 วัน / สัปดาห์)	น้อยที่สุด (1 วัน / สัปดาห์ หรือนานๆครั้ง)
ประเภทความบันเทิง					
1. ข่าวเกี่ยวกับวงการดารา					

_____ 40

นักเรียน นางแบบ นายแบบ						
2. ข่าวเกี่ยวกับงานนิทรรศการ						41
3. ข่าวการจัดคอนเสิร์ต การแสดงละคร หรือภาพยนตร์						42
ประเภทโฆษณาบริการสินค้า						
การโฆษณาสินค้าประเภทของใช้ ประจำวัน สิ่งอำนวยความสะดวก ในการดำรงชีวิต						43

3. นักเรียนมีจุดมุ่งหมายอะไรในการเปิดรับข่าวสาร จากสื่อต่างๆ

จุดมุ่งหมาย	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1. เพื่อติดตามความเคลื่อนไหว และ เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น						44
2. เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่อง ต่างๆ ที่จะกระทำ						45
3. เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพูดคุย หรือโต้แย้ง						46
4. เพื่อสร้างความรู้สึกว่าได้ร่วมอยู่ใน เหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้น						47
5. เพื่อสร้างความมั่นใจในการกระทำ หรือการตัดสินใจที่ผ่านไปแล้ว						48
6. เพื่อทราบถึงการโฆษณา บริการสินค้า ต่างๆ ที่ช่วยในการตัดสินใจเลือกซื้อ และ เลือกใช้บริการ						49
7. เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อความบันเทิง						50
8. เพื่อแสวงหาประสบการณ์						51
9. เพื่อพัฒนาทักษะ ความสามารถ						52

ส่วนที่ 3 การเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม

กรุณาทำเครื่องหมาย X ลงใน () ที่ตรงกับคำตอบของนักเรียน

1. นักเรียนมีการเปิดรับข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม จากสื่อต่าง ๆ เหล่านี้ มากน้อยเพียงใด

1.1 สื่อมวลชน

สื่อ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	(ทุกวัน)	(5-6 วัน /	(4 วัน /	(2-3 วัน /	(1วัน / สัปดาห์

		สัปดาห์)	สัปดาห์)	สัปดาห์	หรือมากกว่า	
1. โทรศัพท์						53
2. วิทย์						54
3. หนังสือพิมพ์						55
4. อินเทอร์เน็ต						56

1.2 สื่อมวลชน (สื่อสิ่งพิมพ์ - ที่มีวาระการออกจำหน่าย)

สื่อ	มากที่สุด (2 ครั้ง / เดือน)	มาก (1 ครั้ง / เดือน)	ปานกลาง (1 ครั้ง / 2 เดือน)	น้อย (1 ครั้ง / 3 เดือน)	น้อยที่สุด (น้อยกว่า 1 ครั้ง ภายใน 3 เดือน)	
นิตยสาร						57

1.3 สื่อบุคคล

สื่อ	มากที่สุด (ทุกวัน)	มาก (5 - 6 วัน / สัปดาห์)	ปานกลาง (4 วัน / สัปดาห์)	น้อย (2 - 3 วัน / สัปดาห์)	น้อยที่สุด (1 วัน / สัปดาห์ หรือน้อยกว่านั้น)	
สื่อบุคคล ได้แก่ เพื่อนนักเรียน ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง ญาติ คนรู้จัก						58

2. นักเรียนคิดว่าสื่อต่างๆ ต่อไปนี้ ทำให้ท่านสามารถรู้หรือเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อม ได้มากน้อยเพียงใด

สื่อ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1. โทรศัพท์						59
2. วิทย์						60
3. หนังสือพิมพ์						61
4. นิตยสาร						62

สื่อ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
5. อินเทอร์เน็ต						63
6. สื่อบุคคล(พ่อ แม่ ครู เพื่อน)						64
7. อื่นๆ โปรดระบุ						65

3. นักเรียนเคยดูรายการต่อไปนี้ ทางสื่อโทรทัศน์หรือไม่ มากน้อยอย่างไร

รายการ	มากที่สุด (ทุกครั้ง)	มาก (เกือบ ทุกครั้ง)	ปานกลาง (ดูบ้าง ไม่ดูบ้าง)	น้อย (นานๆ ถึง ดูครั้ง)	น้อยที่สุด (หรือไม่เคยดูเลย)

1. รายการทุ่งแสงตะวัน ช่อง 3						___ 66
2. รายการโลกใบเล็ก ช่อง 7						___ 67
3. รายการเส้นทางสิ่งแวดล้อม ช่อง 9						___ 68
4. รายการโลกสิ่งแวดล้อม ไอทีวี						___ 69
5. รายการสำรวจโลก ช่อง 9						___ 70
6. รายการ 9 SCI ช่อง 9						___ 71
7. รายการ National Geographic ช่อง 9						___ 72
8. อื่น ๆ โปรดระบุ						___ 73

4. นักเรียนเคยอ่านข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อมจากหนังสือพิมพ์ ดังต่อไปนี้ หรือไม่ มากน้อยอย่างไร

สื่อ	มากที่สุด (ทุกวัน)	มาก (5 - 6 วัน / สัปดาห์)	ปานกลาง (4 วัน / สัปดาห์)	น้อย (2-3 วัน / สัปดาห์)	น้อยที่สุด (1 วัน / สัปดาห์ หรือน้อยกว่านั้น หรือไม่เคยเลย)	
1. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หน้า 7 เกษตร - วิทยาการ						___ 74
2. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หน้า 12 การศึกษา - ศาสนา - สาธารณสุข(เฉพาะเสาร์-อาทิตย์)						___ 75

สื่อ	มากที่สุด (ทุกวัน)	มาก (5 - 6 วัน / สัปดาห์)	ปานกลาง (4 วัน / สัปดาห์)	น้อย (2-3 วัน / สัปดาห์)	น้อยที่สุด (1 วัน / สัปดาห์ หรือน้อยกว่านั้น หรือไม่เคยเลย)	
3. หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หน้า 12 ไอที - เยาวชน						___ 76
4. หนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน หน้า 6-7 การศึกษา - คุณภาพชีวิต						___ 77
5. หนังสือพิมพ์ข่าวสด หน้า 24 เยาวชน						___ 78
6. หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ						___ 79

หน้าจุดประกาย					
7. หนังสือพิมพ์มติชน หน้า 7 สิ่งแวดล้อม - สาธารณสุข					80
8. หนังสือพิมพ์คมชัดลึก หน้า การศึกษา					81
9. อื่น ๆ โปรดระบุ					82

5. นักเรียนมีความสนใจในประเด็นปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมต่อไปนี้หรือไม่อย่างไร

ประเด็นปัญหา	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่สนใจเลย
1. ปัญหามลพิษทางอากาศ ได้แก่ : ปริมาณสารตะกั่วในอากาศ : ปัญหาฝุ่นละอองในอากาศ : ปริมาณก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ : ปัญหาผู้ป่วยและเสียชีวิตจากมลพิษทางอากาศ					
2. ปัญหามลพิษทางน้ำ ได้แก่ : การปล่อยน้ำเสียจากชุมชน : การปล่อยน้ำเสียจากอุตสาหกรรม : ปัญหาน้ำทิ้งจากการเกษตร					
ประเด็นปัญหา	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่สนใจเลย
3. ปัญหามลพิษทางทะเล : การปล่อยน้ำเสียจากชุมชน : การปล่อยน้ำเสียจากอุตสาหกรรม : ปัญหาน้ำทิ้งจากการเกษตร : การสำรวจแหล่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติในอ่าวไทย : การเดินเรือ และการขุดลอกร่องน้ำ : การขยายตัวของการท่องเที่ยว					
4. ปัญหาขยะและของเสียอันตราย : ขยะทิ้งจากบ้านเรือน : ขยะจากอุตสาหกรรม : ปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้น : ปริมาณของเสียอันตรายจากอุตสาหกรรม					

กรรม เพิ่มมากขึ้น						
5. ปัญหาทรัพยากรป่าไม้ : การตัดไม้ทำลายป่า : การปลูกป่าทดแทนไม่เพียงพอ : นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชมพื้นที่อนุรักษ์ เพิ่มมากขึ้น : พันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์หายาก อยู่ใน สภาพใกล้สูญพันธุ์						87
6. ปัญหาทรัพยากรดิน : การนำที่ดินที่ไม่เหมาะสมมาทำการเพาะปลูก : การชะล้างพังทลายของดินเพิ่มมากขึ้น : เกิดดินเค็มมากขึ้น : เกษตรกรใช้ยากำจัดศัตรูพืชมากขึ้น						88
7. ปัญหาทรัพยากรน้ำ : ความต้องการใช้น้ำเพิ่มสูงขึ้นมาก : ปัญหาแหล่งอาศัย,อาหาร ของสัตว์และพืชน้ำ : ทรัพยากรน้ำหายากมากยิ่งขึ้น : การใช้น้ำบาดาลขยายตัวเพิ่มขึ้น						89

ส่วนที่ 4 ความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อม

กรุณาทำเครื่องหมาย X ลงใน () ที่ตรงกับคำตอบของนักเรียน

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

1. ข้อใดเป็นความหมายของคำว่า "สิ่งแวดล้อม" _____90

- () 1. สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา () 2. สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น น้ำ อากาศ ป่าไม้ ดิน ฯ
- () 3. สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น บ้านเรือน โรงเรียน ถนน () 4. ถูกทุกข้อ
- ศาสนา วัฒนธรรม

2. มนุษย์กับสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กันอย่างไร _____91

- () 1. มนุษย์เป็นผู้สร้างสิ่งแวดล้อม เช่น บ้าน ถนน โรงเรียน ฯ () 2. มนุษย์ต้องพึ่งพาอาศัยสิ่งแวดล้อมในการดำรงชีวิต เช่น
อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค
- () 3. มนุษย์เป็นผู้ทำลายและทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม () 4. ถูกทุกข้อ

3. ข้อใดคือความหมายของการอนุรักษ์ รักษาสิ่งแวดล้อม _____92

- () 1. การนำขยะที่ยังใช้ได้ นำกลับมาใช้ใหม่ () 2. การไม่ทิ้งขยะลงแม่น้ำ ลำคลอง

- () 3. การแจ้งเบาะแสการตัดไม้ทำลายป่า () 4. ถูกทุกข้อ
4. เหตุผลสำคัญที่สุดที่เราต้องช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ แร่ธาตุ _____93
- () 1. เพื่อตอบสนองความต้องการด้านปัจจัย 4 ของมนุษย์ () 2. เพื่อไม่ให้ป่าไม้หมดไปจากโลกนี้
() 3. เพื่อรักษาความสมดุลของธรรมชาติ () 4. เพื่อให้มนุษย์มีน้ำกิน น้ำใช้ตลอดปี
5. ข้อใดเป็นบทบาท และหน้าที่ของเยาวชน ที่มีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม _____94
- () 1. ศึกษาและทำความเข้าใจเรื่องสิ่งแวดล้อม () 2. มีความห่วงใยปัญหาสิ่งแวดล้อม
() 3. รณรงค์ให้เพื่อนเยาวชนทุกคนช่วยกัน () 4. ศึกษา และทำความเข้าใจในเรื่องสิ่งแวดล้อม
อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีความห่วงใยและช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
6. ข้อใดต่อไปนี้ไม่ใช่ปัญหาสิ่งแวดล้อม _____95
- () 1. น้ำเน่าเสีย () 2. ในอากาศมีก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ในอัตราที่สูง
() 3. การใช้กล่องโฟมในการใส่อาหาร () 4. การใช้ถุงผ้าในการไปจ่ายตลาด
7. การใช้วิธีการกำจัดขยะมูลฝอยชนิดใดที่ทำให้เกิดปัญหามลพิษกับสิ่งแวดล้อมมากที่สุด _____96
- () 1. ทำลายขยะโดยทิ้งลงแม่น้ำ ลำคลอง () 2. ทำลายขยะสด โดยวิธีฝัง
() 3. ทำลายขยะแห้งด้วยวิธีการเผา () 4. การแยกขยะ เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่
8. ข้อใดเป็นผลร้ายแรงที่เกิดจากการตัดไม้ทำลายป่า _____97
- () 1. น้ำเน่า () 2. น้ำท่วม
() 3. ท่อน้ำอุดตัน () 4. โรคติดต่อ
9. ข้อใดเป็นปัญหามลพิษทางอากาศ _____98
- () 1. ปริมาณสารตะกั่วในอากาศมีมาก () 2. ปริมาณสารคาร์บอนมอนอกไซด์ในอากาศมีมาก
() 3. ตำรวจจราจรป่วยเป็นโรคเกี่ยวกับทางเดินหายใจ () 4. ถูกทุกข้อ
10. นักเรียนคิดว่าพฤติกรรมต่าง ๆ ต่อไปนี้ พฤติกรรมใดมีผลกระทบต่อความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ _____99
- ทางทะเลมากที่สุด
- () 1. เด็กชายแดงชอบรับประทานอาหารทะเล
() 2. เด็กหญิงนกและครอบครัวไปเที่ยวชายทะเล
() 3. นายสมชายพากลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติไปท่องเที่ยวทะเลในเขตพื้นที่อนุรักษ์
() 4. นางสาวสมรดำน้ำในเขตพื้นที่ที่กรมป่าไม้อนุญาต
11. นักเรียนทราบหรือไม่ว่าโรงเรียนของนักเรียนเข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่น _____100
- เฉลิมพระเกียรติ
- () 1. ทราบ [ตอบข้อต่อไป]

() 2. ไม่ทราบ [ข้ามไปทำแบบสอบถามส่วนที่ 5]

12. โครงการใดต่อไปนี้เป็นโครงการที่โรงเรียนของนักเรียนจัดทำ เพื่อเข้าร่วมโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์-
สิ่งแวดล้อมดีเด่น เฉลิมพระเกียรติ

- () 1. โครงการรักษาความสะอาด บรรยากาศร่มรื่น ร่วมคืนสภาพแวดล้อม
() 2. โครงการสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมดีเด่นเฉลิมพระเกียรติ (Bye bye ชยะ)
() 3. โครงการสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
() 4. โครงการรวมพลังหารสอง

13. โครงการเพื่อสิ่งแวดล้อมดังกล่าวตามข้อ 12 ของตรงเรียนของนักเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่ออะไร

- () 1. เพื่อรักษาความร่มรื่น และสภาพแวดล้อมที่ดีให้คงไว้ภายในบริเวณโรงเรียน
() 2. เพื่อการจัดการขยะภายในโรงเรียน และชุมชน
() 3. พัฒนาคุณภาพน้ำทิ้งก่อนปล่อยลงท่อน้ำสาธารณะ
() 4. เพื่อประหยัดทรัพยากรไฟฟ้า

ส่วนที่ 5 การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อม

กรุณาทำเครื่องหมาย X ลงใน () ที่ตรงกับคำตอบของนักเรียน

การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม เพื่อสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน	มากที่สุด (ทุกครั้ง)	มาก (2 ครั้งจาก ทุก 3 ครั้ง)	ปานกลาง (1 ครั้งจาก ทุก 3 ครั้ง)	น้อย (1 ครั้งจาก ทุก 5 ครั้ง)	ไม่เคยเลย
1. นักเรียนเคยเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ทางโรงเรียน จัดทำขึ้น					
2. นักเรียนเคยเสนอความคิดเห็น เพื่อให้มีการดำเนินกิจกรรม เพื่อสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน					
3. นักเรียนเคยชักชวน เพื่อนฝูง ผู้ปกครอง ให้เข้าร่วมกับกิจกรรม เพื่อสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ตลอดจนเคยเป็นผู้นำทางความคิด และริเริ่มในการดำเนินกิจกรรม					
4. นักเรียนเคยช่วยอาจารย์ หรือหัวหน้าโครงการในการเผยแพร่ ข่าวสาร ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน					
5. นักเรียนเป็นสมาชิกของกลุ่มนักเรียนที่ดำเนินกิจกรรม เพื่อสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน					
6. นักเรียนร่วมทำกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน มาอย่างต่อเนื่อง และคิดว่าจะร่วมทำต่อไป					

7. นักเรียนเคยร่วมหาทุนสนับสนุน (เงิน สิ่งของ) ในการจัดกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน						109
8. นักเรียนเคยปรึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อน ๆ เกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน						110
9. นักเรียนเคยปรึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครอบครัวเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน						111
10. นักเรียนเคยซักถามครู หรืออาจารย์เกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน						112
11. นักเรียนเคยค้นหา ศึกษาข้อมูล ตามแหล่งความรู้ต่างๆ เพื่อนำมาปรับใช้กับกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน						113
12. นักเรียนได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนของโรงเรียน ไปสาธิตเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนในงานนิทรรศการต่าง ๆ						114

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวศิริพร อ้วนคำ เกิดที่จังหวัดสระบุรี เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2515 สำเร็จการศึกษาจากคณะนิเทศศาสตร์ (เกียรตินิยมอันดับสอง) สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ในปีการศึกษา 2536 ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่อาวุโส ฝ่ายสื่อสารองค์กร บริษัท เอเชียนฮอนด้ามอเตอร์ จำกัด สำนักงานใหญ่ของฮอนด้าประจำภูมิภาคอาเซียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย